

'Zoekt eerst Zijn koninkrijk en Zijn gerechtigheid'

Mat. 6:33

**DE
BOODSCHAP
DEEL 2**

Leen La Rivière

**HET
KONINKRIJK
EN ZIJN
GERECHTIGHEID**

© 1996 © **CONTINENTAL SOUND MUSIC BV**

Omslagontwerp Douglas Design

Omslagfoto Leen La Rivière

ISBN 90 297 1415 8

NUGI 632

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Woord vooraf, Ds. A. van der Veer	8
Passé of present?, Anton Westerlaken	10
Introductie, Prof. dr. ir. E. Schuurman	12
Ten geleide, Prof. P. Steenkamp	14
Inleiding	15

1. Wat is gerechtigheid?	17
2. Geschiedenis in het kort	19
3. God is de Rechtvaardige	21
4. Wij door Jezus gerechtvaardigd	23
5. De Geest overtuigt	27
6. Leven uit geloof	29
7. Geloof zonder werken is dood	31
8. Je krijgt heel wat cadeau	32
9. Durven zoeken	34
10. Gewoon doen	36
11. Barmhartigheid	37
12. Respect	39
13. Vrucht	40
14. Op weg	43
15. Rentmeesterschap	47
16. Afzien	49
17. Kinderen	51
18. Naaste	53
19. Om niet	55
20. Omgaan	57
21. Corruptie	59
22. Spoedig recht	62
23. Blijdschap	64
24. Regels	65
25. Oordelen	67
26. Voeding	68

27. Alles 70
 28. Hoe voer je actie? 71
 29. Simon versus Simon 73
 30. Veracht niemand 75
 31. Pluralisme 77
 32. Recht eisen 80
 33. Wat jaag je na? 82
 34. Publieke Gerechtigheid 84
 35. Het lukt niet 86
 36. Basisbehoeften 88
 37. Door de Geest 90
 38. Liefde 91
 39. Bediening 92
 40. Aanvallen 96
 41. Ongelijk span 99
 42. Praktisch christendom 102
 43. Ongelijkheid 104
 44. Nieuwe mensen 106
 45. Het kwaad 108
 46. Rijkdom 110
 47. Tucht 112
 48. Gebed 114
 49. Onrecht 116
 50. Uitzicht 118
- Applicatie 1: Mensen 120
 - Applicatie 2: De kerk 122
 - Applicatie 3: Sociale structuren 123
 - Applicatie 4: Politieke structuren 124
 - Appendix 1: Het 'verouderde' Oude Testament 130
 - a) Gerechtigheid in de samenleving 131
 - b) Gerechtigheid en geestelijke volksgezondheid 133
 - c) Economische gerechtigheid 135
 - d) Gerechtigheid t.a.v. milieu, schepping, hulpbronnen 136
 - e) Gerechtigheid in rechtspraak 137

- f) Gerechtigheid in politiek, in bestuur 138
- g) Het slot van het O.T. 140
- Appendix 2: Fundament 141
- Appendix 3: Overige publicaties 143
- Slohoofdstuk 144

Woord vooraf

Een gedachte die mij bij het maken van radio en televisie in deze tijd voortdurend inspireert, is het priesterschap van iedere gelovige.

De Bijbel zegt dat ieder die gelooft in Jezus Christus een priester is. Zijn werk voltrekt zich – in tegenstelling tot het werk van de priesters ten tijde van het Oude Testament – in de open lucht, midden in het leven, het dagelijkse, profane leven.

Temidden van iedereen brengt de gelovige zijn offers, is hij een dienstknecht van God. De liturgie waaraan hij deelneemt, voltrekt zich niet achter gotische ramen, of brandende kaarsen, of bij een stemmig orgel, maar midden in de wereld, in de fabriek, op kantoor, in de supermarkt, in het verkeer, in de collegebanken, in de Tweede Kamer, voor de camera's.

Een eredienst die voor iedereen bij te wonen is, waaraan iedereen ook naar mag vragen en zo hij wil, mee mag doen.

Waarom inspireert mij dat?

Omdat deze gedachte mij leert hoe te leven in deze tijd, een tijd waarin velen nauwelijks meer weten wat echt christelijk is. Mijn tijdgenoten zijn de kinderen van de echte verloren zoon, die nooit naar huis terugkeerde.

Vroeger was je vooral als een profeet. Je kon roepen: 'Ga toch terug!' Maar wie begrijpt dat nu? Waarheen terug? Naar wie? Waarom? Priesters zijn anders. Ze doen hun werk. Hebben andere levensgewoonten. Natuurlijk zijn ze bereid om te leren, maar hun hoofdtaak is dienen.

Hoe doe je dat?

Ik denk dat dit boekje van Leen La Rivière ons daarbij geweldig kan helpen. Omdat het heel concreet aangeeft hoe je dit op allerlei terreinen van het leven kunt doen.

Leen La Rivière schreef dit boekje ook met het oog op onze tijd. Een tijd 'die verdacht veel lijkt op de laatste periode van het West-Romeinse rijk. Alle waarheden zijn even waar, dus absolute waarheid bestaat niet. Niets is absoluut, niets is heilig, alles is onderhevig aan verval' (blz. 53-54).

Hij schrijft: 'Als gelovigen zullen wij de weg moeten rechten en net als in de eerste eeuwen opnieuw, duidelijk in ons leven laten zien wat 'de weg' is. Dat lichtend licht en zoutend zout zijn.'

Priester zijn is een oud woord. Leen La Rivière vertaalt dat in woorden en daden van nu zoals gewoon doen, respect, corruptie, hoe voer je actie, recht eisen. Woorden die hij zelf niet bedacht, en het verrassende is dat hij laat zien waar hij zijn gedachten vandaan haalt; uit Gods eigen Woord.

Ik heb mij afgevraagd wat voor boek dit eigenlijk is.

Is het een dagboek, een theologisch boek, een leesboek... je zoekt naar een kwalificatie. Voor mij is het een doe-boek, een boek om te doen, te durven doen.

Als het ons al doende toch slecht lukt, moeten we het boek gewoon weer opnieuw beginnen te lezen. Want het geheim van alles staat in de eerste hoofdstukken. Blijven lezen. Zo blijven doen!!

Hilversum, december 1995

ds. A. van der Veer
Voorzitter EO

Passé of present?

Is de Bijbel actueel en relevant, ook vandaag nog? Een vraag die vaak wordt gesteld en soms aarzelend antwoorden oplevert. Feitelijk is de Bijbel een oud boek, verleden tijd. Oude oosterse geschriften in een bonte verzameling van 19 of meer eeuwen oud. Moeilijk te begrijpen, soms langdradig en hier en daar tegenstrijdig.

Een gewoon oud boek dus of een bijzonder boek?

Als boek lijkt het me niet zo bijzonder. Veel belangrijker is de inhoud. De liefde en gerechtigheid die God daarin openbaart aan iedereen tot op de dag van vandaag.

Hoe ga je dan met de boodschap om? Historisch-kritisch, feministisch, materialistisch, unieke tekst van kافت tot kافت? Eén vertaling of verschillende, één uitleg of meerdere?

Wat nodig is, is een zekere vrijheid ten aanzien van de Bijbel als boek. Juist om de centrale inhoud meer tot z'n recht te laten komen. Niet iedere bijbeltekst hoeft gered te worden, je hoeft niet altijd je gelijk te halen of te bewijzen. God is meer dan de Schrift. Vertalingen, toepassingen zijn nodig. Belangrijker nog is de vraag naar wat voor ons de betekenis is. Zijn we zelf present, aanspreekbaar?

Leen geeft in dit boek niet alleen aan present te zijn, maar hij beantwoordt ook de waarom-vraag.

Keuzes worden gemaakt en voorzien van argumentatie, de rode draad van zijn afwegingen wordt zichtbaar en herkenbaar.

Een vorm van een 'vertaling' die kan helpen bij het vinden en beargumenteren van keuzes die we moeten maken. Het toetsen van je eigen opvatting, verwachting aan die van Leen. De ene keer met veel herkenning de andere keer minder.

Alles rond het centrale thema gerechtigheid. Iedereen die om zich heen kijkt en z'n ogen gebruikt kan zien dat het werken aan gerechtigheid nog steeds zeer actueel is. Gerechtigheid, een oud begrip maar nog steeds met een perspectief gericht op de toekomst.

Een begrip dat vraagt om handelen. Opmerkzaam luisteren en

kijken, toezien op wat er gedaan moet worden en daarnaar handelen. Vanuit bewogenheid werken aan gerechtigheid.

Nog steeds zeer actueel en iets wat inzet vraagt van velen.

Daarvoor is motivatie en vertrouwen essentieel. Die kun je werkendeweg, maar ook vooral lezend en studierend opdoen.

Lezend over de motivatie van anderen, over de lijnen en verbindingen in de Bijbel zoals Leen die ziet.

Bij dit lezen en studeren veel inspiratie toegewenst en daarna veel daadkracht.

Anton Westerlaken,
Voorzitter vakcentrale CNV

Introductie

Het voorliggende boek heb ik met grote dankbaarheid gelezen. De auteur blijft dicht bij het Bijbelwoord en laat op een verrassende frisse wijze zien dat dit Woord vele beloften inhoudt. In de Evangelieën wordt veel over 'Het Koninkrijk en zijn Gerechtigheid' gesproken. De volgelingen van Christus worden opgeroepen de gerechtigheid van dat Rijk hier en nu te zoeken. De Bijbel – en in navolging daarvan de auteur – laat met kracht de Blijde Boodschap horen. Gods Woord verzet zich tegen elke schone schijn, tegen grote mensenwoorden, tegen onrecht en ongerechtigheid. Het roept de Bijbellezer op radicaal en integraal het Evangelie te aanvaarden en er uit leven. Voor huwelijk en gezin, onderwijs, media, vakbeweging, arbeidsverhoudingen, politiek, techniek en economie, van armenzorg tot ziekenzorg, enz. heeft het Evangelie en de belijdenis daarvan verstrekkende gevolgen.

In zekere zin is dit boek tegendraads. Het pleit voor ontwikkelingen van een actief christelijk organisatieleven, terwijl dat juist in onze tijd wordt afgebroken. Als zodanig kan dit boek ook gezien worden als een oproep aan christenen om uit hun slaap te ontwaken en om in woord en daad de gerechtigheid uit te dragen en te demonstreren. Die zinvolle toekomstgerichtheid is het wat christenen in onze tijd meer dan ooit zou moeten aanspreken. En omdat ook de 'wereld' naar gerechtigheid hunkert, hebben de christenen de plicht te laten zien wat ze geloven. Vanzelfsprekend is het Rijk van Gerechtigheid niet door ons te realiseren. Gelukkig niet, want dan kwam er niets van terecht. Dat blijkt uit alles wat christenen gedaan hebben en doen. Het is het Rijk van Christus en is als zodanig onverniegbaar, onoverwinnelijk. Het is het eeuwig Koninkrijk! Zou dat eeuwigheidsperspectief ons niet veel meer moeten boeien, dan de kortzichtigheid en oppervlakkigheid van onze cultuur? De innerlijke kracht van de zekerheid van het heil, de innerlijke bekering, het werk van de Heilige Geest, het geloof, het gebed,

de liefde, de onbaatzuchtige inzet, het rentmeesterschap, de solidariteit, zijn de krachten en wapenen van de gerechtigheid. Dan bloeit het persoonlijk leven en samenleven op!

Van harte hoop ik dat het boek vele lezers zal vinden. Het lijkt me geschikt om in bijbelgroepen, gespreksgroepen en actiegroepen besproken te worden.

Prof. dr. ir. E. Schuurman,
Bijzonder hoogleraar in de Reformatorische Wijsbegeerte
Lid van de Eerste Kamer

Ten geleide

Waarheid en gerechtigheid zijn essentieel. Maar hoe krijgen die vorm? Het is de verdienste van La Rivière, dat hij naar de oerbron gaat en onderzoekt hoe die begrippen gestalte krijgen in het N.T. En zo krijgen het Koninkrijk van God en de gerechtigheid daarvan een unieke evangelische grondwaarde.

Het boek laat ons ook een aantal praktische kanttekeningen zien, welke ons tot nadenken brengen en dus ook op het pad van praktische toepassingen plaatsen. Dit boekje is dan opeens niet alleen maar een theologische verhandeling, maar het daagt ons uit, prikkelt ons en het geeft ons een open eind; een eind dat in onze eigen handen ligt. Wat doen we dan: creatief, sociaal, politiek, menswaardig, opbouwend? En die uitdaging moet opgepakt worden.

Een wezenlijk voorbeeld van die gerechtigheid is het verhaal van de barmhartige Samaritaan. De slotzin van dat verhaal: *'doet gij evenzo'* zou een goede samenvatting van dit boek kunnen wezen.

Prof. Piet Steenkamp,
ere-voorzitter CDA

Inleiding

In mijn vorige boek 'Het Koninkrijk van Daadkracht' schetste ik mijn ontdekkingsreis om het Evangelie in zijn context te verstaan. Het was verheugend vele enthousiaste reacties te mogen ontvangen.

Na zelf nog diverse keren dat boekje doorgelezen te hebben, bekwam me het gevoel dat er ergens een element onbelicht was gebleven. Dat wordt overduidelijk gemanifesteerd in de eerste tekst, die ik in 'Het Koninkrijk van Daadkracht' citeer: *'maar zoek eerst Zijn koninkrijk en Zijn gerechtigheid.'*¹

Dat luidde een nieuwe zoektocht in: de Boodschap van het Koninkrijk (ook wel Evangelie genoemd) bleek dus alles te maken te hebben met gerechtigheid. Wat is dan die gerechtigheid? Hoe verhoudt zich dat dan tot ongerechtigheid? Wat zeggen O.T. en N.T. hierover? Wat betekent dat in de praktijk van alle dag? Is de kracht van het Evangelie aan de ene kant het proclameren van het Koninkrijk en aan de andere kant gerechtigheid als daden uitleven?

De tekst uit Matteüs wordt nog opmerkelijker als je het plaatst in het hele plaatje: *'Maakt u dan niet bezorgd, zeggende: Wat zullen wij eten, of wat zullen wij drinken, of waarmee zullen wij ons kleden? Want naar al deze dingen gaat het zoeken der heidenen uit. Want uw hemelse Vader weet, dat gij dit alles behoeft, maar zoekt eerst Zijn koninkrijk en Zijn gerechtigheid en dit alles zal u bovendien geschonken worden. Maakt u dan niet bezorgd tegen de dag van morgen, want de dag van morgen zal zijn eigen zorgen hebben; elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad.'*²

Het dagelijks leven lijkt op een deur. De scharnieren zijn het Koninkrijk en de gerechtigheid. Als we hiernaar jagen en dit

1. Mat. 6:33
2. Mat. 6:31-34

uitleven, zal door het doen ervan een zodanige rechtvaardige en sociale verhouding als resultaat zichtbaar worden, dat de mensen inderdaad te eten hebben, onderdak, kleding.

De boodschap van het Koninkrijk blijkt dus bijzonder praktisch te zijn.

In de volgende hoofdstukken laat ik iets zien van die werking en wat dat praktisch voor de gelovige betekent.

Dit nieuwe boek is een aanvulling op 'Het Koninkrijk van Daadkracht'. Moge dit boekje ons helpen begrijpen wat mede onder die daadkracht kan worden verstaan.

*'Het koninkrijk van God bestaat in rechtvaardigheid.'*³

Leen La Rivière

3. Rom. 14:17

1. Wat is gerechtigheid?

Alvorens door het Oude en het Nieuwe Testament te gaan om te zien wat gerechtigheid in actie is, is het zinvol eerst eens te onderzoeken, wat de Bijbelse gerechtigheid betekent.

Het is niet zozeer wat onze spreektaal uitdrukt, maar wat het begrip oorspronkelijk inhield.

Het valt op dat in het Grieks een aantal begrippen bijna onscheidbaar samenhangen:

– dikaicosune = gerechtigheid

– dikaos = rechtvaardig

– dikaoum = rechtvaardiging, recht

– dikaoma = rechtsstaat, rechtsordering

– dikaioo = rechtvaardigen

Dit geldt ook voor het Hebreeuws:

– sedaka = gerechtigheid

– saddiek = rechtvaardig

Deze woorden hebben alle hetzelfde sterke grondwoord dat o.a. met recht te maken heeft. Daar deze begrippen elkaar zodanig overlappen, neem ik al deze begrippen als geheel mee in dit boek.

Datzelfde geldt ook voor de tegenpolen (adikon/ adikia/ anti-dikos) – ongerechtigheid, onrecht, onrechtvaardig; maar ook het begrip tegenstanders.

Opmerkelijk is dat het Hebreeuws voor een bepaalde zonde het woord awon gebruikt wat ook ongerechtigheid betekent.

Gerechtigheid/rechtvaardiging blijkt als begrip in vele situaties voor te komen, b.v.:

– rechte sporen trekken

– juist handelen (t.a.v. naasten)

– ellendigen, hulpbehoevenden, armen en wezen helpen

– erbarmen jegens deze ellendigen (b.v. door schulden kwijt te schelden)

- Gods verlossingsdaden
- overwinning op de kwade machten en krachten
- vrijspraak van schuld (wat in zijn meest volkomen vorm in Jezus Christus gebeurt)
- vanuit het geloof, vanuit het Verbond leven

Het blijkt te maken te hebben met in de juiste relatie tot God staan en in de juiste relatie tot je naaste staan. Het heeft te maken met besluiten die je neemt, je wijze van leven, de manier van leidinggeven en besturen, het in stand houden van de gemeenschap. Het is juridisch en ethisch.

Het kan (be)straffend zijn en opbouwend. Door te wandelen in daden van gerechtigheid wordt men gerechtvaardigd. Er is rechtvaardiging voor de rechtvaardige die dus o.a. barmhartig is. Dit lijkt allemaal wel simpel, maar bijna de hele Bijbel draait na grondige lezing om deze begrippen, en de beleving en de uitoefening ervan.

Het geloof is niet alleen voor de privé-beleving, het is een duidelijke roeping om het in daden te vertalen.

Dus zou je het zo kunnen zeggen: het is de handelende verhouding van God t.a.v. de mensen, van mens tegenover God, tussen mensen onderling en tussen mensen en zaken, dingen, de schepping.

In de volgende hoofdstukken wil ik diverse aspecten van die gerechtigheid laten zien.

2. *Geschiedenis in het kort*

De gerechtigheid is niet te begrijpen zonder de samenhang van Oude en Nieuwe Testament.

Oude Testament

Allereerst zien we het eerste gerechtigheidsmotief met schepping-zondeval-vertrek uit het paradijs. Naast het oordeel is er de eerste belofte van heling, herstel. De zondvloed draait om gerechtigheid. In het leven van de aartsvaders (het verbond met Abraham) zijn thema's van gerechtigheid; denk o.a. aan de onderhandelingen t.a.v. Sodom en Gomorra. Het leven van Jozef had te maken met gerechtigheid. De uittocht en de wetgeving op de Sinaï zijn één van de belangrijkste voorbeelden van gerechtigheid.

De uitroeiing van de geperverteerde en corrupte Kanaänieten had te maken met gerechtigheid. Vanaf de intocht via de tijd van de Richteren tot en met de tijd van de Koningen draaide de geschiedenis van het volk om de gerechtigheid van verbond en wet. Hield men zich eraan, dan was er zegen. Praktiseerde men niet de gerechtigheid (juiste relatie tot God, juiste handelen t.a.v. de 'naaste') dan kwam er verdrukking, oordeel en tenslotte deportatie. Heel apart was dan toch wel de positie van de koning in vergelijking met de koningen van andere landen.

Die waren absolute heersers, als God. De koningen van Juda en Israël bekleedden eigenlijk alleen een hoog ambt, dat duidelijk aan regels van gerechtigheid was onderworpen. Hij moest tevens als gezalfde een beeld zijn van de komende messias, de Gezalfde. De wet gaf glasheldere regels van gerechtigheid; hoe te handelen t.a.v. armen, weduwen, zieken, vreemdelingen, het land, slavernij, schulden, vrouwen, kinderen, oorlogsbuit. Sociale actie en rechtsgelijkheid waren essentiële verbondsbeingselen.

Na de ballingschap zijn Ezra en Nehemia overduidelijk op het gebied van de gerechtigheid. (Zie verder appendix 1.)

Het nieuwe verbond maakt van heil en verzoening een universeel principe. De gerechtigheid gaat iedereen, de hele kosmos aan.

Jezus sluit zich dan ook niet met zijn getrouwen in een ghetto op maar stelt de diepe innerlijke betekenis van de gerechtigheid radicaal aan de orde. Wat ligt aan de wortel van 'gij zult niet doden?' Liefdeloosheid, jaloezies, haat. Waarom is er trouweloosheid, echtscheiding? Door de begeerte. Door het innerlijk te veranderen kunnen de ware daden van gerechtigheid plaatsvinden. Geen daden om de eeuwigheid te verdienen of om paranoïde allerlei regeltjes te volgen. Nee, vanuit een bekeerd innerlijk, vanuit de Heilige Geest, zou het Koninkrijk en Zijn gerechtigheid vorm krijgen. Dat dit absurd overkwam bij de diverse regelneven (zie zijn discussies met Farizeërs en Sadduceërs) zal duidelijk zijn. Maar de arme massa begreep de Boodschap wel. Men bekeerde zich, men ging anders handelen en de christenen met hun Boodschap van heil en gerechtigheidsdaden zetten alles op z'n kop. Ze stelden dat zelfs boven de macht van de staat, indien de staat het recht niet hoog hield. Het Evangelie van het Koninkrijk en Zijn gerechtigheid heeft ook Caesars (nog steeds) iets te zeggen. Maar daarmee was het geen aanzet tot revolutionair geweld.

In tijden van onderdrukking was het uitzicht op het Rijk Gods heel sterk, immers eenmaal zal de Heer deze wereld letterlijk regeren in recht en gerechtigheid. Ondanks vervolging bleken de christenen een imperiumbrede geweldloze revolutie te hebben ontketend: en die innerlijke kracht van de zekerheid van het heil, de innerlijke bekering, het werk van de Heilige Geest, onbaatzuchtige inzet, zijn tot vandaag aan de dag de krachten en wapenen van gerechtigheid. Niet dat wij op aarde het Koninkrijk Gods kunnen of moeten vestigen. Wel is iedere gelovige een actor van het Koninkrijk en de gerechtigheid in deze wereld. Aan deze wereld nemen wij actief deel als beeldrager Gods, niet vanuit een dwangbuis, maar door genade, door vrije keuze en Zijn barmhartigheid.

3. God is de Rechtvaardige

'God is de Rechtvaardige en Hij is rechtvaardig.'¹

Je zou het zo kunnen zeggen: God is de norm. Bij Hem is de oorsprong van dé norm, dé waarheid, wat hét recht is, wat dé waarden zijn.

Het zijn geen schuivende vormen. God is dé absolute maatstaf, waaraan alles afgemeten dient te worden. En zoals Hij is, wil Hij, dat Zijn schepping zal zijn.

Gezien hoe Hij is, is het gelijk glashelder dat Hij verlangt dat wij dat zullen weerspiegelen.² Zeer begrijpelijk hoezeer Hij dan onrecht, onrechtvaardigheid, ongerechtigheid haat. Alle profeten uit het O.T. houden daarom de mensen een spiegel voor: als je ongerechtigheid doet, kom je in botsing met de Rechtvaardige. De daden van de mensen en hun instelling worden dan ook steeds vergeleken met het wezen van God.

De mensen worden steeds uitgedaagd de Rechtvaardige te volgen; innerlijk en in uitingen (daden).

Dit blijkt hele praktische consequenties te hebben: doen we gerechtigheid, dan blijkt de samenleving op te veren. Mensen komen tot hun recht. Er is vrede, veiligheid en voorspoed. Doen we ongerechtigheid is het logische gevolg chaos en destructie.

1. Zie o.a. Jes. 10:5; Jes. 33:22; Jer. 11:20; Jer. 23:6b; Klaagl. 1:18; Joh. 17:25; 2 Tess. 1:5; Op. 16:5; 1 Joh. 2:1; Hand. 3:14.

Zijn hoofdvorm vind je in de 10 geboden; de uitwerking hiervan in de Thora; de waarschuwingen over de ontsporingen bij de profeten; de diepe geestelijke betekenis in de Evangelien (de Boodschap van Jezus); de praktische toepassing en de gevolgen in Handelingen en de Brieven (N.T.)

2. Wees heilig want Ik ben heilig. Zie o.a. Lev. 20:7; 1 Petr. 1:15,16.

En dan blijken deze principes van de Eeuwige³ ook voor vandaag zeer praktisch en waar te zijn. Het oude volk Israël heeft aan den lijve ondervonden wat de consequenties van hun instelling, ongeloof, gedrag en daden waren, lees het Oude Testament. Dan kan er alleen nog maar een oproep zijn wat we hiervan leren voor vandaag. Het is een oproep aan ons als individueel persoon. Daarna is het een oproep voor onze daden t.a.v. gezin, naaste, arbeid, milieu, maatschappij, volk, politiek, Europa, de wereld. Alleen op basis van de normen van God is er persoonlijk geluk, ontplooiing en door de uitwerking ervan een maatschappij die tot zegen is.

N.B.

De 10-geboden zijn de absolute basis van gerechtigheid. In het N.T. wordt dit als volgt samengevat: *'Gij zult de Here, uw God liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw verstand. Dit is het eerste en het grote gebod. Het tweede, daaraan gelijk, is: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. Aan deze twee geboden hangt de ganse wet en de profeten.'* (Mat. 22:37-40)

De hele Bijbel laat zien hoe verticale en horizontale gerechtigheid in één punt samenkomen. Alleen op deze wijze zijn juiste relatie's mogelijk, is juist handelen haalbaar.

3. *'Gerechtigheid hebt Gij liefgehad en ongerechtigheid hebt gij gehaat.'* (Hebr. 1:9)

4. Wij door Jezus gerechtvaardigd

*'Thans is buiten de wet om gerechtigheid Gods openbaar geworden, waarvan de wet en de profeten getuigen, en wel gerechtigheid Gods door het geloof in [Jezus] Christus, voor allen, die geloven; want er is geen onderscheid. Want allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods, en worden om niet gerechtvaardigd uit zijn genade, door de verlossing in Jezus Christus.'*¹

*'Want wij zijn van oordeel, dat de mens door geloof gerechtvaardigd wordt, zonder werken der wet.'*²

*'Wij dan, gerechtvaardigd uit het geloof, hebben vrede met God door onze Here Jezus Christus.'*³

De Bijbel is glashelder over het feit dat geen mens zich zo kan inspannen b.v. door rechtvaardige daden (of goede werken), dat hij daarmee aan Gods norm zou kunnen voldoen. Helaas voor onze ijver en inzet. Gerechtigheid door eigen werken blijkt dan een doodlopende weg.

God wil Zijn gerechtigheid aan ons geven. Maar dat kan alleen door geloof. Door te geloven in Jezus Christus, dus door jezelf aan Hem over te geven, begint het proces van verandering. Door Jezus worden we gerechtvaardigd. Door Jezus begint de ommekeer. Dan kunnen we ook in de juiste relatie tot de ander staan. Daarna kunnen we pas gaan handelen vanuit en voor die gerechtigheid.

Dit is toch eigenlijk iets heel bijzonders: de rechtvaardige God

1. Rom. 3:21-24,28; Rom. 5:1
2. Rom. 3:20-5:1; zie p. 28
3. Rom. 9:30-10:4; Rom. 8:30,33; zie ook 1 Petr. 3:18

gaat, juist om Zijn rechtvaardigheid te tonen, aan de slag om ons te rechtvaardigen. En dat gebeurt in de gestalte van Jezus Christus. Jezus: niet zo maar een mystieke of historische figuur. Jezus: geen fabeltje of een groots verhaal. Maar:

Jezus: de koning der koningen en Heer der Heren, de Heilige, God en koning, de Opgestane; Hij die is, was en komt; Jezus: de weg, de waarheid en het leven, de enige weg! De middelaar, die de vreselijkste dood stierf in mijn plaats.

Door in Hem te geloven, door je aan Hem over te geven, door Hem te volgen en onze daden door Zijn Geest te laten inspireren en leiden worden we gerechtvaardigd. En dan opeens blijken pas onze daden gerechtigheid uit te werken. Door de Barmhartige te volgen worden we barmhartig. Door de genade te accepteren, laten we anderen delen in genade. Door Zijn vergeving, vergeven we anderen.⁴ Zijn liefde drijft de vrees uit en zo kan het geknakte riet weer groeien. Je wordt ziende, je kan weer gaan staan en leven. Verleden, heden en toekomst gaan er anders uitzien.

Ook in het O.T.⁵ wordt nadrukkelijk gesteld dat iedereen voor zijn eigen daden staat, iedereen zelf verantwoordelijk is, iedereen zonder onderscheid beoordeeld zal worden. Hoe belangrijk is het dan dat we niet doen naar wat anderen ons zeggen, of zomaar de meerderheid of trends of 'winden van leer' volgen, maar dat we onze eigen verantwoordelijkheid serieus nemen. En dat geldt ook voor ons geloof in Jezus, onze overgave aan Hem, het volgen van Hem, en het ontvangen van en de leiding door Zijn Geest.

Door het geloof gerechtvaardigd⁶ en je zonden vergeven!
Wat een geweldig uitzicht is er opeens! Wat een ruimte!

4. Dit wordt o.a. nadrukkelijk aan de orde gesteld in het 'Onze Vader' en de toelichting, zie Mat. 6:9-14
5. o.a. Ezechiël 18:4-30
6. Hand. 13:38-39
'Want Ik zal genadig zijn over hun ongerechtigheden, en hun zonden zal Ik niet meer gedenken.' (Hebr. 8:12), vgl. Hebr. 10:16

Eindelijk echt vrij te kunnen leven! Een leven met diepte, zin en doel.

Tekst van noot 2:

'daarom, dat uit werken der wet geen vlees voor Hem gerechtvaardigd zal worden, want wet doet zonde kennen.

Thans is echter buiten de wet om gerechtigheid Gods openbaar geworden, waarvan de wet en de profeten getuigen, en wel gerechtigheid Gods door het geloof in [Jezus] Christus, voor allen, die geloven; want er is geen onderscheid. Want allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods, en worden om niet gerechtvaardigd uit zijn genade, door de verlossing in Jezus Christus. Hem heeft God voorgesteld als zoenmiddel door het geloof in zijn bloed, om zijn rechtvaardigheid te tonen, daar hij de zonden, die tevoren onder de verdraagzaamheid Gods gepleegd waren, had laten worden om zijn rechtvaardigheid te tonen, in de tegenwoordige tijd, zodat Hijzelf rechtvaardig is, ook als Hij hem rechtvaardigt, die uit het geloof in Jezus is. Waar blijft het roemen dan? Het is uitgesloten. Door welke wet? Der werken? Neen, maar door de wet van geloof. Want wij zijn van oordeel, dat de mens door geloof gerechtvaardigd wordt, zonder werken der wet. Of is God alleen de God der Joden? Niet ook der heidenen? Zeker, ook der heidenen. Indien er namelijk één God is die besnedenen rechtvaardigen zal uit het geloof en de onbesnedenen door het geloof.

Stellen wij dan door het geloof de wet buiten werking? Volstrekt niet; veeleer bevestigen wij de wet. Wat zullen wij dan zeggen, dat Abraham, onze voorvader naar het vlees, verkregen heeft? Want indien Abraham uit werken gerechtvaardigd is, dan heeft hij roem, maar niet bij God. Want wat zegt het schriftwoord? Abraham geloofde God en het werd hem tot gerechtigheid gerekend. Nu wordt hem die werkt, het loon niet toegerekend uit genade, maar krachtens verplichting. Hem echter, die niet werkt, maar zijn geloof vestigt op Hem, die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid, gelijk ook David de mens zalig spreekt, aan wie God gerechtigheid toerekent zonder werken:

Zalig zij, wier ongerechtigheden vergeven en wier zonden bedekt zijn.

Zalig de man, wiens zonde de Here geenszins zal toerekenen.

Geldt deze zaligspreking dan de besnedene of ook de onbesnedene? Wij zeggen immers: Het geloof werd Abraham tot gerechtigheid gerekend. Hoe werd het hem dan toegerekend? Was hij toen besneden of onbesneden? Niet besneden, maar onbesneden. En het teken der besnijdenis ontving hij als het zegel der gerechtigheid van dat geloof, dat hij in zijn onbesneden staat bezat. Zo kon hij een vader zijn van alle onbesneden gelovigen, opdat hun [de] gerechtigheid zou worden toegerekend, en een vader van de besnedenen, voor hen namelijk, die niet alleen uit de besnijdenis zijn, maar die ook treden in het voetspoor van het geloof, dat onze vader Abraham in zijn onbesneden staat bezat.

Want niet door de wet had Abraham of zijn nageslacht de belofte, dat hij een erfgenaam der wereld zou zijn, maar door gerechtigheid des geloofs. Want

indien zij, die het van de wet verwachten, erfgenamen zijn, dan is het geloof zonder inhoud en de belofte zonder gevolg. De wet immers bewerkt toorn; waar echter geen wet is, is ook geen overtreding. Daarom is het (alles) uit geloof, opdat het zou zijn naar genade, en dus de belofte zou gelden voor al het nageslacht, niet alleen voor wie uit de wet, maar ook voor wie uit het geloof van Abraham zijn, die de vader van ons allen is, gelijk geschreven staat: Tot een vader van vele volken heb Ik u gesteld voor het aangezicht van die God, in wie hij geloofde, die de doden levend maakt en het niet zijnde tot aanzijn roept. En hij heeft tegen hoop op hoop geloofd, dat hij een vader van vele volken zou worden, volgens hetgeen gezegd was: Zo zal uw nageslacht zijn. En zonder te verflauwen in het geloof heeft hij opgemerkt, dat zijn eigen lichaam verstorven was, daar hij ongeveer honderd jaar oud was, en dat Sara's moederschoot was gestorven; maar aan de belofte Gods heeft hij niet getwijfeld door ongelooft, doch hij werd versterkt in zijn geloof en gaf Gode eer, in de volle zekerheid, dat Hij bij machte was hetgeen Hij beloofd had ook te volbrengen. Daarom [ook] werd het hem gerekend tot gerechtigheid. Echter niet om zijnentwil alleen werd geschreven: het werd hem toegerekend, maar ook om onzentwil, wie het zal worden toegerekend, ons, die ons geloof vestigen op Hem, die Jezus, onze Here, uit de doden opgewekt heeft, die is overgeleverd om onze overtredingen en opgewekt om onze rechtvaardiging.

Wij dan, gerechtvaardigd uit het geloof, hebben vrede met God door onze Here Jezus Christus.¹

5. De Geest overtuigt

*'Doch Ik zeg u de waarheid: Het is beter voor u, dat Ik heenga. Want indien Ik niet heenga, kan de Trooster niet tot u komen, maar indien Ik heenga, zal Ik Hem tot u zenden. En als Hij komt, zal Hij de wereld overtuigen van zonde en gerechtigheid en van oordeel; van zonde, omdat zij in Mij niet geloven; van gerechtigheid, omdat Ik heenga tot de Vader en gij mij niet langer ziet; van oordeel, omdat de overste dezer wereld geoordeeld is. Nog veel heb ik u te zeggen, maar gij kunt het thans niet dragen; doch wanneer Hij komt, de Geest der waarheid, zal Hij u de weg wijzen tot de volle waarheid; want Hij zal niet uit Zichzelf spreken, maar al wat Hij hoort, zal Hij spreken en de toekomst zal Hij u verkondigen. Hij zal Mij verheerlijken, want Hij zal het uit het mijne nemen en het u verkondigen. Al wat de Vader heeft, is het mijne; daarom zeide Ik: Hij neemt uit het mijne en zal het u verkondigen.'*¹

Let eens op het vetgedrukte.

De wereld heeft in dit begrip een brede invulling. Het betreft mensen, de (maatschappelijke en sociale) relaties van mensen en het is een geest, een macht van de duivel ('wereldgeesten'). De Geest, de Trooster doet een appèl op al deze terreinen. Dan blijkt dat geloven en zonde alles met elkaar te maken hebben: door het geloof in Jezus wordt het zondeprobleem opgelost. Ook gerechtigheid en waarheid blijkt alles met elkaar te maken te hebben. De opstanding en de hemelvaart waren het bewijs wie Jezus was. Hierdoor wordt ons geloof gebouwd. Maar ook oordeel en de tegenstander blijken alles met elkaar te maken te hebben. De leugenaar, de schijn, de duivel, het kwaad is veroordeeld.

Het resultaat is dat we door de Heilige Geest de waarheid

1. Joh. 16:7-15

kennen en begrijpen. Door de Heilige Geest te volgen lopen we op de juiste weg van de totale waarheid en gerechtigheid.

De Heilige Geest rust ons toe met gaven² en in dit ontwikkelingsproces komen er vruchten³ die voor anderen bemoedigend en opbouwend mogen zijn.

De Heilige Geest is geen mystieke goeroe, het is geen vaag 'innerlijk licht', het is geen 'new age.' Nee, deze kracht van God laat ons Jezus kennen en plaatst ons als een waar getuigenis midden in deze wereld.⁴ De Heilige Geest mogen we ieder heel persoonlijk ontvangen.⁵ Veni Creator Spiritus.

2. 1 Kor. 12:8-11; 1 Kor. 12:28-31

3. Gal. 5:22

4. Joh. 15:26; Hand. 1:8

5. Hand. 2:16-21; Micha 3:8

6. Leven uit geloof

*'Want ik schaam mij het evangelie niet; want het is een kracht Gods tot behoud voor een ieder die gelooft, eerst voor de Jood, maar ook voor de Griek. Want gerechtigheid Gods wordt daarin geopenbaard uit geloof tot geloof, gelijk geschreven staat: De rechtvaardige zal uit geloof leven.'*¹

Het is opmerkelijk dat uit het geloof nieuw geloof voortkomt. Het wordt meer, het bouwt op, het vermeerderd kracht, energie en inzet. Geloof blijkt dus een hele constructieve factor te zijn die toevoegt aan de kwaliteit van het leven. Geloof maakt ons leven niet statisch, maar juist zeer dynamisch. Geloof creëert geen verzuiling, maar een solide ondergrond. Die stevigheid geeft juist de mogelijkheid voor openheid en ontwikkeling, als individu of als groep. Hoe sterker het geloof, hoe meer dynamiek er kan zijn. Waarom? Omdat het vertrouwen op God de stabiele verankering is, waar alles op rust.

Door het geloof (een gave van God) is er vrede met God.² Door die rust komt er meer sterkte, meer kracht, want je weet dat je gerechtvaardigd bent. Dit maakt dan mogelijk, dat we geen hoorders van het Evangelie blijven, maar ware daders worden.³

De rechtvaardige zal uit geloof leven.⁴ Hij zal door geloof pas echt gaan leven; leven in de meest volledige betekenis van het woord. Hij is verlost, vrij, vernieuwd, kan nu echt die persoonlijkheid worden, zoals God het bedoelde. Zijn ontplooiing en ontwikkeling als begaafd, begenadigd en volledig mens kan van

1. Rom. 1:16,17

2. Rom. 5:1

3. Rom. 2:13

4. Rom. 1:17; vgl. Rom. 10:6-11

start. Ja, de rechtvaardige wordt door dit geloof, door dit elan van de Geest een uniek mens.

Degenen die denken dat geloof opium voor het volk is, een zoethoudertje, een anachronisme, hebben er helaas dan ook niets van begrepen. Het geloof stimuleert jouw persoon(lijkheid) en zorgt er ook voor dat je oog gaat krijgen voor je naaste. Dit aspect gaat ook groeien en wordt daarmee de motivatie voor zending, hulp, sociale vernieuwing, solidariteit, diaconie, etc. De rechtvaardige zal uit geloof leven: een creatief leven waarbij men van alles mag genieten en alle persoonlijke talenten tot ontplooiing mogen komen.

Hoe belangrijk blijkt dat geloof te zijn: erdoor gerechtvaardigd⁵ en de deur tot het leven in heden en toekomst; een fantastisch avontuurlijk leven, rijk aan vele ervaringen.

5. vgl. Gal. 2:15-3:11; Fil. 3:9

7. Geloof zonder werken is dood

Hoe kan dat nu? We hebben net in hoofdstuk 6 gelezen dat gerechtigheid komt door het geloof en niet door onze 'werken' (activiteiten). Het is goed in de Evangelieën na te lezen hoe Jezus reageerde ten aanzien van Farizeeërs en Sadduceeërs.

Hij reageerde zeer fel op de gedachte dat men door daden alleen gerechtvaardigd kon worden. Zelfs meende men dat, doordat men door geboorte zaad van Abraham was, alles nu vanzelfsprekend goed was. Jezus veegt met al deze argumenten de vloer aan: eerst moet er geloof zijn, eerst moet het hart besneden worden. Als *gevolg* hiervan moesten dan diverse daden volgen. Daden kunnen evenwel geloven niet vervangen.

*'Zo is het ook met het geloof: indien het niet met werken gepaard gaat, is het op zichzelf genomen, dood.'*¹

*'Gij ziet, dat een mens gerechtvaardigd wordt uit werken en niet slechts uit geloof.'*²

Eerst moet er geloof zijn, en een verandering van ons innerlijk. Hieruit moeten daden volgen. Jacobus is glashelder over wat die daden moeten zijn: een heel scala van praktische hulp³ en rechtvaardige arbeidsverhoudingen. Waarom is de Bijbel hierin zo nadrukkelijk?⁴ Als gelovigen lopen we steeds het gevaar ons innerlijk te gaan oppoetsen; we zoeken zo snel meditatie, heiligheid, wereldmijding. We sluiten ons zo makkelijk op in christelijke ghetto's. Gerechtigheid is, dat we de deuren en ramen open houden, én dat we zeer praktisch in deze wereld rechtvaardigheden gerechtigheid uitoefenen: van armenzorg tot ziekenzorg, van politiek tot arbeidsverhoudingen, sociale actie.

1. zie o.a. Mat. 23; Luc. 16:10-15; Luc. 18:9-14

2. Jac. 2:17,24

3. Jak. 1:22,27; Jak. 2:12,14,17; Jak. 4:17; Jak. 5:4-6

4. zie o.a. Rom. 2:13; Mat. 5:19-20

8. Je krijgt heel wat cadeau

*'Want, indien door de overtreding van de ene de dood als koning is gaan heersen door die ene, veel meer zullen zij, die de overvloed van genade en van de gave der gerechtigheid ontvangen, leven en als koningen heersen door die ene, Jezus Christus. Derhalve, gelijk het door één daad van overtreding voor alle mensen tot veroordeling gekomen is, zo komt het ook door één daad van gerechtigheid voor alle mensen tot rechtvaardiging ten leven. Want, gelijk door de ongehoorzaamheid van één mens zeer velen zondaren geworden zijn, zo zullen ook door de gehoorzaamheid van één zeer velen rechtvaardigen worden.'*¹

Eerst was alles onderworpen aan dood en destructie. Maar door genade krijgen we de gave van gerechtigheid. We krijgen het cadeau. Die gerechtigheid wordt een nieuwe begaafdheid. Als gerechtvaardigde mensen worden we begiftigd met gerechtigheid. En zo'n nieuwe begaafdheid moet je in de praktijk beoefenen, net als de gave van wijsheid, of de gave van profetie.²

En het resultaat? Je mag door Christus als een koning heersen. Je hebt gezag, autoriteit (maar je moet niet autoritair gaan optreden). We zijn heersers vol barmhartigheid en empathie. Als je dit weet, ga je je anders voelen en gedragen. Als geknakt riet, mag je je weer oprichten. Je knikkende knieën³ worden weer sterk. Je durft weer te gaan en staan, je gaat je rug rechten. Je krijgt een nieuwe waardigheid.⁴ De situatie zal niet over je heersen; jij gaat over die situatie heersen. Niets hoeft je meer

1. Rom. 5:17-19

2. Rom. 12:7; I Kor. 12:10; Op. 19:10

3. Jes. 35:3; Jes. 42:3

4. Zie mijn boek *Het Koninkrijk van Daadkracht*.

te beheersen. Je hoeft voor niets meer te vrezen. Je staat anders in deze wereld. Wat heeft de gerechtigheid dan een enorme versterkende uitwerking, want je weet dat je nu 'okay' bent; van binnen weet je dat.

Is dat dubbele trapsgeschenk (de gerechtigheid en het gezag) voor iedereen? Ja, ieder hart kan geloven tot gerechtigheid⁵ en iedereen kan behouden worden.⁶ Dit zijn de feiten, die ieder die twijfelt mogen bemoedigen.

5. Rom. 10:10

6. Rom. 10:13

9. Durven zoeken

*'Daarom zeg Ik u: Weest niet bezorgd over uw leven, wat gij zult eten [of drinken], of over uw lichaam waarmede gij het zult kleden. Is het leven niet meer dan het voedsel en het lichaam meer dan de kleding? Ziet naar de vogelen des hemels: zij zaaien niet en maaien niet en brengen niet bijeen in schuren, en toch voedt uw hemelse Vader die; gaat gij ze niet verre te boven? Wie van u kan door bezorgd te zijn één el aan zijn lengte toevoegen? En wat zijt gij bezorgd over kleding? Let op de Leliën des velds, hoe zij groeien: zij arbeiden niet en spinnen niet; en Ik zeg u, dat zelfs Salomo in al zijn heerlijkheid niet bekleed was als een van deze. Indien nu God het gras des velds, dat er heden is en morgen in de oven geworpen wordt, zó bekleedt, zal Hij u niet veel meer kleden, kleingelovigen? Maakt u dan niet bezorgd zeggende: Wat zullen wij eten, of wat zullen wij drinken, of waarmede zullen wij ons kleden? Want naar al deze dingen gaat het zoeken der heidenen uit. Want uw hemelse Vader weet, dat gij dit alles behoeft. Maar zoekt eerst zijn Koninkrijk en zijn gerechtigheid en dit alles zal u bovendien geschonken worden. Maakt u dan niet bezorgd tegen de dag van morgen, want de dag van morgen zal zijn eigen zorgen hebben; elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad.'*¹

Als je dit stukje voor het eerst leest, dan denk je: 'nou ja, wat moet je nu met je ondernemingsplan, je meerjarenplanningen, arbeidsvoorwaardenbeleid, politieke beleid, technologische vernieuwing, etc.'

Hoe noodzakelijk al deze aspecten en die bezinning mogen wezen; te midden van de snelle maatschappij roept Jezus ons op tot een andere bezinning. Wat je als mensen ook probeert te regelen, het bestaan is ongewis. Zekerheid van de wieg tot het graf bestaat niet. Er bestaan geen waterdichte polissen. De

1. Mat. 6:25-34

bezinning, die Jezus ons voorhoudt, roept ons op om niet ziekelijk en zorgelijk alles te willen regelen. Hij roept ons op om deel te nemen aan het leven. Het leven als avontuur. Een avontuur vol schoonheid dat mogelijk is omdat je kunt en mag vertrouwen op God. Vertrouw dus niet op de mammon, het geld. Onafhankelijk van je inkomen krijgt het leven meer glans en de kleinste situaties op een dag kunnen vol schoonheid zijn en het leven weer waarde geven: we mogen *mensen* zijn.

Binnen het levensavontuur worden we opgeroepen Zijn Koninkrijk en Zijn gerechtigheid te zoeken en te beoefenen. Dat houdt een aantal morele keuzes in. We gaan dus niet zomaar daarheen, waar de stroom ons heendrijft. Onderweg zijnde, actief zijnde, kiezen we wel steeds, dat wat gerechtigheid is. Het wonder is dat de Heer inderdaad voor eten en kleding (minimale levenszekerheid) zal zorgen. Wat kunnen we ons soms aftobben hoe het over een maand of jaar moet. Niet dat we nu als een kudde 'blijve vogels' over de golven moeten gaan trachten te lopen. Nee! Wel wordt het avontuur, het genieten en de dagelijkse zorg in een bepaalde balans geplaatst: 'elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad.'

Ook dit is gerechtigheid.

10. Gewoon doen

*'ziet toe, dat gij uw gerechtigheid niet doet voor de mensen, om door hen opgemerkt te worden.'*¹

Jezus maakt een kanttekening bij het doen van gerechtigheid. Of dit nu hulpverlening is of armenzorg, het zijn geen zaken om je over op de borst te kloppen. Het zijn geen p.r.-instrumenten. Ieder dient op zijn eigen levenspad die aspecten van gerechtigheid te doen, die we moeten doen. Wat die aspecten zijn, hangt domweg van je maatschappelijke positie af. De een werkt in de zakenwereld, de ander in de grafische industrie, in een ziekenhuis, in de politiek of in de vakbeweging, etc.

Ongeacht waar we werkzaam zijn en hoe we leven, we moeten *daar* daden van gerechtigheid doen, eigenlijk geruisloos.

Op deze wijze vervullen we een andere opdracht van Jezus: *'Gij zijt het zout der aarde.'*²

Het zijn onze daden die deze aarde moeten 'doorzouten' precies zoals zout het eten smaak geeft en bederfwerend is. Onzichtbaar maar wel actief!

Zo moeten wij ook zijn: deelnemend aan alle cultuurvormende maatschappelijke, economische en politieke processen. Ook dit is gerechtigheid in actie.

1. Mat. 6:1

2. Mat. 5:13

Wat en hoe het zout en lichtprincipe werkt, staat in de verzen ervoor: Mat. 5:3-12 (de bergrede).

11. Barmhartigheid

*'Gaaf heen en leert, wat het betekent: Barmhartigheid wil Ik en geen offerande, want Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars.'*¹

Hoe makkelijk lopen we als gelovigen God niet voor de voeten. Als we weten dat we behouden, wederomgeboren of gered zijn, kan het gebeuren dat we een periode van euforie meemaken. We willen het dan wel iedereen vertellen: dat ze ook gered moeten worden. Heel makkelijk plaatst dit ons op een verhoging en gaan we ons meer voelen dan andersdenkenden of niet-gelovigen. En even later gaan we ons helaas gedragen als een elite, verheven boven het aards gewoel. Het zal duidelijk zijn, dat dit volkomen vruchteloos is.

Terecht zet Jezus ons op onze plaats: hij kwam *niet* om rechtvaardigen te roepen (en dus ook te leiden), maar zondaars. Wij zijn hooguit gerechtvaardigde zondaars. En dat is strijdig met iedere vorm van geestelijke hoogmoed of fanatisme.

Nee, gerechtigheid blijkt dan uit het feit, dat we aan alle kanten barmhartigheid uitstralen en doen. We treden niet uit deze wereld, maar we gaan heel gewoon met iedereen om.

Farizeeërs begrepen dat niet: *'Waarom eet uw meester met de tollenaars en zondaars.'*²

Dat kon toch gewoon niet, dat je als geestelijk, religieus mens deelnam aan feesten, maaltijden en deel was van al het publieke leven (in hedendaags: van theater tot de bar; van de verraderlijke geldwereld tot de high-tech-industrie).

Barmhartigheid zijn en doen kan alleen maar, als je echt om

1. Mat. 9:13; zie ook Mat. 12:7

2. Mat. 9:11 Jezus had zelfs een naam als 'party-animal' zie o.a. Mat. 11:19

mensen geeft³ en op een normale wijze met mensen omgaat. Doen we dat eigenlijk wel? Als ik eerlijk ben, mijd ik wel eens bepaalde mensen of situaties en faal ik in empathie.

Ik wil me laten inspireren door Jezus: *'Toen Hij de mensen zag, werd Hij met ontferming over hen bewogen.'*⁴

3. Mat. 23:23-28

4. Mat. 9:36

12. Respect

*'En wie een rechtvaardige ontvangt als rechtvaardige, zal het loon van een rechtvaardige ontvangen.'*¹

Hoe makkelijk ontwikkelen we niet een meerwaardegevoel. Hoe makkelijk plaatsen we ons niet boven een ander. Hoe makkelijk blijven we niet in gebreke om de ander in zijn waarde te zien. Hoe makkelijk falen we niet om de ander te eren voor wie hij is en voor wat hij doet.

Voor Jezus is er geen standsverschil. Alles en iedereen heeft waarde. Zelfs de allerkleinste en minste heeft een gigantische waarde in het Koninkrijk van God. Eén van de regels van het Koninkrijk van God is, dat wij respect tonen voor de ander.

Als Nederlanders zijn we erom berucht hoe makkelijk we alles en iedereen afmaaien, die zijn hoofd maar enigszins boven het maaiveld uitsteekt. 'Doe maar gewoon.'

Het valt mij altijd op hoe Amerikanen mensen die iets presteren, weten te eren. Nu gaat het mij er niet om dat we alleen respect betonen aan mensen die zogenaamd iets presteren. Gerechtigheid is dat we aan niemand respect, waardering, liefde, zorg, onthouden.²

1. Mat. 10:40-42

2. In woorden en in daden moeten we dit respect uiten, lees eens nadrukkelijk Mat. 25:34-46: *'Dan zal de Koning tot hen, die aan zijn rechterhand zijn, zeggen: Komt gij gezegenden mijns Vaders, beërft het Koninkrijk, dat u bereid is van de grondlegging der wereld af. Want Ik heb honger geleden en gij hebt Mij te eten gegeven, Ik heb dorst geleden en Gij hebt Mij te drinken gegeven, Ik ben een vreemdeling geweest en gij hebt Mij gehuisvest, naakt en gij hebt Mij gekleed, ziek en gij hebt Mij bezocht; Ik ben in de gevangenis geweest en gij zijt tot Mij gekomen. Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden, zeggende: Here, wanneer hebben wij U hongerig gezien en hebben wij U gevoed, of dorstig en hebben wij U te*

13. Vrucht

'Want het Koninkrijk Gods bestaat in rechtvaardigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest'¹

Vaak verwarren we oorzaak en gevolg. De bron van die rechtvaardigheid, vrede en blijdschap is de Heilige Geest. De Heilige Geest geeft ons gaven² en vruchten.

Die gaven zorgen voor de mobilisatie van al je eigen natuurlijke gaven. Al deze gaven dienen voor de opbouw van de ander en de gemeenschap.

De vruchten zijn zaken die vanzelf groeien, naar gelang je bezigt bent om actief te zijn t.a.v. het Koninkrijk van God en zijn gerechtigheid. Vruchten zijn o.a. liefde, blijdschap, vrede, lank-

drinken gegeven? Wanneer hebben wij U als vreemdeling gezien en hebben U gehuisvest, of naakt, en hebben wij U gekleed? Wanneer hebben wij U ziek of in de gevangenis gezien en zijn tot U gekomen? En de Koning zal hun antwoorden en zeggen: Voorwaar, Ik zeg u, in zoverre gij dit aan één van deze mijn minste broeders hebt gedaan, hebt gij het Mij gedaan. Dan zal Hij ook tot hen, die aan zijn linkerhand zijn, zeggen: Gaat weg van Mij, gij vervloekten, naar het eeuwige vuur, dat voor de duivel en zijn engelen bereid is. Want Ik heb honger geleden en gij hebt Mij niet te eten gegeven, Ik heb dorst geleden en gij hebt Mij niet te drinken gegeven; Ik ben een vreemdeling geweest en gij hebt Mij niet gehuisvest, naakt en gij hebt Mij niet gekleed, ziek en in de gevangenis en gij hebt Mij niet bezocht. Dan zullen ook zij Hem antwoorden en zeggen: Here, wanneer hebben wij U hongerig gezien, of dorstig, of als vreemdeling, of naakt of ziek, of in de gevangenis, en hebben wij U niet gediend? Dan zal Hij hun antwoorden en zeggen: Voorwaar, Ik zeg u, in zoverre gij dit aan één van deze minsten niet gedaan hebt, hebt gij het ook aan Mij niet gedaan. En dezen zullen heengaan naar de eeuwige straf, maar de rechtvaardigen (dus zij die actief gehandeld hebben) naar het eeuwige leven.'

1. Rom. 14:17
2. 1 Kor. 12:8-11; 28-31

moedigheid, vriendelijkheid, trouw, goedheid, zachtmoedigheid, zelfbeheersing, rechtvaardigheid, heiligheid, gerechtigheid.³ Er wordt wel eens gedacht dat de Heilige Geest veel te maken heeft met emoties, extase en opvallend gedrag. Nu komt dat in de Bijbel een enkele keer voor. Maar dat heeft niets te maken met het normale geestelijke leven. De Heilige Geest blijkt alles te maken te hebben met de verandering van ons innerlijk en denken⁴ en ons karakter. Dat wordt stap voor stap vernieuwd in een levenslang groeiproces, die steeds nieuwe resultaten (vruchten) geeft. Dit gaat evenwel niet buiten onze wil om. We moeten zelf steeds een besluit nemen tot de volgende stap, een besluit om het volgende aspect van ons karakter te laten transformeren, waarbij de uitvoering ervan in je eigen handen ligt.

Jezus maakt klip en klaar duidelijk, dat we tenslotte geoordeeld worden naar datgene, wat van binnen ons naar buiten komt.⁵ Jezus schakelt woorden, daden en gedachten gelijk.⁶ Onze 'oude natuur', in Bijbelse termen met 'vlees' betiteld, brengt alleen maar slechte zaken voor: hoererij, onreinheid, losbandigheid, afgoderij, toverij, veten, twist, afgunst, uitbarstingen van toorn, zelfzucht, tweedracht, partijschappen, nijd, dronkenschap, echtbreuk, diefstal, leugenachtige getuigenissen, godslastering, moord, etc.⁷

Ons innerlijk, onze bron van ons denken, leven en handelen moet dus veranderd worden. Dat kan alleen maar door ons toe te vertrouwen aan de Geest van God. Dáár is de kracht en de energie om dit onmogelijke herscheppingsproces tot stand te brengen.

3. Gal. 5:22; Rom. 6:22; Fil. 1:11
4. Rom. 12:1-2
5. Mat. 12:34-37
6. Mat. 5:27
7. Gal. 5:19-20; Rom. 3:20; Rom. 7:18; Rom 8:6-7; Mat. 15:18-20

Het liberalisme, socialisme, humanisme en communisme gaan er in wezen van uit dat de mens van nature goed is. Als de mensen in de samenleving tot zoveel slechts komen, dan ligt dat altijd aan de omgeving. Deze 'ismen' geloven in wezen dat als de kwaliteit van het leven verbetert, dit automatisch tot gelukkigere en betere mensen leidt.

Het hele proces van 'sociaal engineering' van de laatste 200 jaar heeft glashelder het omgekeerde aangetoond. Meer welstand bracht niet meer geluk. En daar waar absolute normen, waarden, de roep tot bekering en tot gerechtigheid verflauwden, stegen de cijfers van criminaliteit, en stegen allerlei vormen van misbruik, van exploitatie tot zelfmoord.

Verandering van jezelf is mogelijk, anders zijn ook. Gerechtigheid kan: door de Heilige Geest.

14. Op weg

*'Wat dunkt u? Iemand had twee kinderen. Hij ging naar de eerste en zeide: Kind, ga en werk vandaag in de wijngaard. En hij antwoordde en zeide: Ja, heer, maar hij ging niet. Hij ging naar de tweede en sprak evenzo. En deze antwoordde en zeide: Ik wil niet, maar later kreeg hij berouw en ging toch. Wie van de twee heeft de wil van zijn vader gedaan? Zij zeiden: de laatste. Jezus zeide tot hen: Voorwaar, Ik zeg u, tollenaars en hoeren gaan u voor in het Koninkrijk Gods. Want Johannes heeft u de weg der gerechtigheid gewezen en gij hebt hem niet geloofd. De tollenaars en de hoeren echter hebben hem geloofd, doch hoewel gij dat zaagt, hebt gij later geen berouw gekregen en ook in hem geloofd.'*¹

In dit stukje verwijst Jezus naar de *weg* van gerechtigheid. Dat was begonnen met het optreden van Johannes de Doper. Hij riep op tot bekering en legde uit dat dat te maken had met een andere levensstijl.

Velen die tegenwoordig het begrip 'bekering' hanteren, zien daarin een moment van omkeer. De oproep van bekering is zeer Bijbels, maar dit is geen eindpunt. Want hoe makkelijk wordt niet gedacht: 'ik ben nu bekeerd en nu ben ik er.' Er zijn er, die dan niets anders meer doen dan Bijbelstudie en gebed en de wederkomst van Jezus afwachten. Wat een verspilling van een leven, wat een vruchteloos gebeuren.

Bekering is evenwel wat anders. Het begint met een bewuste omkeer en daarna is er het levenslange *proces* van bekering. Dat werd 2000 jaar geleden 'de weg' genoemd. De eerste gelovigen

1. Mat. 21:28-32; N.B. de weg van gerechtigheid wordt ook genoemd in o.a. 2 Petr. 2:21; 2 Petr. 2:15

werden ook wel de mensen 'van de weg' genoemd.² Waarom? Omdat het een pad was, waarop je moest lopen. En al reizende met God kwam je voor vele uitdagingen en beslissingen te staan. De mensen van de weg namen dan ook hun verantwoordelijkheden op zich en zo werden zij stap voor stap een transformerende factor, die het hele Romeinse Rijk veranderde. Het was geen weg van geweld, maar van verandering van beneden af: armenzorg, ziekenzorg, zorg voor weduwen en wezen, bezoek aan de gevangenen (die in mensonterende situaties verkeerden), zorg voor slaven, zorg voor het gezin, echtelijke trouw, een einde maken aan het misbruiken van kinderen, geen tempelprostitutie (en alle ziekten, die je daarvan kreeg), onderwijs, eerlijk zaken doen, geen afpersingen, enz. Geen wonder dat 'de weg' zovelen trok.

We leven nu in een maatschappij die verdacht veel lijkt op de laatste periode van het West-Romeinse Rijk. Een centralemoraal is er niet meer. Alle waarheden zijn even waar, dus absolute waarheid bestaat niet. Niets is absoluut, niets is heilig, alles is onderhevig aan verval. Als men het absolute van het geloof terzijde schuift, blijft er tenslotte niets anders over dan de staat steeds meer macht te geven voor 'law and order'. De centrale staatsmacht moet dan de cohesie van de samenleving vormen. Maar dat zal niet helpen, want de centrale staatsmacht wordt bemand door 'mensen'. Automatisch zullen lobby's en corruptie toenemen en tenslotte volgt desintegratie. Als het geloof in de zin van wetten ontbreekt, lokt dit alleen maar meer overtredingen uit en zal die wet onmogelijk zijn te handhaven. Zelfs de ergste straffen helpen dan tenslotte niet. Bovendien kan zo'n sterke centralemacht te makkelijk wetten veranderen, dus helpen 'law and order' niet.

2. Hand. 9:2; Hand. 22:4; Hand. 18:25-26; Hand. 16:17; Hand. 19:9,23; Hand. 24:14,22; 1 Kor. 12:31; Gal. 5:7; Hebr. 10:20; Hebr. 13:18; 2 Petr. 2:2,15,21; Mat. 7:14; Mat. 22:16; Luc. 1:79; Joh. 14:4,5; Joh. 14:6; Joh. 16:13

De scheiding tussen kerk en staat was alleen maar bedoeld om te zorgen dat iedere 'sfeer' zichzelf moest besturen. Dit is door diverse politieke overtuigingen misbruikt om een z.g. waarde-vrije maatschappij te realiseren. Breekt men evenwel het fundament van die waarden af (geloven mag nog net een privé-aangelegenheid zijn), dan zal het gebouw tenslotte instorten.

De basis van onze wetten, publieke gerechtigheid, komt ergens vandaan. Dat te ontkennen, is je eigen afkomst ontkennen. Onze maatschappij kwam tot stand op basis van het geloof in God, de juistheid van de Bijbelse codex (o.a. de tien geboden), en aan het einde van het leven een volledig eerlijke en objectieve beoordeling door God. Innerlijke overtuiging en 'objectieve' redelijkheid zorgden ervoor, dat zoveel mogelijk volgens de regels van gerechtigheid werd gewerkt. Op basis van het absolute van Gods Woord en Zijn tastbaar historisch handelen was er een morele consensus. Natuurlijk heeft dat misbruik niet uitgesloten, maar in de loop der tijden heeft dat zich steeds gecorrigeerd: o.a. het machtsmisbruik van de pausen van de 14-de eeuw; de inquisitie (16-de eeuw), de slavenhandel uit de 18-de eeuw (evangelische christenen hebben net zo lang parlementaire acties gevoerd tot dit per wet werd verboden).

Staan we nu aan de vooravond van een crisis? Ik denk van wel. Voor een korte periode zal strakkere wetgeving en meer staatsmacht helpen. Maar tenzij het morele fundament niet hersteld wordt, vrees ik op de lange duur het ergste t.a.v. corruptie, criminaliteit, drugs, kindermisbruik, onrecht, intolerantie, machtsmisbruik, on sociaal gedrag, geweld.

Als gelovigen zullen we de rug moeten rechte n en net als in de eerste eeuwen opnieuw duidelijk in ons leven laten zien wat 'de weg' is. Dat zal lichtend licht en zoutend zout zijn.

Het betekent ook dat we ons niet verder moeten laten marginaliseren en net als Paulus op onze burgerrechten staan. En zo op alle terreinen van het leven tot positieve actie komen.

*'Daar al deze dingen aldus vergaan, hoedanig behoort gij dan te zijn in heilige wandel en Godsvrucht. (...) Wij verwachten echter naar Zijn belofte nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, waar gerechtigheid woont.'*³

Dat uitzicht zorgt ervoor dat we op deze aarde aan Zijn Koninkrijk blijven werken. We zijn en blijven op weg, Zijn weg.

3. 2 Petr. 3:11,13

15. Rentmeesterschap

In christelijke politieke kringen en christelijke sociale kringen is het begrip 'rentmeesterschap' erg belangrijk. Waarom?

Het 'rentmeesterschap' blijkt één van de belangrijkste pijlers van gerechtigheid te zijn n.l. de wijze waarop en waartoe wij alles beheren en besturen.

Allereerst de schepping.¹ God plaatste deze in de handen van de mensen om die te bewerken en te bewaren.

Dan vergelijkt Jezus het Koninkrijk van God met iemand, die toen hij op reis moest, *zijn bezit* aan deze slaven toevertrouwde.² De één kreeg vijf talenten, de andere twee en de derde één talent (behoorlijk grote bedragen). De eerste twee wisten 100% erbij te verdienen. De derde begroef het. En deze persoon werd daarvoor veroordeeld. Waarom? Omdat hij geen goed rentmeester was geweest. Hij was niet trouw geweest aan zijn opdracht. Het opmerkelijke in dit verhaal vind ik, dat de eigenaar *niet* had gezegd hoe ze ermee moesten werken. Hij had zijn slaven de absolute creatieve vrijheid gegeven. Het Koninkrijk van God is trouwens zo belangrijk dat we er alles voor over mogen hebben.³

Het belang van het goed beheren en vrucht geven blijkt ook uit een andere gelijkenis n.l. die van de onrechtvaardige pachters (beheerders).⁴ Deze onrechtvaardige pachters wilden zich het bezit toeëigenen, gingen op een vreselijke manier om met de slaven en vermoordden tenslotte de erfgenaam en weigerden op

1. Gen. 2:15
2. Mat. 25:14-30
3. Mat. 13:44-45; Luc. 12:33
4. Mat. 21:33-41

tijd de huur c.q. vruchten af te dragen. Dat deze pachters veroordeeld werden, zal duidelijk zijn.

*'Dient elkander, een ieder naar de genadegave, die hij ontvangen heeft, als goede rentmeesters over de velerlei genade Gods.'*⁵

Er is geen verschil tussen natuurlijke gaven, geestelijke gaven⁶, bezit, zaken doen, zorg voor arbeiders, mensen in nood, bestuur, de natuur, enz. Over alles en in alles moeten wij goede rentmeesters zijn, als dienaren die erop uit zijn, dat iedereen en alles tot wasdom en ontplooiing komt.⁷

Van koffiezetten tot landsbestuur; van kunst tot de waterhuishouding; van plaatselijke politiek tot massa-media; van gezin tot ziekenzorg; van onderwijs tot de liturgie: alles heeft te maken met goed rentmeesterschap. Je hieraan onttrekken of alles op zijn beloop laten, zal door de Heer veroordeeld worden als begraven van talenten.

Gerechtigheid is het rentmeesterschap in iedere levenssfeer op te pakken en te gaan uitoefenen. Het resultaat kan alleen maar een waardevolle, boeiende, zinvolle, inspirerende, uitdagende, sociale, menswaardige samenleving zijn met echte ontplooiing.

5. 1 Petr. 4:10

6. 1 Kor. 4:1-2

7. Mat. 24:45-51

Wie pakt de uitdaging op? vgl. Luc. 12:42: *'En de Heer zeide: Wie is dan de trouwe, de verstandige rentmeester, die de heer over zijn bedienden zal stellen om hun op tijd hun deel te geven?'*

16. Afzien

*'En hij riep de schare, met zijn discipelen, tot Zich en zeide tot hen: Indien iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf en neme zijn kruis op en volge Mij. Want ieder, die zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen; maar ieder, die zijn leven verliezen zal om Mijnentwil en om des evangelies wil, die zal het behouden. Want wat baat het een mens de gehele wereld te winnen en aan zijn ziel schade te lijden? Want wat zou een mens kunnen geven in ruil voor zijn leven? Want wie zich voor Mij en voor mijn woorden schaamt in dit overspelig en zondig geslacht, de Zoon des mensen zal Zich ook voor hem schamen, wanneer Hij komt in de heerlijkheid zijns Vaders, met de heilige engelen.'*¹

De paradox van het leven! Allemaal willen we leven, de eerste zijn², het goed hebben, genieten, succesvol zijn, geluk hebben, bemind worden, respect ontvangen...

Allemaal hele fundamentele 'levensbehoeften'.

Het lijkt er op, dat onze maatschappij zo is gaan veranderen, dat alles er nu om draait deze situaties te realiseren. En het zal voor velen geen enkel probleem meer zijn als zo'n doel bereikt wordt ten koste van gezin, partner, kinderen, naasten, omgeving, milieu...

En heb je eindelijk iets, dan gooi je het na enige tijd weg, want er is altijd wel een betere baan, een snellere auto, een mooiere tv, een nog duurder jurk, een jongere en sexier vrouw, een... Al dat egoïstische gedump, stompt alleen maar meer af.

Jezus formuleert een hele belangrijke levenswet van gerechtigheid: Wil je leven? Geef het weg. Wil je genieten? Laat anderen

1. Mar. 8:34-38

2. Mar. 9:35-37

genieten. Wil je de eerste zijn? Dien als laatste. Wil je de grootste zijn? Heb de houding van de minste. Wil je het meeste hebben? Zorg goed voor de minsten. Zijn er die je haten? Zegen hen.

Verloochen jezelf en volg Jezus: deze weg van gerechtigheid voert tot echt, intens leven, het hoogste zielsgenot, het meest intense genieten, ware levensvervulling en de grootste waardevolle schatten in hemel en op aarde en: het respect van familie, omgeving en God.

Makkelijk om te doen? Nee! Het lijkt zo tegenstrijdig, maar hoe absoluut waar is het. Afzien van puur eigenbelang: ook dat is gerechtigheid.

17. Kinderen

*'En zij brachten de kinderen tot Hem, opdat Hij ze zou aanraken; doch de discipelen bestrafden hen. Toen Jezus dat zag, nam Hij het zeer kwalijk en zeide tot hen: Laat de kinderen tot Mij komen, verhindert ze niet; want voor zodanigen is het Koninkrijk Gods. Voorwaar, Ik zeg u: Wie het Koninkrijk Gods niet ontvangt als een kind, zal het voorzeker niet binnengaan. En hij omarmde ze en hun de handen opleggende, zegende Hij ze.'*¹

Een bekend zondagsschoolverhaaltje. Heel mooi voor kinderen. Soms denken we er nog wel eens over na, tenslotte moeten we 'worden als de kinderen'.²

Natuurlijk denken we dan aan hoe we als volwassenen kinderlijk vertrouwen in God als Vader moeten hebben. We willen uiteraard niet naïef zijn en zeker niet kinderachtig.

Maar er zit een diepere laag in dit verhaal wat wel eens uit het oog wordt verloren. Jezus maakt duidelijk dat kinderen zelf hun eigen toegang tot Hem moeten hebben. We moeten die kinderen zelfs daarbij helpen en hen op generlei wijze verhinderen. Doen we dat dan?

Ja. Hoe makkelijk plakken we niet onze grote-mensen-problemen, onze theologische vondsten op de kinderlijke openheid naar Jezus. Zo verwoesten wij hun verwachting en hun onbevangenheid. Nog erger is het, als wij de onschuld van kinderen roven. Dat kan hun hele leven verwoesten. Hoe doen we dat? Door manipulatie, verkrachting, incest of we gaan ze eens even vertellen hoe het nu echt allemaal in elkaar zit. Hierop branden ze door. Er is nog een andere reden, waarom we moeten helpen kinderen tot Jezus te laten komen. In de ontmoeting met Hem,

1. Mar. 10:13-16; zie ook Mat. 19:13-15

2. Mat. 18:1-4; Mat. 21:16; Joh. 1:12; Rom. 8:16-17; Joh. 2:12-13

onder Zijn zegen leren we begrijpen wie God is, leren we stap voor stap de spelregels van het leven,³ gaan we ontdekken waarom God normen en waarden heeft gegeven. En door het geloof in Hem gaat het in een kind leven en wordt het de bron van identiteit.

Wee dus degenen, die de kleinen (kinderen) tot zonde verleiden.⁴ Wee degenen, die kinderen de weg tot God blokkeren.

De vraag die al snel zal opkomen is, hoe dit aspect zich verhoudt tot ons eigen gedrag en onze structuren.

- Hoe zijn we als ouders?
- Hoe en waarover geven we onderwijs, of houden onze scholen en onze zogenaamde kennis de kinderen weg bij Jezus?
- Hoe zijn we in onze kerken, gemeenten en christelijke organisaties ingesteld op het belang van de kinderen?

Gerechtigheid is, dat we kinderen de weg tot *de* gerechtigheid en tot gerechtigheid geven. Een lesje van buiten leren, helpt niet.

3. Het boek Spreuken laat dit helder zien, o.a. Spr. 1:10; 2:1; 3:1; 4:1; 5:1; 6:1,20; 7:1; 10:1 etc; een boek vol praktische gerechtigheid. Levenslessen voor iedere dag.

4. Mat. 18:6

18. Naaste

*'Maar hij wilde zich rechtvaardigen en zei tot Jezus: en wie is mijn naaste?'*¹

Hoe menselijk is het en hoe vaak doen we het niet: ons verschuilen achter schijnargumenten en spitsvondigheden. We vragen:

- Wie is mijn naaste?
- Wat is waarheid?
- Is er wel een God en gebod?

De lijst vragen is lang. Graag houden mensen zich met deze vragen bezig. En ondertussen doet men niet, wat men had kunnen doen. Het verschuilen achter zogenaamde legitieme rechtvaardige vragen wordt dan tot ongerechtigheid. We zien dat in de politiek gebeuren, we zien dat bij onderhandelingen tussen werkgevers en vakbonden, we zien het binnen bedrijven gebeuren, ach op zoveel plekken.

Het bijbelcitaat is de opmaat tot het verhaal van de barmhartige Samaritaan. Jezus vertelt dan dat verhaal om duidelijk te maken wat naastenliefde is.² Die daad van zorg werd niet gedaan door een religieus-educatief leider of een artistiek-zakelijk leider, maar notabene door iemand waarop de samenleving neerkeek (in de Nederlandse context een moslim-zigeuner). Jezus zegt dan: 'Ga heen, doe gij evenzo'³: gerechtigheid in actie.

Die praktische gerechtigheid, het betonen van die barmhartigheid kwam ergens vandaan. De vragensteller aan het begin van dit hoofdstuk begon n.l. met eerst te vragen: 'Wat moet ik doen om

1. Luc. 10:29
2. Luc. 10:30-37
3. Luc. 10:37

het eeuwige leven te beërven?'⁴ Jezus vraagt dan aan deze persoon: Wat staat er in de wet? En die persoon weet dat prima te verwoorden: *'Hij antwoordde en zeide: Gij zult de Here, uw God liefhebben uit geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw kracht en met geheel uw verstand, en uw naaste als uzelf.'*⁵ Het moet Jezus duidelijk zijn geweest, dat de discussie alleen maar theorie was. Wat die persoon niet deed was het *echt geloven* en er dus naar *handelen*. Jezus zegt dus heel opmerkelijk: *'Doe dat en gij zult leven.'*⁶

Geloven en doen!

Wat? De samenvatting⁷ van de wet, de profeten (met als kern de 10-geboden) wordt verwoord in: Heb God lief met je hart, verstand en daden. Vanuit deze verticale verhouding is het alleen maar mogelijk datzelfde horizontaal (t.a.v. de 'naaste') te doen.

Alleen deze sterke innerlijke overtuiging geeft de mogelijkheid tot sociale, barmhartige acties, tot een menswaardige samenleving, waarin recht en gerechtigheid heersen. Zonder visie verwildert het volk.⁸ Zonder geloof stopt de motor van barmhartigheid, sociale actie, verantwoordelijkheid en gerechtigheid en grijnst ons een grauw landschap van puur pragmatisme toe.

Waar en hoe moeten we beginnen? Met de zaken die voor de hand liggen, die het 'naast' zijn.

4. Luc. 10:25

5. Luc. 10:27

6. Luc. 10:28

7. zie ook o.a. Mat. 22:34-40; Rom. 9:8-10; Gal. 5:14; Jak. 2:8

8. Spr. 29:18

19. Om niet

*'Hij zeide ook tot die Hem genodigd had; wanneer gij een middag- of avondmaaltijd aanricht, roep dan niet uw vrienden of uw broeders of uw verwanten of uw rijke bureu; die zouden immers op hun beurt u ook kunnen uitnodigen en gij zoudt terugbetaling ontvangen. Maar wanneer gij een gastmaal aanricht, nodig dan bedelaars, misvormden, lammen en blinden. En gij zult zalig zijn, omdat zij niets hebben om u terug te betalen. Want het zal u terugbetaald worden bij de opstanding der rechtvaardigen.'*¹

Hoe is onze maatschappij niet verkankerd door 'voor wat hoort wat!' Of het nu onderhandelingen zijn, structuurdiscussies, procedurekwesties, we zetten de hakken in de grond en omlijnen eens heel duidelijk waar we staan, waar het op staat en wat we eisen. Of met die doorslaande hardheid de samenleving nu echt leefbaarder wordt?

Strijden tegen kinderarbeid, onmenselijkheid; strijden voor rechtvaardige arbeidsverhoudingen, respect voor vrouwen, mensenrechten, solidariteit, humaniteit, enz, zijn zeer zinnige zaken en hebben te maken met Bijbelse rechtvaardigheid.

Maar als het ontaardt in alleen maar meer gezeur over bijzaken en het totaal uit het oog wordt verloren, moeten ernstige vragen gesteld worden: waar zijn we dan mee bezig.

Dit Bijbelgedeelte doet weldadig aan. Doe eens iets zonder weder te hopen.² Door zo onverwacht, zo anders,³ zo haast 'onverantwoordelijk' te handelen zet je wel alle verhoudingen

1. Luc. 14:12-14

2. Luc. 6:27-38

3. Ef. 4:20

op zijn kop.⁴ Het maakt zeker de maatschappij mooier en leefbaarder. Niets is zo weldadig en bevrijdend om goed te doen, zonder 'strings attached'. En hoe ziet God dat? Als *dadens van gerechtigheid*. De daders zullen deel uitmaken van de opstanding. Merkwaardig: niet altijd je recht halen is soms ook rechtvaardigheid.

Niet voor niets blijkt er een diepe waarheid te zitten in de woorden van Jezus: dat we moeten bidden voor onze vijanden en onze vervolgers moeten zegenen.⁵ Heb je dat wel eens gedaan? Moeilijk, niet waar? Maar hoe bevrijdend was het: je wrok, je haat, je bitterheid smelt weg en je werd een vrij mens, ook al had je onrecht te verdragen. Hiermee zeg ik beslist *niet*, dat je alles over je kant moet laten gaan. Het gaat om een positieve grondhouding, om je intenties, om je hart.

4. Luc. 14:27,33

5. Mat. 5:44; Rom. 12:14

20. Omgaan

*'Al de tollenaars nu en de zondaars plachten tot Hem te komen om naar Hem te horen. En de Farizeeën en de schriftgeleerden morden en spraken: Deze ontvangt zondaars en eet met hen. En Hij sprak deze gelijkenis tot hen en zeide: Wie van u, die honderd schapen heeft en er één verliest, laat niet de negennegentig in de wildernis achter en gaat het verlorene zoeken, totdat hij het vindt? En als hij het vindt, tilt hij het met blijdschap op zijn schouders en thuisgekomen roept hij zijn vrienden en burens bijeen en zegt tot hen: Verblijdt u met mij, want ik heb mijn schaap gevonden, dat verloren was. Ik zeg u, dat er alzo blijdschap zal zijn in de hemel over één zondaar, die zich bekeert, meer dan over negennegentig rechtvaardigen, die geen bekering nodig hebben. Of welke vrouw, die tien schellingen heeft, en er één verliest, steekt niet een lamp aan en veegt het huis en zoekt zorgvuldig, totdat zij hem vindt? en als zij hem gevonden heeft, roept zij haar burens bijeen en zegt: Verblijdt u met mij, want ik heb de schelling gevonden, die ik verloren had. Alzo is er, zeg Ik u, blijdschap bij de engelen Gods over één zondaar, die zich bekeert.'*¹

Lees nog eens goed de eerste zin. *'Al de tollenaars nu en de zondaars plachten tot Hem te komen om naar Hem te horen.'* Dat is toch wel uiterst merkwaardig. Is je dat ooit goed opgevallen? Zelf zou je gedacht hebben dat juist de rechtzinnigen en de morele herbewapening rond Jezus te vinden waren, maar deze exponenten hadden juist moeite met deze onorthodoxe rabbi. Wat de zondaars en onrechtvaardigen zo in Dé Rechtvaardige aantrok, was zijn wijze van omgang: hij was zo gewoon. Geen elitetaal, geen separatistisch gedrag, geen ingraven, geen ghetovorming. Hij was er voor het werkvolk 'één van ons'. Met humor, een creatief verhaal uit het leven, een kwinkslag, een

1. Luc. 15:1-10

gevat antwoord of gevatte vraag wist Hij hun hart en gevoel te raken. Tussen Jezus en de mensen was geen afstand. Hij nam deel aan hun party's en feesten en hun hele dagelijkse leven. En daar, binnen hun eigen levenssfeer hief hij niet het vermanende vingertje (eerder 'het glas'). Dit was nog niet eerder vertoond: een rabbi, die zich niet afsloot van de wereld, maar er juist middenin stond. Hij wist wat er te koop was, waar het om draaide en waar Abram de mosterd vandaan haalde. In de evangelieën is overal te lezen hoe Hij het 'gewone' volk en de 'zelfkant' (we zouden nu b.v. zeggen de onderkant van de arbeidsmarkt, allochtonen, randgroepjongeren en fraudeurs) met respect behandelde.² Hij bevestigde hen in hun eigenwaarde.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat ze bij Jezus te vinden zijn. Het lijkt nu wel eens of de 99 rechtvaardigen Jezus zo in hun midden houden, dat de 'scene' het oog op Jezus verliest. De 99 zijn zo op Jezus betrokken, ze vertheologiseren Hem, ze mythiseren of ont-mythiseren Hem, ze bouwen een ghetto rond Hem door archaische woorden, liederen, gebruiken. Geen wonder dat de mensen van de straat het zicht op Jezus verloren hebben. Ze kunnen deze levende Persoon, die vlees en bloed was en temidden van hun leefde, niet meer bereiken.

Wat doen we hieraan? Wordt het niet tijd dat de 99 opzij stappen en de mensen de kans geven Jezus echt te leren kennen zoals Hij is? Bovendien, wat doen die 99 rechtvaardigen wij, ik ermee? Wordt het niet tijd deze levensstijl van Jezus over te nemen? Dat wordt even slikken, als je je ghetto gaat verlaten. Die ander zijn gedrag, zijn taal, zijn kleding, zijn haar, zijn uiterlijk: veroordeel het niet. Toon respect. Willen we in staat zijn om tot het hart door te dringen: accepteer de ander dan, zoals die is. Bekering is onmogelijk, als we niet tot de persoon kunnen doordringen. Gerechtigheid is ook het zicht op, en het *niet* in de weg staan van het werk van Jezus.

2. Lees ook eens Luc. 18:9-14; een zeer belangrijke les.

21. Corruptie

*'Wie in zeer weinig getrouw is, is ook in veel getrouw. En wie in zeer weinig onrechtvaardig is, is ook in veel onrechtvaardig. Indien gij dus niet getrouw geweest zijt ten aanzien van de onrechtvaardige Mammon, wie zal u dan het ware toevertrouwen? En indien gij niet getrouw geweest zijt ten aanzien van het goed van een ander, wie zal u het onze geven? Geen slaaf kan twee heren dienen, want hij zal òf de ene haten en de andere liefhebben, òf zich aan de ene hechten en de andere minachten; gij kunt niet God dienen en Mammon. Dit alles hoorden de Farizeeën, die geldzuchtig waren, en zij hoorden Hem. En Hij zeide tot hen: **Gij zijt het, die voor rechtvaardig wilt doorgaan voor de mensen, maar God kent uw harten. Want wat hoog is bij mensen, is een gruwel voor God.**'¹*

In dit stukje gaat Jezus tot op de bodem van iemands instelling. Ben je in weinig getrouw, dan kun je ook over veel getrouw zijn. Ben je in weinig corrupt, dan ben je dat ook in grote zaken. Hoe makkelijk begint alles niet in het kleine. Zijn we trouw over de postzegelkas? Nemen we wel of niet zonder te vragen een pen mee van kantoor... Deze kleine keuzes blijken enorme gevolgen te kunnen hebben.

Willen we echt uitgroeien tot leiders, of bedrijven leiden, of groot zijn in politiek, of... Dan zullen we onderop moeten beginnen. Als we bewijzen dat we correct werk leveren op de werkvloer, dan kunnen we hogerop. Bewijzen we daar dat we betrouwbaar zijn, dan weer een stap hoger. Het zijn sterke benen, die de weelde kunnen verdragen, dus moet er voorbereiding zijn, oefening, groei, uitdaging. Wat wel eens in het leven vergeten wordt, is dat je betrouwbaarheid en loyaliteit *niet* door vette salarissen kunt kopen. Van alles wordt arbeidsvoorwaar-

1. Luc. 16:10-15

delijk gedaan om dit probleem weg te masseren, maar Jezus legt het scherp op tafel: het is in wezen een geestelijk principe. Of je kiest ethisch voor het ene gedrag of voor het andere. En dit begint in kleine dingen.

Salonsocialisten, die niet de ware problemen van de arbeiders aan den lijve ervaren hebben, kunnen nooit overtuigen tot solidariteit. Ik zie teveel 'in naam' figuren om mij heen. Sommigen leerden om b.v. geestelijk leider² te zijn, maar waren ze echt geroepen, en hebben ze dat op het geestelijke slagveld laten louteren? Sommigen leerden om b.v. vakbondsfunctionaris te zijn, maar weten ze ook echt wat werken is en de ware problematiek van de werkvloer? Sommigen leerden om manager te zijn, maar hebben ze ooit leiding van anderen geaccepteerd of ondergaan? Dit zie ik ook in de politiek: weten de politici nu wel echt, waar het gewone volk mee te maken heeft? Wetgeving moet regulerend dienen, maar niet onnodig het leven belemmeren. Kan men nog wel op een zo laag mogelijk niveau besluiten nemen? Principes van gezag in eigen kring en subsidiariteit.

Het gaat dus om vragen van gerechtigheid en het dragen van verantwoordelijkheid op het laagste niveau. Daar vallen de eerste keuzes. En van daar uit naar boven: een 'bottom to top reveal'. Het verklaart ook, waarom mensen zo geschokt zijn door omkopschandalen van leiders (geestelijk, bedrijven, politiek, etc.): je vertrouwen is geschaad; de gerechtigheid (recht handelen) is verkracht; men heeft een loopje genomen met het ethische fundament van de maatschappij. Hieruit blijkt dat een z.g. waardevrije maatschappij niet kan bestaan. Als ik, als eenvoudig burger/werker niet ethisch wil handelen, kunnen zelfs de meest sterke centrale macht of de zwaarste straffen mij niet tegenhouden. Ik zal dus op mijn niveau moeten kiezen voor gerechtigheid of corruptie.

2. vgl. Luc. 20:47

Waar Jezus helemaal de vloer mee aanveegt, is met mensen die zich alleen maar voordoen als: 'pretenders'. *'Gij zijt het, die voor rechtvaardig wilt doorgaan voor de mensen, maar God kent uw harten.'*³ Wat een troost voor allen die worstelen met zoveel schijnvertoningen. De Heer heeft hen door!⁴ Ergens anders zegt Jezus: *'Wacht u voor de zuurdesem, dat is de huichelarij, van de Farizeeën.'*⁵ Die schijnvertoning steekt mensen aan, zoals gist in deeg doorwerkt. Mensen worden geïnfecteerd, maar toch zal het aan het licht komen, zodat de mensen de schellen van de ogen vallen. En dan zal blijken wat echt en onecht is. Het kwaad, het bedrog, de oplichterij, de onderdrukking heeft maar een beperkte tijd. Want dat wat echt, wat recht en gerechtigheid is, is eeuwig. Een troost als we wel eens te maken hebben met corrupte situaties. We worden opgeroepen tot het hart der dingen door te dringen en de schijn te ontmaskeren⁶ die zo makkelijk iedere machts- en gezagsstructuur kan corrumperen.

En als we dan z.g. hoog in de boom zitten, laten we steeds onszelf onderzoeken! Zitten we er alleen nog maar, omdat het ons ego streeft? Dan komt er een dag, dat je zult vallen.

3. Luc. 16:15

4. Luc. 18:9

5. Luc. 12:1b

6. Luc. 12:2-4

22. Spoedig recht

*'Hij sprak een gelijkenis tot hen met het oog daarop, dat zij altijd moesten bidden en niet verslappen. En Hij zeide: Er was in een stad een rechter, die zich om God niet bekommerde en zich aan geen mens stoorde. En er was een weduwe in die stad, die telkens tot hem kwam en zeide: Verschaf mij recht tegenover mijn tegenpartij. En een tijdlang wilde hij niet, maar daarna sprak hij bij zichzelf: Al bekommer ik mij niet om God en al stoor ik mij aan geen mens, toch zal ik, omdat deze weduwe het mij moeilijk maakt, haar recht verschaffen; anders komt zij mij ten slotte nog in het gezicht slaan. En de Here zeide: Hoort, wat de onrechtvaardigerechter zegt. Zal God dan zijn uitverkorenen geen recht verschaffen, die dag en nacht tot Hem roepen, en laat Hij hen wachten? Ik zeg u, dat Hij hun spoedig recht zal verschaffen. Doch, als de Zoon des mensen komt, zal Hij dan het geloof vinden op aarde?'*¹

Marx zei eens dat godsdienst opium voor het volk was. Naar zijn mening was godsdienst een uitvinding van de kapitalisten om de armen dom en stil te houden. Helaas heulde de hiërarchie wel eens met de machthebbers om hun privileges veilig te stellen en waren de arbeiders inderdaad het kind van de rekening. In de 18-de en 19-de eeuw zijn diverse van deze mis-

1. Luc. 18:1-8; vgl. ook het contrast in Luc. 18:9-14.

En: vgl. het Onze Vader: *'Moge uw wil geschieden in de hemel, also ook op de aarde'*.

Ook in de hemel (voor de troon van God) is er de roep om het bloed van het onrecht te wreken (zie o.a. Op. 6:9-11). God zal hun recht verschaffen, de daders oordelen en wraak geven (zie o.a. Op. 15:3-4; 16:1,5; 18:5-6,20; 19:2,11; 20:11-14).

N.B. Gerechtigheid is *niet* het zoeken van wraak (dat zal God doen: 'Mij is de wrake'). God ziet dat velen dorsten naar gerechtigheid; hun zal recht geschieden. Dat zal mede mogelijk zijn, door overal het recht te handhaven en rechtstelsels te steunen.

standen gesignaleerd: een blamage voor de kerken, een aanfluiting van het geloof en: God krijgt de schuld.

Het geciteerde stukje laat evenwel wat anders zien. Een corrupte rechter verschaft na lang aandringen recht. Dit is een eerste stukje bemoediging voor al diegenen die onrecht wordt aangedaan: hou vol tot recht zal geschieden; je moet beslist *niet* verslappen. Ten tweede laat het duidelijk zien dat God ook een rechtvaardige rechter is, ook Hij wil dat gerechtigheid zal geschieden. Het opmerkelijke is dat dit Bijbelgedeelte ons oproept om ook *niet* te verslappen in ons gebed en onze roep om gerechtigheid. Dat is wel iets totaal anders dan 'vrome' berusting, waarvan Marx ons beschuldigt. Tenslotte als de tijd van geduld voorbij is, zal God recht verschaffen, mits wij niet verslappen in ons gebed om gerechtigheid. Dit houdt ons ook een spiegel voor: hoe staat het met ons bidden? Dit stukje toont ons twee kanten van de medaille: gebed, het zoeken van Gods aangezicht, dat hand in hand gaat met rechtvaardige actie: we mogen er bij die instanties op staan, dat gerechtigheid *zal* geschieden.

Er zijn er die alleen nog maar actie voeren (in geschrift en daad) en het contact met God zijn kwijtgeraakt, hoewel Hij de bron en basis is voor de roep om gerechtigheid. Er zijn er die alleen nog maar bidden en alle contact met de realiteit zijn kwijtgeraakt. Hoe kan hun gebed dan nog zin hebben?

Blijkbaar is de balans tussen gebed en actie heel belangrijk. Hoe makkelijk verslappen we niet. Als we echt willen dat gerechtigheid zal geschieden zal dit stukje een sterke aanmoediging zijn om beide aspecten met voortvarendheid ter hand te nemen.

23. Blijdschap

*'En Zacheüs ontving Hem met blijdschap.'*¹

Hoe ontvangen wij Jezus? Hoe gaan wij met Hem om? Zitten wij in het koor van de scherpshijpers, die altijd morren en zeuren, omdat één en ander niet precies volgens de regels of procedures verloopt? *'En toen zij het zagen, morden zij allen en zeiden: Hij is bij een zondig man binnengegaan om zijn intrek te nemen.'*² Hoe vaak kom je dat tegen, dat de discussie over regels, structuren en procedures belangrijker wordt, dan waar het in wezen om gaat. Dat kom je tegen in het bedrijfsleven, de media, vakbeweging, politiek en kerken.

Maar waar het om moet gaan, is het vraagstuk van de gerechtigheid. In dit voorbeeld gaat het om een corrupte belastingambtenaar: smeergeld, afpersing, dubbele aanslagen, alles had hij gedaan om rijk te worden. Natuurlijk, die man was zo corrupt als wat en iedereen meed hem als de pest. Maar Jezus ziet het hart aan en het resultaat? Deze corrupte man bekeert zich tot de gerechtigheid. *'Maar Zacheüs ging staan en zeide tot de Here: Zie, de helft van mijn bezit, Here geef ik de armen, en indien ik iemand iets heb afgeperst, vergoed ik het viervoudig. En Jezus zeide tot hem: Heden is aan dit huis redding geschonken, omdat ook deze een zoon van Abraham is. Want de Zoon des mensen is gekomen om het verlorene te zoeken en te redden.'*³

Wat doen wij nu met zo'n mooi verhaal? Doen wat Jezus deed: de bedrijvers van ongerechtigheid in hun 'huis' (zoals ze zijn en leven) opzoeken, echte interesse tonen, hun hart raken. En dan komt de gerechtigheid in actie. Zacheüs als herboren man zorgde zelf voor een schokgolf van gerechtigheid! Let op: uit innerlijke overtuiging.

1. Luc. 19:6
2. Luc. 19:7
3. Luc. 19:8-10

24. Regels

*'En om Hem na te gaan zonden zij spionnen uit, die zich voordeden als vrome mensen, om Hem op een woord te vatten, ten einde Hem te kunnen overleveren aan het gezag en de beschikking van de stadhouder. En zij vroegen Hem en zeiden: Meester, wij weten, dat Gij rechtuit spreekt en leert en niemand naar de ogen ziet, maar in waarheid de weg Gods leert; is het ons geoorloofd de keizer belasting te betalen of niet? Doch Hij doorzag hun sluwheid en zeide tot hen: Toont Mij een schelling; wiens beeldenaar en opschrift draagt hij? Zij zeiden: Van de keizer. En Hij zeide tot hen: Geeft dan de keizer wat des keizers is, en Gode wat Gods is. En zij konden tegenover het volk op geen woord van Hem vat krijgen. En zij verwonderden zich over zijn antwoord en hielden zich stil.'*¹

Hoe knap en briljant is het antwoord van Jezus en hoe doortrapt gemeen is de strikvraag. Daar waar iets moois, iets creatiefs, iets vernieuwends de status quo gaat verstoren, komt men met dit soort strikvragen. En hebben we dat dan door? Waarom maken mensen voor anderen dit soort 'mijnenvelden van woorden'? Luister maar eens goed naar wat politieke debatten. Het is soms angstaanjagend, hoe men elkaar probeert vast te nagelen op een woord of procedure, terwijl men dan niet meer praat over waar het werkelijk om zou moeten gaan. Jezus zegt het rechtuit,² recht voor zijn raap, want Hij is 'recht' (rechtvaardig). Dit stukje wil ons bemoedigen van de woordenbrei af te stappen en het voorbeeld van Jezus te volgen: heldere klare taal, goede voorbeelden, er niet om heen draaien. Ik zou dit een eerste basisregel willen noemen, die we als eerste prioriteit moeten stellen voor kerken, gemeenten, christelijke organisaties, vakbeweging, politiek.

1. Luc. 20:26
2. Luc. 20:21a

Er zit nog een tweede les in deze regel. Jezus hield zich aan de regels die afgesproken waren. Hij bestrijdt totaal niet de legitimiteit van de regels van een heidense Caesar (die zelfs dacht dat hij God was). Het gaat hier om regels van het algemeen menselijk verkeer: gedrag, belastingen, enz. Een diepe les. Te vaak maak ik het in gemeenten en (christelijke) organisaties mee, dat tijdens het spel de regels veranderd worden, zo weinig houdt men zich aan gemaakte afspraken.

Zegt Gods Woord niet *'uw ja zei uw ja'*?³ Je houden aan afspraken is ook een aspect van gerechtigheid en dat is wat anders dan ('vrome') draaikonterij. De les is recht-door-zee te zijn en eenduidige afspraken te maken.

3. Mat. 5:37

25. Oordelen

*'mijn oordeel is rechtvaardig, want Ik zoek niet mijn wil, maar de wil van Hem, die Mij gezonden heeft. Indien Ik getuig van Mijzelf, is mijn getuigenis niet waar.'*¹

*'de werken, die Ik doe, getuigen van Mij, dat de Vader Mij gezonden heeft.'*²

Hoe makkelijk staan we niet op voor eigen belangen. Hoe moeilijk is het om echt objectief te zijn. Aan zoveel zaken, die je doet of wilt doen, zitten zo vaak 'touwttjes'. Belangen spelen zo makkelijk mee.

Jezus leven op aarde is een perfect voorbeeld van rechtvaardige relaties en een rechtvaardig oordeel. Zijn verhouding met mensen was recht, omdat de eerste relatie die met God was. De juiste verhoudingen en prioriteiten eerst. Door dat goed te hebben, kun je ook juist zien, ontstaat er objectiviteit en is er een rechtvaardig oordeel, dat niet gebaseerd is op publieke opinie of de stem van de meerderheid en kun je 'onkwetsbaar' worden voor druk. Uit de werken, dus de consequente daden, blijkt dat er een rechtvaardige, juiste plaatsbepaling kan zijn. Rechtvaardigheid is inderdaad recht varen, juist handelen. En dat is meetbaar en merkbaar in het krachtenveld van menselijke verhoudingen. Terecht zegt Jezus elders *'oordeelt niet naar het aanzien, maar oordeelt met een rechtvaardig oordeel.'*³ Hoe makkelijk kun je je van de wijs laten brengen door wat je ziet, het voorkomen of uiterlijk. Dat mag niet. Terecht moeten we steeds tot het hart van de zaken doordringen, los van hoe een en ander 'gepresenteerd' wordt.

1. Joh. 5:30b

2. Joh. 5:36b

3. Joh. 7:24

26. Voeding

*'Jezus dan zeide tot de Joden, die in Hem geloofden: Als gij in mijn woord blijft, zijt gij waarlijk discipelen van Mij en gij zult de waarheid verstaan en de waarheid zal u vrijmaken.'*¹

Rechtvaardigheid komt niet zomaar uit de lucht vallen. Gerechtigheid is een gevolg van iets dat ervóór zit, een bron die dit voedt. Zonder de bron of de energie van gerechtigheid houdt de rechtvaardigheid op een zeker moment op, want de motor heeft dan geen benzine meer. Gerechtigheid moet dus gevoed worden.

Die voeding komt heel duidelijk door het Woord; die voeding krijgen we door Jezus Christus, zijn woorden zijn Geest en leven.² Als we ons zo laten voeden, groeit het fundament, groeit de wortel van de gerechtigheid en zal de uitwerking des te sterker zijn.

Want we worden vrij doordat we de waarheid verstaan en de waarheid zal ons vrijmaken. Een heel belangrijk principe: eerst begrijpen, dan weten we onze positie en dan kan pas rechtvaardige actie volgen. Volgen we eigenlijk wel dit principe? Want alleen dat garandeert dat we alles in het juiste licht³ zien.

De waarheid maakt vrij, Jezus doet dat. Het klinkt zo makkelijk, zo oppervlakkig, zo goedkoop. Maar wat is de keerzijde van de medaille: volledige overgave aan Jezus, en dat is nogal wat qua geloof en commitment; je verdiepen in Zijn woord, en dat vereist inzet, volharding. Alleen door zo in Hem te blijven, zullen we vrucht dragen.⁴

1. Joh. 8:31-32

2. Joh. 6:63; Joh. 17:17

3. Mat. 5:14-16; Mat. 10:27; Luc. 8:17; Joh 3:20-21; Joh. 8:12; Rom. 13:12

4. Joh. 15:1-8

En het resultaat? Die waarheid maakt echt vrij. Alles kan dan en moet dan ook aan het licht gebracht worden.⁵ Fouten, verkeerde beslissingen, zonden moeten niet onder het vloerkleed geveegd worden. Rechtschapenheid tolereert geen verheimelijking of vergoelijkking. Gerechtigheid is ook het eerlijk benoemen, belijden en corrigeren van fouten. Deze waarheid maakt vrij; zo te handelen betekent eindelijk licht in de duisternis. Hoe waar is dit, zowel in het persoonlijk leven als in de openbaarheid van bestuur... Tenslotte: in de doofpot kan het alleen maar gaan rotten!

5. Joh. 15:26

Jezus zegt dat de Heilige Geest de geest van de Waarheid is. De juiste bestrijding van leugen, bedrog en ongerechtigheid is het werk van de Heilige Geest in iemands leven. De Heilige Geest overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel (Joh. 16:8). Het benadrukt hoe belangrijk het is dat mensen de Heilige Geest ontvangen en daar mee gaan werken.

27. Alles

*'Rechtvaardige Vader, de wereld kent U niet.'*¹

*'Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe.'*²

*'Gelijk Gij Mij gezonden hebt in de wereld, heb Ik hen gezonden in de wereld.'*³

*'En Hij zeide: Gaat heen in de gehele wereld, verkondigt het evangelie aan de ganse schepping.'*⁴

Er zitten twee lijnen in dit stukje. God, de rechtvaardige, houdt van de wereld. De grondtekst duidt de wereld aan met 'kosmos', dat is al het geschapene, de mensen, de menselijke verhoudingen, de sociale en politieke verhoudingen, enz. Geweldig als je je realiseert, hoeveel God van mij houdt als uniek mens; dat God houdt van mensen; dat God houdt van iedere samenleving, maatschappij, stad, volksstam, cultuur, planten- en dierenwereld, de natuur. Jezus kwam om de Rechtvaardige en Barmhartige te laten kennen. Door Jezus kunnen wij tot de Rechtvaardige komen en Hem begrijpen, ontvangen. En dan worden we door de Rechtvaardige, als Jezus, in de kosmos uitgestuurd om te laten zien wie de Rechtvaardige is en wat Hij wil. De verkondiging, de proclamatie, is vertellen, geloven en handelen. Dat samen is Goed Nieuws, het evangelie, het beste nieuws waar de wereld op wacht. Is dit oppervlakkig? Nee, het is allesomvattend en allesvereisend!

1. Joh. 17:25a

2. Joh. 3:16; Jezus is dan terecht de 'Heilige en Rechtvaardige'. Hand. 3:14; Luc. 23:47: 'Jezus is de Rechtvaardige.'

3. Joh. 17:17

4. Mar. 16:15

28. Hoe voer je actie?

'En Mozes werd onderwezen in alle wijsheid der Egyptenaren en was machtig in zijn woorden en werken. Toen hij nu de leeftijd van veertig jaar bereikt had, kwam het in zijn hart op, naar zijn broeders, de kinderen Israëls, om te zien. En toen hij er een onrechtvaardig zag handelen, beschermde hij hem en nam het voor hem op, die mishandeld werd, door de Egyptenaar neer te slaan. Hij meende, dat zijn broeders zouden inzien, dat God hun door zijn hand verlossing wilde geven, maar zij zagen het niet in. En de volgende dag vertoonde hij zich weer onder hen, terwijl zij aan het vechten waren, en hij maande hen tot vrede, zeggende: Mannen, gij zijt broeders, waarom doet gij elkander onrecht? Maar hij, die zijn naaste onrecht deed, stiet hem van zich en zeide: Wie heeft u tot overste en rechter over ons aangesteld? Wilt gij mij soms ombrengen, zoals gij gisteren de Egyptenaar hebt omgebracht? En Mozes vluchtte op dit woord en werd een bijwoner in het land Midjan, waar hij twee zonen verwekte. En toen er veertig jaren voorbijgegaan waren, verscheen hem in de woestijn van de berg Sinai een engel in de vlam van een brandende braamstruik. En toen Mozes dit zag, verwonderde hij zich over het gezicht, en toen hij erheen ging om het te onderzoeken, kwam de stem des Heren (tot hem): Ik ben de God uwer vaderen, de God van Abraham en Isaak en Jacob. En bevend van schrik durfde Mozes het niet te onderzoeken. En de Here zeide tot hem: Doe uw schoeisel van uw voeten, want de plaats waar gij staat, is heilige grond. Ik heb de mishandeling van mijn volk in Egypte zeer wel gezien en Ik heb zijn zuchten gehoord en ben nedergedaald om hen te verlossen; en nu, kom hier, laat Ik u naar Egypte zenden. Deze Mozes, die zij verloochend hadden door te zeggen: Wie heeft u tot overste en rechter aangesteld, heeft God als een overste en bevrijder gezonden, met de macht van de engel, die hem verschenen was in de braamstruik. Deze heeft hen uitgeleid onder het verrichten van wonderen en tekenen in het land Egypte, in de

Het verhaal van Mozes is een schitterend voorbeeld van een mens die begaan was met anderen. Hij was welopgevoed, had gestudeerd, was een goed redenaar en hij meende het heel serieus. Gebaseerd op zijn menselijke kennis en inzicht werd hij een onrechtbestrijder. Maar zijn handelen voor gerechtigheid veroorzaakt alleen maar moord. Ook al was de situatie heel plausibel, het rechtvaardigt geen moord; Mozes beging een nog veel groter onrecht dan wat hij wilde bestrijden. De grote onrechtbestrijder moet eerloos vluchten als resultaat van wel heel gepassioneerd handelen, maar gestuurd door eigen inzicht en op eigen kracht. Toch zag God dat zijn intentie zuiver was; Mozes gaf echt om zijn volk. Het kostte alleen 40 jaar om dat te veredelen en hem te veranderen. Toen hij echt zover was, dat hij alleen op God vertrouwde en van Hem wijsheid, inzicht en leiding vroeg, toen pas kon hij de grote bevrijder en wetgever worden van zijn volk.

Het verhaal van Mozes legt een dilemma op ons bord. Zoeken we de wijsheid van 'Egypte' om ons te sturen of de wijsheid van God?² De inzichten van deze wereld zullen nooit in staat zijn om op de juiste manier onrecht te bestrijden. We komen dan niet van de regen in de drup, eerder van de regen in de stortbui van nog meer onrecht.

Geweld roept nog meer geweld op. Haat leidt alleen maar tot nog meer haat. Alleen vergeving leidt tot bevrijding, alleen het pad van respect en liefde leidt tot verzoening. Het uitoefenen van gerechtigheid rechtvaardigt niet altijd alle middelen.

1. Hand. 7:22-36

2. Hier ligt trouwens een wezenlijk punt voor identiteitsorganisaties. Te makkelijk jagen ze 'kwaliteit' na om te kunnen concurreren met de wereld, en veronachtzamen ze de innerlijke motivatie en geestelijke principes. Na verloop van tijd is er inderdaad dan geen verschil meer en zal deze geseclariseerde organisatie het bestaansrecht verliezen. Een identiteitsorganisatie bestaat dankzij de identiteit van haar mensen, personeel, bestuurders; daar moet op gelet worden.

*'Ik zie, dat gij gekomen zijt tot een gal van bitterheid en een warnet van ongerechtigheid.'*¹

Eén van de eerste diakenen, Filippus, was kort na de uitstorting van de Heilige Geest in Samaria en bracht het Evangelie van het Koninkrijk Gods. Ter bevestiging gebeurden er grote wonderen en het uitdrijven van onreine geesten.² Nu was er in die stad een tovenaars, genaamd Simon, die iedereen verbijsterde met zijn occulte praktijken. Het volk dacht zelfs dat Simon een soort messias was.³ Het volk ziet dan, dat wat Filippus brengt het ware is, en komt massaal tot bekering. De apostelen in Jeruzalem sturen dan Petrus en Johannes, die in Samaria voor de mensen gaan bidden dat ze de Heilige Geest mogen ontvangen.⁴ En dat gebeurt!

Simon de tovenaars is bijzonder onder de indruk. Dat is de mooiste truc, die hij ooit gezien heeft en hij biedt de apostelen geld aan⁵, want hij wil deze macht. Petrus doorziet Simon. Bij Petrus gaat het niet om macht, maar om de kracht van God; het gaat niet om manipulatie of het imponerende, maar om de kracht van God, die ons van binnenuit mag veranderen.

De apostel Petrus ziet het hart aan. Hijzelf is een veranderd mens. Tegenover hem staat de tovenaars Simon (hij had zich zelfs laten dopen⁶). Deze Simon lijkt veranderd, maar is het niet. Hij ziet alleen de verschijnselen, de uiterlijkheden, het spectaculaire en denkt dat *dat* het doel is; zijn innerlijk is evenwel niet veranderd.

1. Hand. 8:23

2. Hand. 8:6-7

3. Hand. 8:10

4. Hand. 8:14-17

5. Hand. 8:18-19

6. Hand. 8:13

De apostel Petrus zegt hem duidelijk waar het op staat: 'Gij hebt part noch deel aan deze zaak, want uw hart is niet recht voor God.⁷ Bekeer u van deze uw boosheid en bid de Here, of deze toeleg van uw hart u moge vergeven worden; want ik zie, dat gij gekomen zijt tot een gal van bitterheid en een warnet van ongerechtigheid.'⁸

Er worden hier een paar hele belangrijke zaken gezegd. Allereerst doordat tovenaars Simon z.g. 'bekeerd' leek, leek hij een gelovige, maar was het niet. Zijn hart is niet recht voor God, dus zijn geestelijke principes, moraliteit, gedrag is dan ook niet recht. Hij blijkt vol bitterheid te zijn, dat is een resultaat van jaloersheid. Bitterheid en jaloersheid zijn een soort occulte vergiften⁹, die een mens het helder zicht op de realiteit ontnemen, dus die man was van binnen een warnet van ongerechtigheid. Hij zat helemaal muurvast.

Gerechtigheid is dus gebaseerd op gezonde geestelijke principes. Is ons innerlijk recht, dan kan ware gerechtigheid groeien als een sterke boom, die tallozen beschutting geeft.

Simon krijgt de kans zich echt te bekeren, maar doet het niet, hij schuift het af. Hij wil het ware, de waarheid, recht en gerechtigheid niet.

Wie ongerechtigheid wil bestrijden, moet eerst zelf geestelijk schoon schip maken, alvorens bij anderen schoon schip te maken!

7. Hand. 8:21

8. Hand. 8:22-23

9. vgl. 1 Sam. 15:23; Gal. 5:20; Ef. 4:31

N.B. Het conflict Petrus versus Simon is des te interessanter als je bedenkt dat Petrus eerst Simon heette. Hij was een visser en ook onveranderd (dat blijkt uit talloze situaties). De opstanding van Jezus en de Heilige Geest maakten van hem een ander mens, hij wordt dan Petrus genoemd. In Handelingen staat dus een veranderde Simon tegen een onveranderde Simon.

30. *Veracht niemand*

'maar onder elk volk is, wie Hem vereert en gerechtigheid werkt, Hem welgevallig.'¹

God heeft geen lievelingetjes. Hij heeft geen lievelingsgelovigen. Dit staat volkomen haaks op wat overal religieus onvermijdelijk is. Alle andere religies verwachten van de gelovigen bepaalde rituelen, de heilige teksten in de oorspronkelijke taal, bepaalde offers. Pas als je je cultureel geheel aanpast, je tot een elitekring van ingewijden gaat behoren, bestaat er een mogelijkheid voor contact met het transcendente.

Met Pinksteren kiest God ervoor een God voor alle mensen te zijn, begrepen te worden in hun eigen talen, in hun eigen culturen. De orthodoxe Joden blijken in het boek Handelingen hier toch wel wat problemen mee te hebben.

Petrus is op zeker moment op zendingsreis in Joppe (uiteraard werkend onder de Joden). Daar heeft hij tot drie maal toe een visioen, waarin God hem een laken met reine en onreine dieren toont en de Boodschap: eet!² Petrus weigert dat te doen en zegt dat hij nooit iets onreins heeft gegeten. Waarop er tot hem gezegd wordt: 'Wat God rein verklaard heeft, moogt gij niet voor onheilig houden.'³ Terwijl Petrus nog over dit visioen namijmert, wordt hij gehaald door soldaten van Cornelius, een Romeins legeroverste uit Caesarea. Petrus durft dan op de uitnodiging van deze onreine heiden in te gaan. In het huis van Cornelius ontstaat vervolgens een hele opwekking. Petrus had begrepen 'dat God hem had laten zien, dat hij *niemand* onheilig of onrein mag noemen.'⁴

1. Hand. 10:35

2. Hand. 10:10-15

3. Hand. 10:15b

4. Hand. 10:28b

En hier worden dan alle scheidslijnen van culturen, talen, rangen, standen, overtuigingen verbroken. De ontmoeting met God door Jezus Christus is voor iedereen⁵; de Heilige Geest is voor iedereen.⁶ Voor God is er geen 'aanneming des persoons!'⁷

Het enige criterium is, dat we de ware God vereren en van daaruit gerechtigheid beoefenen. Iedereen uit ieder volk is Hem dan welgevallig.

God eren en gerechtigheid doen: de universele Boodschap, welke goed nieuws is, voor iedereen uit iedere cultuur.⁸ Wat een ruimte, openheid en begrip mag dat geven! En: hoe bemoedigend.

5. Hand. 10:43

6. Hand. 10:45-46

7. Hand. 10:34

8. Paulus benadrukt op zijn zendingsreizen naar de heidenen: 'Zo zij u dan bekend, mannen broeders, dat door Hem u vergeving van zonden verkondigd wordt; ook van alles, waarvan gij niet gerechtvaardigd kondt worden door de wet van Mozes, wordt ieder, die gelooft, gerechtvaardigd door Hem.' (Hand. 13:38-39)

31. Pluralisme

Op zekere dag was Paulus op dé plek van het pluralisme:
ATHENE.

'Alle Atheners nu en de vreemdelingen, die zich daar ophielden, hadden voor niets anders tijd over dan om iets nieuws te zeggen of te horen. En Paulus, voor de Areopagus staande, zeide: Mannen van Athene, ik zie voor mijn ogen, dat gij in elk opzicht buitengewoon ontzag voor godheden hebt; want toen ik door uw stad liep en de voorwerpen uwer verering aanschouwde, heb ik ook een altaar gevonden met het opschrift: Aan een onbekende god. Wat gij dan, zonder het te kennen vereert, dat verkondig ik u. De God, die de wereld gemaakt heeft en al wat daarin is, die een Heer is van hemel en aarde, woont niet in tempels met handen gemaakt, en laat Zich ook niet door mensenhanden dienen, alsof Hij nog iets nodig had, daar Hij zelf aan allen leven en adem en alles geeft. Hij heeft uit één enkele het gehele menselijke geslacht gemaakt om op de ganse oppervlakte der aarde te wonen en Hij heeft de hun toegemeten tijden en de grenzen van hun woonplaatsen bepaald, opdat zij God zouden zoeken, of zij Hem al tastende vinden mochten, hoewel Hij niet ver is van een ieder van ons. Want in Hem leven wij, bewegen wij ons en zijn wij, gelijk ook enige van uw dichters hebben gezegd: Want wij zijn ook van zijn geslacht. Daar wij dan van Gods geslacht zijn, moeten wij niet menen, dat de godheid gelijk is aan goud of zilver of steen door menselijke kunstvaardigheid gesneden of bedacht. God dan verkondigt, met voorbijzien van de tijden der onwetendheid, heden aan de mensen, dat zij allen overal tot bekering moeten komen; omdat Hij een dag heeft bepaald, waarop Hij de aardbodem rechtvaardig zal oordelen door een man, die Hij aangewezen heeft, waarvan Hij voor allen het bewijs geleverd heeft door Hem uit de doden op te wekken. Toen zij nu van een opstanding van doden hoorden, spotten sommigen, maar anderen zeiden: Wij zullen u hierover nog wel eens horen. Aldus vertrok Paulus uit hun midden. Doch enige mannen sloten zich bij hem aan, en kwamen tot geloof, onder wie ook

*Dionysius, de Areopagiet, en een vrouw, genaamd Damaris, en anderen met hen.*¹

Het is opmerkelijk hoe Paulus de Boodschap op deze plek brengt. Geen citaten uit het O.T., maar hij citeert de bekendste eigentijdse Griekse dichters.² Paulus sluit aan bij hun gevoel voor religie en kunst.³

Deze redevoering is een prachtig voorbeeld van cross-cultureel actief zijn: je startpunt is aan de kant van de luisteraar! Paulus wist haarfijn, wat al deze mensen bewoog en greep. Dat wist hij om te zetten in kaders om de Boodschap duidelijk te maken. De vorm laat zien dat hij zijn toehoorders, hun religie, hun kunst respecteerde, hoewel hij glashelder wist duidelijk te maken dat God oneindig veel groter is, dan de kunstproducten, die hij om zich heen zag. Hij zag in dat alles een zoeken naar God. En dat gebruikt Paulus om uit te leggen wie God dan is. Hij doet dat in 4 stappen:

- Mensen en volkeren hebben ieder een uniek doel, 'destiny' een lotsbestemming⁴, met andere woorden: je leven heeft zin.
- Barmhartigheid; God reikt uit naar jou⁵; je bent een bijzonder doel.
- Mogelijkheid van bekering en verandering: men kan een daad stellen, een beslissing nemen.⁶
- Er is absolute gerechtigheid; iets waar ieder mens zuchtend en smachtend naar uit ziet.⁷

Paulus zag hoe moeilijk het was om in een pluralistische maatschappij de kern van het Evangelie over te dragen. Toch had het ook hier resultaat.

1. Hand. 17:21-34
2. Hand. 17:28
3. Handl. 17:22-23,29
4. Hand. 17:26b
5. Hand. 17:27,30
6. Hand. 17:30b
7. Hand. 17:31

Voor de armen en outcasts had het evangelie nog veel andere aspecten. Tallozen uit de onderkant van de bevolking kwamen tot geloof. De elite was veel moeilijker te benaderen. Het 4-stappen plan van Paulus is daarom een goed voorbeeld, hoe we moeten optreden in een pluralistische maatschappij.

32. *Recht eisen*

'En toen men hem met de riemen in de houding strekte, zeide Paulus tot de hoofdman die erbij stond: Moogt gij een Romein, en dat zonder dat hij een vonnis heeft, geselen? Toen de hoofdman dit hoorde, ging hij naar de overste, berichtte het hem en zeide: Wat gaat gij doen? Want deze man is een Romein. En de overste ging erheen en zeide tot hem: Zeg mij, zijt gij een Romein? En hij zeide: Ja. En de overste antwoordde: Ik heb dit burgerrecht voor een grote som verkregen. Maar Paulus zeide: Doch ik bezit het door geboorte. Dadelijk hielden dan zij, die hem gerechtelijk moesten onderzoeken, op; en ook de overste werd bevreesd, nu hij bemerkte, dat hij een Romein was en hij hem had laten binden.¹

Er zijn mensen, die een bepaald beeld hebben van ware christenen: lieve mensen, die je makkelijk in het ootje kunt nemen. Er zijn ook christenen, die niets of niemand ook maar een strobreed in de weg durven leggen, want 'is het niet beter te lijden, dan je recht te zoeken?' Deze laatsten worden dan al heel makkelijk als voetveeg gebruikt.

Paulus geeft ons inzicht in hoe we moeten handelen. Inzake Christus en de Verkondiging is hij gemarteld, geselsd en gestenigd. Maar daar waar het ging om het functioneren van het rechtssysteem liet hij *niet* over zich lopen. In dit geval beriep hij zich op zijn Romeins staatsburgerschap. Hij eiste een proces. Hij mocht niet zomaar gebonden en geselsd worden.

Dat bleek ook een andere keer toen men hem in Filippi zomaar in de kerker had gegooid.² Daar moesten de leiders zelfs hun excuses aanbieden en brachten Paulus hoogstpersoonlijk uit de stad.

1. Hand. 22:25-29

2. Hand. 16:37-39

Om mij heen kom ik inderdaad wel eens groepen christenen tegen, die geen gebruik durven maken van het rechtssysteem. Paulus' voorbeeld mag ons bemoedigen om het recht zijn loop te laten hebben, daar waar het systeem (ons) onrechtvaardig (be)handelt. Christenen zijn geen makke schapen, die zomaar afgeslacht kunnen worden. Te makkelijk laten christenen zich beledigen, schofferen, intimideren, misbruiken. Natuurlijk zullen we onze vijanden zegenen, maar dat sluit niet uit, dat we wel terdege ons op de bestaande wetgeving en de principes van recht en gerechtigheid mogen beroepen. In het O.T. staat heel duidelijk: 'houdt de geweldenaar in toom.'³ Dat betekent individuele en gecoördineerde actie. Het wordt zeker tijd, dat op een aantal fronten christenen juridische actie gaan voeren, wil het rechtsbeginsel en de rechtsstaat niet verder uitgehold worden.

3. Jes. 1:17

33. Wat jaag je na?

*'Want ik schaam mij het evangelie niet, want het is een kracht Gods tot behoud voor een ieder die geloof, eerst voor de Jood, maar ook voor de Griek. Want gerechtigheid Gods wordt daarin geopenbaard uit geloof tot geloof, gelijk geschreven staat: De rechtvaardige zal uit geloof leven.'*¹

Nu, na vele jaren liberale indoctrinatie blijkt dat het zonder vormen en waarden niet gaat. Dus moet de maatschappij her-ent worden op normen en waarden. Alleen welke? Al snel komen dan delen van de 10-geboden boven water. Maar wat is de grondwaarde daarvan? Na enig gezoek blijken de 10-geboden allemaal aspecten te zijn van één gegeven: gerechtigheid. Gerechtigheid uit zich in verantwoordelijkheid, solidariteit, zorg, sociaal gedrag, echte relaties, respect voor de ander en zijn bezit, etc. Dat is natuurlijk prachtig, want zonder deze basisleefregels is een maatschappij onmogelijk. Dus moet er nu aandacht komen voor deze grondwaarheden. Alleen, hoe implementeer je dat b.v. in het onderwijs, bij kinderen, jongeren, volwassenen? Dan blijkt, dat als het niet van binnen komt, dit een snel slijtend laagje vernis is. Dus, hoe kan het uit iemands hart komen? Want dan alleen zal het blijkbaar gedragsconsequenties hebben...

En hier staan dan alle 'ismen' met lege handen. Want het blijkt, dat de wortel van gerechtigheid, de basis van rechtvaardigheid is: *geloof*.

Met andere woorden: wil je de maatschappij vernieuwen, wil je mensen met verantwoordelijkheid, dan draait alles om: geloof. Zonder geloof geen verandering. Maar gaan we leven uit geloof, dan geeft dat kracht aan en daden van gerechtigheid. Immers: *de rechtvaardige zal uit geloof leven*. Dit is het enige wat eeuwig, onstuitbaar, waardevast en onveranderlijk is.

1. Rom. 1:16-17

Ontkennen we dat, of laten we dat los, dan volgt automatisch dat mensen en tenslotte de samenleving op beleving wordt gebaseerd; dat betekent een neergaande spiraal van steeds extremere subjectievere ervaringen, die dan het leven beheersen.

Lees eens het vervolg, Rom. 1:18-32: als je God ontkent (die blijkbaar objectief vindbaar is), en geloven loslaat, worden redeneringen en motieven verduisterd. In plaats van eeuwige normen komen er onverstandige subjectieve ervaringen; welke steeds sterker en steeds egoïstischer worden. Tenslotte misbruikt iedereen alles en iedereen. Hartstocht, lust, de kick regeert. *'En daar zij het verwerpelijck achtten God te erkennen, heeft God hen overgegeven aan een verwerpelijck denken om te doen wat niet betaamt: vervuld van allerlei onrechtvaardigheid, boosheid, hebzucht en slechtheid, vol nijd, moord, twist, list en kwaadaardigheid; oorblazers, lasteraars, haters van God, verwatenen, overmoedigen, grootsprekers, vindingrijk in het kwaad, hun ouders ongehoorzaam; onverstandig, onbestendig, zonder hart of barmhartigheid. Immers, hoewel zij de rechtseis van God kenden, namelijk, dat zij, die zulke dingen bedrijven, de dood verdienen, doen zij ze niet alleen zelf, maar schenken ook nog hun bijval aan wie ze bedrijven.'*²

Fout denken blijkt enorme gevolgen te hebben voor personen, gezinnen en de maatschappij, zodat allerlei vormen van onrechtvaardigheid alles verzieken.

Anders gezegd: óf we gaan weer eens helder denken, geloven en handelen, óf de kick, ervaringen³ maken alles kapot. Dit soort zaken vraagt dus, dat ieder zichzelf eerlijk onderzoekt. Wat wil je? Wat zoek je? Wat geloof je? Wat beoog je? Wat jaag je na? Is dat niet de humaniteit, zoals we naar Gods beeld en gelijkenis geschapen zijn?

2. Rom. 1:28-32

3. Onder ervaringen vallen uiteraard alle vormen van lusten, hartstochten, etc, maar ook drugs, het occulte, new age, etc.

34. Publieke Gerechtigheid

Niet lang geleden bracht het CDA een interessant document uit genaamd: 'Publieke Gerechtigheid.' Dit document geeft helder weer wat de grondslagen zijn voor de samenleving en dat zonder een publieke gerechtigheid die grondslagen niet kunnen bestaan. Het gaat te ver om de hele motivering, de noodzaak en de gewenste gevolgen hier weer te geven. Maar bij het doorlezen van de Bijbel vond ik in het kort de grondslag van publieke gerechtigheid als volgt verwoord: *'want niet de hoorders der wet zijn rechtvaardig bij God, maar de daders der wet zullen gerechtvaardigd worden. Wanneer toch heidenen, die de wet niet hebben, van nature doen wat de wet gebiedt, dan zijn dezen, ofschoon zonder wet, zichzelf tot wet; immers, zij tonen, dat het werk der wet in hun harten geschreven is, terwijl hun geweten medegetuigt en hun gedachten elkander onderling aanklagen of ook verontschuldigen.'*¹

Is het niet verwonderlijk, dat al vanaf de schepping de principes van goed en kwaad handelen, het principe van gerechtigheid, in het hart van ieder mens gelegd is? Het blijkt dus dat elk mens volgens de principes van gerechtigheid kan handelen. De vraag is of men dat dan ook doet. Gods oordeel gaat uit van het feit hoe men volgens lijnen van gerechtigheid geleefd heeft. Voor gelovigen is het zo, dat de wet (samengevat in de 10-geboden) datgene wat gerechtigheid is, alleen maar verduidelijkt. Ook voor de gelovige geldt: hoe vervullen wij de opdracht van de gerechtigheid.

Maar nu terug naar het onderwerp publieke gerechtigheid. Ook al zijn de principes bij ieder wellicht in aanleg aanwezig; wat nu als de burgers geen blijk geven van een 'publieke gerechtigheid'? Dan kan de overheid de principes van recht alleen maar handhaven met vormen van straf. Alleen, helpt dat? Hier ligt een groot dilemma. Bewezen is dat je kunt straffen wat je wilt, maar als de innerlijke

1. Rom. 2:13-15

overtuiging ontbreekt, leidt dit tot niets. Ons innerlijk moet besneden zijn.² Wat dan? Moet de overheid dan godsdienst en bekering gaan promoten? Dat gaat ook niet. Maar dan zal onherroepelijk de hele discussie over normen en waarden vastlopen. Trouwens vage kreten als 'burgerzin' doen helemaal niets.

Er zal niets anders opzitten dan dat al op de basisschool uitgebreid de 10-geboden besproken, uitgelegd en toegepast worden. Daarna de samenvatting 'Hebt uw naaste lief als uzelf.' Het hele menselijke verkeer berust eigenlijk op deze verkeersregels. Worden deze meest fundamentele waarheden begrepen, dan kan vervolgd worden met toepassingen als 'Grondrechten en Mensenrechten'.

Maar kun je niet beter alleen het laatste doen, zonder het eerste? De koudwatervrees voor de absolute basis (die duidelijk religieus is) is grote onzin. Het laatste is afgeleid van het eerste en heeft niet voor niets al zo'n 3500 jaar vorm en inhoud gegeven aan de samenleving. Of mensen nu wel of niet gelovig zijn, de waarheid mag niet verhuuld worden.

Daarnaast zal de overheid moeten blijven straffen. Alleen moet dit gekoppeld worden aan opvoedingsprogramma's en dienstverleningsalternatieven om een maximale re-socialisatie mogelijk te maken. Dit geldt ook voor de kleine vergrijpen. Als dat niet goed begeleid wordt, krijg je beslist grote problemen. Daarnaast zal er een opvang- en verzorgprogramma moeten zijn voor randgroepjongeren, kanslozen e.d. En dat is zeker een noodzakelijke praktische vorm van gerechtigheid die door de staat gefinancierd (maar niet uitgevoerd) zou moeten worden.

Terug naar het begin: uiteindelijk gaat het erom om de innerlijke motivatie te stimuleren. Doen we dat op school? In het werk? In de politiek? In de vakbeweging? In de media? In het gezin?

2. Deut. 10:16; Jer. 4:4; Kol. 2:11; Rom. 2:28-29

35. *Het lukt niet*

De hele Romeinenbrief is een magistraal verslag van de strijd van genade en gerechtigheid met zonde en ongerechtigheid. De overlevering vertelt dat het begrijpen van deze brief Luther tot bekering bracht. Uitgangspunt is, dat God de Rechtvaardige is, en met ieder mens afrekent in hoeverre hij in staat is rechtvaardig te zijn. Dan blijkt:

- Niemand is rechtvaardig.¹ Alle mensen blijken zondaren te zijn.
- En als we proberen volgens de wet (O.T.) te handelen, blijkt het niet te lukken.² Dus kunnen we allemaal alleen nog maar veroordeeld worden.
- Goddank blijkt dan door het geloof in Jezus Christus³ gerechtigheid mogelijk te zijn. Door zijn genade ontvangen we vergeving voor al onze zonden en worden we deel van Gods rechtvaardigheid (nu niet als oordeel, maar als genade).
- En dan: wij, gerechtvaardigd uit het geloof, hebben vrede met God door onze Heer Jezus Christus.⁴
- En dus is er eindelijk leven, hoop, toekomst, echt dienstbetoon, solidariteit mogelijk geworden.⁵
- Door het doen van rechtvaardigheid, kan juist de genade heersen en zichtbaar worden.⁶
- Wat dat in de praktijk betekent, blijkt o.a. uit het volgende:
'De liefde zij ongeveinsd. Weest afkerig van het kwade, gehecht aan het goede. Weest in broederliefde elkander genegen, in eerbetoon elkander ten voorbeeld, in ijver onverdroten, vurig van geest, dient de Here. Weest blijde in de hoop, geduldig in de verdrukking, volhardend in het gebed, bijdragend in de noden der heiligen, legt

1. Rom. 10-18; Rom. 7:21-24

2. Rom. 3:20

3. Rom. 3:21-30; Rom. 4:4-8; Rom. 6:14; Rom. 8:1-2

4. Rom. 5:1; Rom. 8:1-2; Rom. 9:30; Rom. 10:4-15

5. Rom. 5:17,21; Rom. 6:11-14,17-23

6. Rom. 5:21

u toe op de gastvrijheid. Zegent wie u vervolgen, zegent en vervloekt niet. Weest blijde met de blijden, weent met de wenenden. Weest onderling eensgezind, niet zinnende op hoge dingen, maar voegt u in het eenvoudige. Weest niet eigenwijs. Vergeldt niemand kwaad met kwaad; hebt het goede voor met alle mensen. Houdt zo mogelijk, voor zover het van u afhangt, vrede met alle mensen. Wreekt uzelf niet, geliefden, maar laat plaats voor de toorn, want er staat geschreven: Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden, spreekt de Here. Maar indien uw vijand honger heeft, geef hem te eten; indien hij dorst heeft, geef hem te drinken, want zo zult gij vurige kolen op zijn hoofd hopen. Laat u niet overwinnen door het kwade, maar overwin het kwade door het goede.⁷

en:

'Want de geboden: gij zult niet echtbreken, gij zult niet doodslaan, gij zult niet stelen, gij zult niet begeren en welk ander gebod er ook zij, worden samengevat in dit woord: gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. De liefde doet de naaste geen kwaad; daarom is de liefde de vervulling der wet.⁸

Uit onszelf lukt het niet, maar als we ons overgeven aan de genade van God, wordt het beoefenen van de gerechtigheid wel mogelijk. Wat een machtig mooie, geweldige boodschap is dat. *'Want het Koninkrijk Gods bestaat niet in eten en drinken, maar in rechtvaardigheid, vrede en blijdschap, door de heilige Geest.⁹*

7. Rom. 12:9-21

8. Rom. 13:9-10

9. Rom. 14:17

36. Basisbehoeften

*'Maar uit Hem is het, dat gij in Christus Jezus zijt, die ons van God is geworden: wijsheid, rechtvaardigheid, heiliging en verlossing.'*¹

Misschien zouden we dit de geestelijke basisbehoeften kunnen noemen van ieder mens, van iedere stam, van ieder volk.

– Iedereen zoekt wijsheid. Vermogens worden soms uitgegeven aan astrologie, goeroe's, onderzoekprogramma's, etc.

Echte wijsheid blijkt niet te koop te zijn. Er is grote vertwijfeling over de zin van het bestaan. Men zoekt in alles om het (eigen) bestaan te verklaren, maar buiten God leidt dat slechts tot existentiële wanhoop.

– Iedereen zoekt rechtvaardigheid. Je ervaart zelf vaak onrechtvaardigheid, je recht halen blijkt maar beperkt mogelijk, je ziet om je heen veel structurele onrechtvaardigheid. Soms komt alles in je in opstand; alles in je roept dat gerechtigheid gedaan moet worden. Hoe beperkt zijn dan de menselijke, sociale en politieke structuren.

– Iedereen zoekt heiliging. Heiliging betekent in de eerste plaats: aan God gewijd zijn, dus een doel hebben. Als er ergens een zuchten naar een doel is, is het wel in de post-modernistische maatschappij. Iedereen wil dat zijn leven doel zal hebben en alles lijkt zo doelloos. In de tweede plaats: heiliging betekent ook zuiverheid, iedereen zoekt reinheid, want alles blijkt besmeurd te zijn, alles is onvolkomen, aan alles blijken touwtjes te zitten. Om wanhopig van te worden.

– Iedereen zoekt verlossing. Er is zoveel wat je vasthoudt, wat als een last op je drukt. Je zoekt bevrijding van alles wat je neerdrukt

1. 1 Kor. 1:30

en vasthoudt. Het kunnen de beslommingen van alle dag zijn, het geestdodende dagelijkse werk, of de bureaucratie, of inefficiënte c.q. incapabele politieke structuren. Waar is er verlossing van onze nood, van de ellende die we om ons heen zien, van de ziekte, van... Ja, waar is verlossing?

Alleen in Jezus Christus vinden we vervulling van deze geestelijke basisbehoeften. Deze behoeften kunnen vervuld worden², mits we de stap doen naar Jezus, naar Jezus alleen.

2. Op dat fundament van Jezus kan dan alles van eeuwigheidswaarde gebouwd worden. 1 Kor. 3:11-12; 1 Kor. 3:7-9; 1 Kor. 4:1-2

37. Door de Geest

*'Gij zijt gerechtvaardigd door de naam van de Here Jezus Christus en door de Geest van onze God.'*¹

Na het lezen van het voorgaande denken we wellicht: 'we zijn er'. Dit stukje brengt ons verder. Het 'gerechtvaardigd zijn door Jezus' zou je kunnen zien als de basisstructuur. Maar daardoor leeft het nog niet. Ook de Geest van God is nodig. De Geest van God brengt de gerechtigheid pas tot leven. We moeten handelen en wandelen in de gezindheid van God. En dat gebeurt alleen maar door de Heilige Geest. We kunnen dan alleen maar bidden: 'Veni Creator Spiritus'; kom scheppende Geest.

Het boek Korinthe laat zien wat de gaven van de Geest zijn, die ons tot dienstbaarheid uitrusten. Het boek Galaten laat ons zien wat de vruchten van de Geest zijn.²

Je zo door de Heilige Geest te laten leiden, is de weg van gerechtigheid op gaan/betreden.

1. 1 Kor. 6:11b
2. Gal. 5:22

38. Liefde

*'De liefde is niet blijde over ongerechtigheid, maar zij is blijde met de waarheid.'*¹

Ware liefde verdraagt zich niet met ongerechtigheid. Ware liefde zoekt de waarheid. En waarheid maakt gerechtigheid mogelijk. De waarheid maakt vrij. De waarheid en echte liefde maakt ziende. De roes van de verliefdheid moge blind zijn, het zal duidelijk zijn, dat dat iemand niet ver zal brengen. Ware liefde is één van de vruchten van de Geest, en kan alleen maar groeien waar waarheid is, waar het licht ziende maakt.

Geheimzinnigheid, manipulatie, onder het vloerkleed vegen, onechtheid, enz. maakt ware liefde kapot. Waarom?

Omdat het niet helder, herkenbaar is.

De waarheid maakt vrij. De waarheid plaatst alles in het licht. Ware liefde verafschuwt ongerechtigheid en de daders ervan.

Zo makkelijk laat men zich manipuleren: 'als je echt van me houdt, dan doe je toch...'

Dat is apelifde. Het antwoord hierop is: 'als je echt van me houdt, vraag je me dat niet.'

Ware liefde begroet met vreugde gerechtigheid.²

1. 1 Kor. 13:6
2. Joh. 8:36; Gal. 5:1; 2 Kor. 3:17; Joh. 14:6; Ef. 5:9; Ef. 4:15; 2 Kor. 6:7; 1 Kor. 13:6; Joh. 1:17; Joh. 8:32
N.B. In het loflied van de liefde zitten nog meer wijze lessen. Hier volgt het:

'Al ware het, dat ik met de tongen der mensen en der engelen sprak, maar ik had de liefde niet, ik ware schallend koper of een rinkelende cimbaal. Al ware het, dat ik profetische gaven had, en alle geheimenissen en alles,

39. Bediening

*'Hoeveel meer is de bediening, die rechtvaardigheid brengt, overvloedig in heerlijkheid.'*¹

Het woord 'bediening' is eigenlijk een heel mooi begrip. Het houdt in: dienen, het hebben van een opdracht, het nastreven van een doel. Een bediening kun je alleen maar ontvangen. En bij het uitvoeren ervan, blijken op de duur voor de omgeving de hoge en edele doelen. Een bediening is nooit op je zelf gericht en mag nooit gebruikt worden om er platvloers beter van te worden; dat is een bediening misbruiken.

wat te weten is, wist, en al het geloof had, zodat ik bergen verzette, maar ik had de liefde niet, ik ware niets.

Al ware het, dat ik al wat ik heb tot spijs uitdeelde, al ware het, dat ik mijn lichaam gaf om te worden verbrand, maar ik had de liefde niet, het baatte mij niets.

De liefde is lankmoedig, de liefde is goedertieren, zij is niet afgunstig, de liefde praalt niet, zij is niet opgeblazen, zij kwetst niemands gevoel, zij zoekt zichzelf niet, zij wordt niet verbitterd, zij rekent het kwade niet toe.

Zij is niet blijde met ongerechtigheid, maar zij is blijde met de waarheid. Alles bedekt zij, alles gelooft zij, alles hoopt zij, alles verdraagt zij.

De liefde vergaat nimmermeer: maar profetieën, zij zullen afgedaan hebben; tongen, zij zullen verstommen; kennis, zij zal afgedaan hebben.

Want onvolkomen is ons kennen en onvolkomen ons profeteren.

Doch, als het volmaakte komt, zal het onvolkomene afgedaan hebben.

Toen ik een kind was, sprak ik als een kind, voelde ik als een kind, overlegde ik als een kind.

Nu ik een man ben geworden, heb ik afgelegd wat kinderlijk was. Want nu zien wij nog door een spiegel in raadselen, doch straks van aangezicht tot aangezicht.

Nu ken ik onvolkomen, maar dan zal ik ten volle kennen, zoals ik zelf gekend ben.

Zo blijven dan: Geloof, hoop en liefde, deze drie, maar de meeste van deze is de liefde.' (1 Kor. 13:1-13)

1. 2 Kor. 3:9b

Er blijkt dus een 'bediening van rechtvaardigheid' te bestaan. Het blijkt dat deze bediening er voor iedere gelovige is, die dit op wil pakken. God belooft dat de resultaten van deze bediening fascinerend zullen zijn: 'overvloedig in heerlijkheid.'

Als je dit tot je door laat dringen, dan grijp je moed, je durft, je hebt dan ook wat bijzonders te brengen! Een bediening van rechtvaardigheid! Dus wat is het effect op je? *'We treden op met volle vrijmoedigheid.'*²

De bediening, het uitvoeren van die opdracht van rechtvaardigheid is zo belangrijk, dat je in alle vrijheid en vol moed er tegen aan mag gaan. Want dit is optreden in de *'Geest des Heren, en waar die Geest is is vrijheid.'*³ En is echte vrijheid nu niet één van de zaken waar miljoenen mensen om schreeuwen?

Een bediening die heerlijkheid brengt, die de *'heerlijkheid des Heren'*⁴ dus blijikbaar weerspiegelt via jou! Als je dit begrijpt, dat je een echte eeuwige, fantastische bediening hebt⁵, dan grijp je moed.⁶ Je gaat! Uiteraard verhoudt zich dat niet met negatieve zaken, dus je *'verwerpt alle schandelijke praktijken.'*⁷ Durven stelling nemen, actie ondernemen, je nek uitsteken. Alleen omdat het onbaatzuchtig is, is dat geloofwaardig. Immers, *'we prediken niet onszelf, maar Christus Jezus.'*⁸ Dit optreden zal niet altijd even makkelijk zijn, daarom worden we opnieuw bemoedigd: *'We verliezen de moed niet.'*⁹ Al moet je er soms een prijs voor betalen, de beloning is, *'dat ons innerlijk van dag tot dag vernieuwd wordt.'*¹⁰ Elke dag nieuw, elke dag een nieuwe inspiratie om deze bediening te mogen vervullen.

2. 2 Kor. 3:12

3. 2 Kor. 3:17

4. 2 Kor. 3:18b

5. 2 Kor. 4:1

6. 2 Kor. 4:1b

7. 2 Kor. 4:2

8. 2 Kor. 4:5

9. 2 Kor. 4:16a

10. 2 Kor. 4:16b

De Korinthebrief gaat verder. We moeten begrijpen, dat *'datgene wat zichtbaar is, slechts tijdelijk is. Het onzichtbare is eeuwig.'*¹¹ En ook dat is goed nieuws, want hoe moeilijk kunnen mensen loskomen van het materialisme, wat hen alleen maar meer egoïstischer maakt en de maatschappij steeds meer verziekt.

Er is dus een schitterende eeuwigheid¹², die op ons wacht. Ook dat is een aspect van de bediening, die rechtvaardigheid brengt. Dat eeuwige bemoedigt ons opnieuw: *'Daarom zijn we nu ten alle tijde vol goede moed.'*¹³ De Korintheschrijver neemt ons dan mee naar een nog dieper aspect, immers *'want wij wandelen in geloof, niet in aanschouwen.'*¹⁴ Zeker als we onze bediening van rechtvaardigheid uitoefenen, is dit een wezenlijke bijdrage. Hoe makkelijk zien we op de golven om ons heen. Hoe makkelijk laten we ons ontmoedigen door de hoge bergen, die beklommen moeten worden, moeilijkheden, die ons in de weg komen. De Bijbel plaatst dan opeens een uitroep: je moet gaan in en door geloof en niet door de zaken die je ziet, waarneemt. Het geloof is de motiverende kracht. Dus opnieuw: *'maar wij zijn vol goede moed.'*¹⁵

En we kunnen vol goede moed zijn, *'want de liefde van Christus (de kern van het geloof), dringt ons.'*¹⁶ Het is liefde die ons aandrijft: *'we zijn door Christus een nieuwe schepping; het oude is voorbijgegaan, het nieuwe is gekomen.'*¹⁷ Als dit geen zinnig, overweldigend goed nieuws is, wat dan wel?

De Korintheschrijver somt het dan nog eens op en vat het dan zo

- 11. 2 Kor. 4:18b
- 12. 2 Kor. 5:1b-2
- 13. 2 Kor. 5:6a
- 14. 2 Kor. 5:7
- 15. 2 Kor. 5:8a
- 16. 2 Kor. 5:14
- 17. 2 Kor. 5:17

samen: *'hij heeft ons de bediening der verzoening gegeven.'*¹⁸ De bediening, die rechtvaardigheid brengt, blijkt dus gebaseerd te zijn op verzoening. De enige oplossing voor een snelgroeiend aantal conflicten in deze wereld is: **verzoening**.

Verzoening met God is nodig; verzoening is nodig tussen ouders en kinderen; verzoening is nodig tussen groeperingen, tussen groepen mensen, stammen, volkeren; verzoening is nodig met het milieu, met de hele schepping. Alles schreeuwt het uit om tot harmonie te geraken. En dat kan alleen door verzoening.

Door zo actief te worden komt er een nieuwe gerechtigheid. Een gerechtigheid Gods. Een gerechtigheid, die wij uit mogen dragen¹⁹, dankzij en door Jezus.

- 18. 2 Kor. 5:18b
- 19. 2 Kor. 5:21b

40. Aanvallen

*'dienaren Gods: met de wapenen der gerechtigheid in de rechterhand en in de linkerhand.'*¹

*'Neem daarom de wapenrusting Gods; bekleed met het pantser der gerechtigheid.'*²

Deze gedeelten uit 2 Korinthe en Efeziërs maken duidelijk dat we in een grote strijd gewikkeld zijn. Je wordt op verschillende wijzen aangevallen, je wordt belachelijk gemaakt, door het slijk gehaald, soms gediscrimineerd, je motieven worden in twijfel getrokken, je wordt kapotgeschreven, bekritiseerd...

Hoe makkelijk richt je woede zich dan niet op de mensen, die je dit aandoen. En dat is nu precies, waar het *niet* om gaat.

Je moet je richten op de krachten erachter. Het is niet een strijd tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van deze duisternis, tegen de boze geesten in de hemelse gewesten.³

Hoe vallen we deze krachten en structuren aan? Door het doen van gerechtigheid. Daar waar we te maken hebben met onrecht, doen wij recht; en waar we maar kunnen, zal alles gedragen moeten zijn door rechtvaardigheid. En zo verslaan we de vijand. We doen geen onrecht terug, nee; veeleer zullen we voor onze vijanden bidden, hen zegenen⁴ en daden van gerechtigheid doen.

Om te vermijden dat we als olifanten door de porseleinkast gaan rennen, maakt het 'aanvallen' deel uit van een veel groter geheel: hoe moet onze gezindheid zijn, hoe moet onze houding en gedrag zijn. En: wat zijn de overige onderdelen van onze bewapening?

1. 2 Kor. 6:7b
2. Ef. 6:14
3. Ef. 6:12
4. Luc. 6:28; Rom. 12:14

*'Wij geven in geen enkel opzicht enige aanstoot, opdat onze bediening niet gesmaad worde, maar wij doen onszelf in alles kennen als dienaren Gods: in veel dulden, in verdrinkingen, in noden, in benauwdheden, in slagen, in gevangenschappen, in oproeren, in moeiten, in nachten zonder slaap, in dagen zonder eten, in reinheid, in kennis, in lankmoedigheid, in rechtschapenheid, in de Heilige Geest, in ongeveinsde liefde, in de prediking van de waarheid, in de kracht Gods; met de wapenen der gerechtigheid in de rechterhand en in de linkerhand; onder eer en smaad, in kwaad gerucht en goed gerucht; als niet bekend en toch wél bekend; als stervend en zie, wij leven, als getuchtigd, maar niet ten dode; als bedroefd, maar altijd blijde; als arm, maar velen rijk makend; als niets hebbend en toch alles bezittend.'*⁵

*'Voorts, weest krachtig in de Here en in de sterkte zijner macht. Doet de wapenrusting Gods aan, om te kunnen standhouden tegen de verleidingen des duivels; want wij hebben niet te worstelen tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers dezer duisternis, tegen de boze geesten in de hemelse gewesten. Neemt daarom de wapenrusting Gods, om weerstand te kunnen bieden in de boze dag en om, uw taak geheel vervuld hebbende stand te houden. Stelt u dan op, uw lendenen omgord met de waarheid, bekleed met het pantser der gerechtigheid, de voeten geschoeid met de bereidvaardigheid van het evangelie des vredes; neemt bij dit alles het schild des geloofs ter hand, waarmede gij al de brandende pijlen van de boze zult kunnen doven; en neemt de helm des heils aan en het zwaard des Geestes, dat is het woord van God. En bidt daarbij met aanhoudend bidden en smeken bij elke gelegenheid in de Geest, daartoe wakende met alle volharding en smeking voor alle heiligen.'*⁶

Het is zeer bemoedigend te bedenken dat onze strijd deel is van een veel groter geheel. God heeft niets aan soldaten die inactief in hun

5. 2 Kor. 6:3-10
6. Ef. 6:10-18

ghetto's blijven stilzitten. De bedoeling is juist, dat iedereen op zijn eigen levens- en werkterrein opstaat en in actie komt: in iedere levenssfeer. God gaf aan de mensen de wereld om deze te ontginnen en te bewaren. Willen we deze wereld en de mensheid echt tot bloei laten komen, dan vraagt dat van iedere gelovige inzet en actie om zowel het individuele kwaad als het structurele kwaad en de geest van het kwaad aan te pakken.

41. Ongelijk span

'Vormt geen ongelijk span met ongelovigen, want wat heeft gerechtigheid gemeen met wetteloosheid, of welke gemeenschap heeft het licht met de duisternis? Welke overeenstemming is er tussen Christus en Belial, of welk deel heeft een gelovige samen met een ongelovige? Welke gemeenschappelijke grondslag heeft de tempel Gods met afgoden? Wij toch zijn de tempel van de levende God (...)'¹

Deze tekst is talloze keren uit zijn verband gerukt om te voorkomen dat een gereformeerde met een katholiek zou trouwen, of een baptist met iemand van de pinkstergemeente, of een christen met een niet-gelovige. Wat een pijn en ellende heeft dat allemaal niet gebracht. Het is extra pijnlijk omdat deze tekst zo misbruikt is.

Laten we eens bekijken wat hier nu echt mee bedoeld is. Het criterium is, dat als men niet gelijk de lasten draagt, of de dragers in verschillende richtingen lopen, dat tot niets leidt. Wat is dan dat gelijke of ongelijke element? Dan gaat het om *principes*: b.v. gerechtigheid en wetteloosheid. Als we dat eens naar de dagelijkse praktijk vertalen, betekent dit: als je met iemand een zaak, winkel of bedrijf wilt opzetten moeten de zakenpartners dezelfde motivatie (principe) hebben. Als de een het eerlijk en recht wil doen en de andere partner wil snel rijk worden door te frauderen, dan gaat dat niet samen. Let op, je moet dus in hetzelfde basisprincipe van je bedrijf geloven en dat uitwerken. Dus: als de bedrijfspartner geen christen is, maar net als de christenzakenpartner gelooft in eerlijk en rechtvaardig zaken doen, dan is het een gelijk span, en zal het een succes zijn.

Dit principe laat zich dan naar ieder terrein van het leven, de maatschappij en politiek vertalen. Daar waar de motivaties en doelen gelijk liggen, kan er samengewerkt worden als 'gelijk span'.

1. 2 Kor. 6:14-16a

De tekst geeft vijf aspecten waar we naar moeten kijken om te zien of een gelijk span mogelijk is. Het zijn de volgende:

- a) Gerechtigheid versus wetteloosheid.
- b) Licht versus duisternis.
- c) Christus versus Belial.
- d) Geloof versus ongeloof.
- e) Tempel Gods versus afgoden.

a) Gerechtigheid versus wetteloosheid

Dit is hierboven al enigszins toegelicht. Je kunt het ook zo zeggen: werken volgens eerlijke regels, recht, in waarheid. En dus niet frauderen, geen valsheid in geschrifte, slechte kwaliteit, zakenleugens, omkopen, etc. etc.

b) Licht versus duisternis

Lichtprincipes hebben te maken met openheid, waarheid, eerlijkheid, ja is ja, je houden aan inhoud en geest van afspraken, inzicht geven, openbaarheid van bestuur, je 'kwetsbaar' opstellen, etc. Duisternis heeft te maken met oneerlijkheid, manipulatie, duistere zaakjes, oplichting, etc. etc.

c) Christus versus Belial

Belial was de God aan wie alles geofferd werd, tot zelfs kinderen toe. Dat waren gruwelen voor God. Christus staat voor dienstbaarheid, eeuwigheid, kwaliteit van leven, sociale verhoudingen, solidariteit, echte verantwoordelijkheid. Geloven we in deze principes, willen we handelen zoals Hij? Of hanteren we het Belial principe: offeren we alles op voor macht, geld, succes? Er blijken inderdaad mensen te zijn, die hun gezin, hun kinderen, hun sociale relaties volledig opofferen om meer macht, geld of status te verwerven. Het zal duidelijk zijn, dat deze twee verschillende drijfveren en uitgangspunten niet te combineren zijn.

d) Geloof versus ongeloof

In deze zin wordt in wezen uitgedrukt dat er eenheid van doel moet zijn. Geloof je er samen in, dat je huwelijk zal stand houden. Geloof je er samen in, dat het bedrijf zal overleven. Geloof je samen, dat... Het is opmerkelijk dat steeds meer bedrijven ertoe

komen om een centraal mission-statement te ontwikkelen. Hoe sterker men daar achter staat, hoe meer men daarin gelooft, des te beter zal zo'n bedrijf draaien. Het bedrijf heeft dan opeens een hart, een ziel gekregen. Het bijbelvers spreekt hier van: 'welk deel heeft een gelovige samen met een ongelovige.' Het is de spijker op de kop slaan. Je kunt alleen maar deel aan iets hebben, als je er samen in gelooft. Het is dus zelfs een zinnige vraag bij sollicitatie-procedures: waarom geloof je in dit bedrijf, waarom wil je er werken? Bij elke vorm van partnerschappen zal het tot niets leiden, als je er niet samen 'in gelooft' en er voor zult gaan.

e) Tempel Gods versus afgoden

Je daden blijken met elkaar een soort bouwwerk te vormen; aan de vruchten kent men de boom. Wel: brengt dat eer aan God? Zijn het de principes van recht, gerechtigheid, solidariteit, verantwoordelijkheid, enz?

Of: maakt het zichtbaar dat je afgoden dient? Wat zijn afgoden? Allereerst allerlei vormen van duistere en occulte praktijken. Afgoden kunnen zijn: ongebreidelde carrièrezucht; macht vanwege de macht; geldzucht; het gaat je om een steeds sterkere 'kick', enz.

Het zal nu wel duidelijk zijn geworden, wat er met 'ongelijk span' bedoeld wordt. De wijsheid, die in dit Bijbelgedeelte zit, is van groot belang. Ga je persoonlijk, zakelijk, sociaal, politiek een partnerschap aan: dit rijtje grondslagen, doelen, intenties, inzet, etc. is dan van groot belang om te zien of je een gelijk span bent, want dat zal stand houden.

Terug naar: 'mogen ze nu wel of mogen ze nu niet trouwen.' Al heeft men dezelfde kerkelijke achtergrond (hetzelfde 'geloof') wil zelfs dat nog niet zeggen, of het een gelijk span is. Te vaak heb ik dat soort huwelijken op de klippen zien lopen. Het vormen van een gelijk span in de persoonlijke sfeer heeft veel meer ijkpunten nodig, wil het succesvol zijn, zie de punten a – e. Of omgekeerd gezegd: kan een huwelijk van een gelovige met een ongelovige of andersgelovige succesvol en mooi zijn? Ja, indien ze terdege aan a – e op dezelfde wijze geloven en dezelfde basisprincipes hanteren.

42. *Praktisch christendom*

*'Hij heeft uitgedeeld, aan de armen gegeven, Zijn gerechtigheid blijft tot in eeuwigheid.'*¹

De Bijbel roept ons in O.T. en N.T. op vele plekken op om *overvloedig* te zijn in 'goede werken'.²

Dit zijn dan de 'werken van barmhartigheid': ziekenzorg, armenzorg, zorg voor de misdeelden, zorg voor de weduwen, zorg voor de wezen, rechtvaardige beloning, etc.

De Bijbel spreekt op vele plekken ervan dat dit de signalen zijn van de gerechtigheid. Gelovigen worden steeds opgeroepen om hier daadwerkelijk en praktisch in te participeren. Dit zaaisel, dit gewas van onze gerechtigheid zal dan overvloedig opschieten.³

Jacobus schrijft zeer heldere taal hoe we sociaal hebben te zijn: zorg voor weduwen en wezen, de armen, een eerlijke beloning etc.⁴ Hij vat het samen door te zeggen: *'want onbarmhartig zal het oordeel zijn over hem, die geen barmhartigheid bewezen heeft'*⁵ en: *'gij ziet dat een mens uit werken (zijn activiteiten) gerechtvaardigd wordt.'*⁶ *'Het geloof zonder werken is dood.'*⁷

Het is duidelijk, dat de toets van gerechtigheid in actie is, wat we praktisch doen t.a.v. anderen.⁸ Wat ons rechtvaardigt, wat ons geloof aantoonbaar maakt, zijn onze daden, onze 'werken.' Wat indertijd hielp om het evangelie geloofwaardig te verspreiden, was het feit,

1. 2 Kor. 9:9; Ps. 112:9

2. 2 Kor. 9:8b

3. 2 Kor. 9:10b

4. Jak. 1:27; 2:5-7; 14-17; 5:4-6

5. Jak. 2:13

6. Jak. 2:24

7. Jak. 2:26; Hebr. 6:1

8. Paulus noemt ook op diverse plekken de noodzaak van goede werken o.a. in de brief aan Titus (Titus 2:14; 3:1,8b,14):

'Laten de onzen leren vóór te gaan in goede werken.'

wat het betekende voor de onderkant van de maatschappij.⁹

Voor de komende tijd liggen hier weer vele mogelijkheden. De ontwikkelingen van de maatschappij vormen weer een enorme uitdaging voor 'werken van barmhartigheid': dus praktisch christendom.

9. *'Want God is niet onrechtvaardig, dat Hij uw werk zou vergeten en de liefde, die gij voor zijn naam getoond hebt door de diensten, welke gij de heiligen bewezen hebt en nog bewijst.'* (Hebr. 6:10; vgl. Hebr. 10:24)

43. Ongelijkheid

*'De wet is dus een tuchtmeester voor ons geweest tot Christus, opdat wij uit geloof gerechtvaardigd zouden worden. Nu echter het geloof gekomen is, zijn wij niet meer onder de tuchtmeester. Want gij zijt allen zonen van God, door het geloof, in Christus Jezus. Want gij allen, die in Christus gedoopt zijt, hebt u met Christus bekleed. Hierbij is geen sprake van Jood of Griek, van slaaf of vrije, van mannelijk en vrouwelijk: gij allen zijt immers één in Christus Jezus. Indien gij nu van Christus zijt, dan zijt gij zaad van Abraham, en naar de belofte erfgenamen.'*¹

Eén van de grootste strijdvragen van onze tijd heeft te maken met ongelijkheid. Ongelijkheid tussen de sexen, ongelijkheid in werkverhoudingen, ongelijkheid tussen naties en volkeren, sociale ongelijkheid, discriminatie...

Toen God alles schiep, was alles in harmonie: man en vrouw, de mensen met het dieren- en plantenrijk; het was terecht een paradijs. De zondeval bracht ongelijkheid, exploitatie, manipulatie, overheersing, uitbuiting, enz. Sinds die tijd zijn er allerlei pogingen geweest om harmonie terug te krijgen. De ene poging was gebaseerd op heersers en slaven; een andere poging wilde een sterke centrale macht; een andere een supercultuur, een andere een sterke leider; een andere volledige decentralisatie en scheiding van groepen... en zo worstelen we maar door. Al deze spanningsvelden zullen nooit veranderen, tenzij...

Tenzij Christus door het geloof ons menselijk hart verandert. Door het geloof gerechtvaardigd. Door het geloof gaan we weer recht varen, komen er ook weer rechte verhoudingen, worden nieuwe rechtvaardige structuren mogelijk. En wat blijkt dan: in Christus vallen de verschillen weg, de spanningen verdwijnen, verzoening en vergeving is mogelijk! In Christus leren we elkaar accepteren,

1. Gal. 4:24-29

zoals die ander is. In Christus mag er zelfs geen sprake van zijn, dat we elkaar zonder respect behandelen. In Christus zijn we één! Mannen en vrouwen, werkgevers en werknemers, stammen en talen. En tezamen worden we erfgenamen van de oorspronkelijke beloften van God: er is een weg van zegen en naar een nieuwe hemel en nieuwe aarde, waar gerechtigheid heerst.

44. Nieuwe mensen

*'Dit zeg ik dan en betuig ik in de Here, dat gij niet langer moogt wandelen zoals ook de heidenen wandelen, in de ijdelheid van hun denken, verduisterd in hun verstand, vervreemd van het leven Gods om de ontwetendheid, die in hen heerst, om de volharding van hun hart. Zij hebben zich immers in hun verdoving overgegeven aan de losbandigheid om gretig winst te slaan uit allerlei onreinheid. Maar gij geheel anders: gij hebt Christus leren kennen. Gij toch hebt van Hem gehoord en zijt in Hem onderwezen, gelijk dit de waarheid is in Jezus, dat gij, wat uw vroegere wandel betreft, de oude mens aflegt, die ten verderve gaat, naar zijn misleidende begeerten, dat gij verjongd wordt door de geest van uw denken, en de nieuwe mens aandoet, die naar (de wil van) God geschapen is in waarachtige gerechtigheid en heiligheid.'*¹

Willen we verandering, dan is er een nieuwe mens nodig; dan is er een nieuwe geest, hart en denken nodig. Wat we ook proberen: 'Social engeneering' zal dat niet kunnen. We moeten bewust een daad stellen en de nieuwe mens aandoen. Een besluit en een stap nemen tot vernieuwing. Dan pas is er waarachtige gerechtigheid en heiligheid. En dat blijkt dan ook: nieuwe mensen geven nieuwe daden, nieuwe inzet, nieuwe verhoudingen. Het zet alles op z'n kop. Lees maar eens, wat er dan allemaal gaat veranderen:

'Legt daarom de leugen af en spreek de waarheid, ieder met zijn naaste, omdat wij leden zijn van elkander. Geraakt gij in toorn, zondigt dan niet: de zon mag niet over een opwelling van uw toorn ondergaan; en geeft de duivel geen voet. Wie een dief was stele niet meer, maar spanne zich liever in om met zijn handen goed werk te verrichten, opdat hij iets kan mededelen aan de behoeftige. Geen liederlijk woord kome uit uw mond, maar als gij een goed (woord) hebt, tot opbouw, waar dit nuttig is, opdat zij die het horen, genade ontvangen. En bedroeft de heilige Geest Gods niet, door wie gij

1. Ef. 4:17-24

*verzegeld zijt tegen de dag der verlossing. Alle bitterheid, gramschap, toorn, getier en gevloek worde uit uw midden gebannen, evenals alle kwaadaardigheid. Maar weest jegens elkander vriendelijk, barmhartig, elkander vergevend, zoals God in Christus u vergeving geschonken heeft. Weest dan navolgers Gods, als geliefde kinderen, en wandelt in de liefde, zoals ook Christus u heeft liefgehad en zich voor ons heeft overgegeven als offergave en slachtoffer, Gode tot een welriekende reuk. Maar van hoererij en allerlei onreinheid of hebzucht mag onder u zelfs geen sprake zijn, zoals het heiligen betaamt, en evenmin van onwelvoeglijkheid en zotte of losse taal, die geen pas geven, doch veeleer van dankzegging. Want hiervan moet gij doordrongen zijn, dat in geen geval een hoereerder, onreine of geldgierige, dat is een afgodendienaar, erfdeel heeft in het Koninkrijk van Christus en God. Laat niemand u misleiden met drogredenen, want door zulke dingen komt de toorn Gods over de kinderen der ongehoorzaamheid. Doet dan niet met hen mede. Want gij waart vroeger duisternis, maar thans zijt gij licht in de Here; wandelt als kinderen des lichts, want de vrucht des lichts bestaat in louter goedheid en gerechtigheid en waarheid.'*²

Wij vragen God ons door het geloof te herscheppen; dat brengt waarachtige gerechtigheid, heiligheid, goedheid, waarheid.

Zo wordt een andere bijbeltekst waar: *'wij immers verwachten door de Geest uit het geloof de gerechtigheid, waarop wij hopen.'*³

Wij zuchten om nieuwe mensen te worden. Eindelijk kan dat waar worden. Eindelijk gerechtigheid.

2. Ef. 4:25-5:9; vgl. ook Gal. 5:13-26; Fil. 2:2-5; Kol. 3:5-17

3. Gal. 5:5; Fil. 3:9

45. *Het kwaad*

*'Daarentegen is diens komst naar de werking des satans met allerlei krachten, tekenen en bedrieglijke wonderen, en met allerlei verlokkende ongerechtigheid, voor hen, die verloren gaan, omdat zij de liefde tot de waarheid niet aanvaard hebben, waardoor zij hadden kunnen behouden worden. En daarom zendt God hun een dwaling, die bewerkt, dat zij de leugen geloven.'*¹

Er zijn mensen die het kwaad alleen maar zien als 'iemand, die iets kwaads' doet. Er is een andere categorie, die ook nog 'het kwaad' als iets abstracts ziet. Maar dat 'het kwaad' echt bestaat als 'de kwade', 'de boze', satan, dat gaat sommigen te ver. Degenen die door de laatste oorlog zijn gegaan, kennen de trieste waarheid: mensen kunnen volledig bezeten worden door het kwaad en de meest vreselijke dingen doen, omdat ze de leugen geloven (b.v. over ras, etc.). Hoe waar is het hierboven geciteerde Bijbelvers.

Het kwaad bestaat en deze persoon komt met allerlei bedrieglijke zaken om te verleiden en te misleiden. Let op: hij verpakt de ongerechtigheid zodanig dat het verlost om het te geloven, te volgen en uit te voeren. Een heel griezelig fenomeen, dat we steeds weer om ons heen zien gebeuren: Jodenzuivering, Bosniëzuivering, allochtonenzuivering...

Hoe kan dat nu? Alle beschaafde mensen vragen zich dat steeds af. De as, waar alles om draait, is: 'de liefde tot de waarheid'. Als je de waarheid niet wilt zien, niet wilt geloven, niet wilt volgen, dan word je vatbaar voor een andere geest, een ander denken, een ander kamp, een ander principe, n.l. dat van het kwaad. Niemand dacht

1. 2 Tess. 2:9-12

N.B. God is Dé waarheid. Het zoeken naar en het doen van de waarheid brengt ons uiteindelijk bij God, de bron van de waarheid en gerechtigheid. Uiteindelijk is de waarheid ook een geestelijk principe, vgl. 2 Tess. 2:13, dat wel gepraktiseerd moet worden.

dat in onze maatschappij (die toch wel zijn lesje geleerd zou moeten hebben) ultra-rechts, fundamentalisme weer voet zou kunnen krijgen. En velen zijn verbijsterd hoe makkelijk mensen, jongeren, de onzin van die groeperingen geloven. Natuurlijk moet er binnen het onderwijs en door voorlichting iets aan gedaan worden.

Maar de kern waar het om draait is moeilijker over te dragen: dat is de liefde tot de waarheid. Dit geestelijke principe moet je aanvaarden. Daarvoor moet je besluiten. Alleen dat is het behoud tegenover de verlokkingen van de ongerechtigheid. De waarheid maakt ziende, de waarheid is het licht, waardoor we helder zien. De waarheid maakt vrij. De waarheid brengt ons tot gerechtigheid en ontmaskert de ongerechtigheid.

46. Rijkdom

'Want de wortel van alle kwaad is de geldzucht. Door daarnaar te haken zijn sommigen van het geloof afgedwaald en hebben zich met vele smarten doorboord. Gij daarentegen, o mens Gods, ontvlucht al deze dingen, doch jaag naar gerechtigheid, godsvrucht, geloof, liefde, volharding en zachtzinnigheid.'

*'Hun, die rijk zijn in de tegenwoordige wereld, moet gij bevelen niet hooghartig te zijn, en hun hoop gevestigd te houden niet op onzekere rijkdom, doch op God, die ons alles rijkelijk ten gebruike geeft, om wél te doen, rijk te zijn in goede werken, vrijgevig en mededeelzaam, waardoor zij zich een vaste grondslag voor de toekomst verzekeren om het ware leven te grijpen.'*¹

Wat is je doel? Waar ga je voor? Wat wil je bereiken in je leven? In dit stukje wordt gesignaleerd hoe gevaarlijk rijkdom kan zijn. Als je dat nastreeft, kan dat vele trieste gevolgen hebben, tenslotte kun je door de geldzucht alles verliezen wat je had: echte relaties, liefde, gerechtigheid, eerlijkheid, menselijkheid...

Dit principe was 2000 jaar geleden waar en is vandaag net zo waar. En mocht je veel bezitten, stel je vertrouwen er niet op, maar stel je hoop op God; en doe er dan veel goeds mee, word 'rijk in goede werken'. Maar ook: word niet arrogant door je bezit.

Kijk je om je heen, dan blijkt hoe treffend deze schets is. Waar je schat is, zal je hart zijn. Is het in dit aardse, bij je bezit? Of is het bij het eeuwige, onvergankelijke?

We worden opgeroepen om niet in te gaan op de verlokkingen van de rijkdom, het bezit, maar andere prioriteiten te hebben: jaag naar gerechtigheid, godsvrucht, geloof, liefde, volharding, zachtzinnig-

1. 1 Tim. 6:10-12,17-19

heid; strijd de goede strijd.² Je daarvoor in te zetten heeft eeuwigheidswaarde. Als je je daarvoor inzet, zal het bezit, het geld, het tijdelijke je niet snel corrumperen. Laten we elkaar aanmoedigen die gerechtigheid na te jagen.

2. Dat wordt nader uitgewerkt in de tweede brief aan Timotheüs; o.a.
 - *'Want God heeft ons niet gegeven een geest van lshartigheid, maar van kracht, van liefde en bezonnenheid.'* (2 Tim. 1:7)
 - *'Maak er ernst mede u welbeproefd ten dienste van God te stellen.'* (2 Tim. 2:15)
 - *'Een ieder, die de naam des Heren noemt, breke met de ongerechtigheid.'* (2 Tim. 2:19)
 - *'Schuw de begeerten der jeugd en jaag naar gerechtigheid, naar trouw, naar liefde en vrede.'* (2 Tim. 2:22)
 - Er zullen zware tijden komen, doordat de mensen hun eigen begeerten zullen volgen: *'Want de mensen zullen zelfzuchtig zijn, geldgierig, pochers, vermetel, kwaadsprekers, aan hun ouders ongehoorzaam, ondankbaar, onheilig, liefdeloos, trouweloos, lasteraars, onmatig, onhandelbaar, afkerig van het goede, verraderlijk, roekeloos, opgeblazen, met meer liefde voor genot dan voor God, die met een schijn van godsvrucht de kracht daarvan geloochend hebben; houd ook dezen op een afstand.'* (2 Tim. 3:2-5)
 - *'Maar slechte mensen en bedriegers zullen van kwaad tot erger komen; zij verleiden en worden verleid.'* (2 Tim. 3:13)
 - *'Elk van God ingegeven schriftwoord is ook nuttig om te onderrichten, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in de gerechtigheid, totdat de mens Gods volkomen zij, tot alle goed werk volkomen toegerust.'* (2 Tim. 3:16,17)
 - De strijd voor het goede doel heeft een diepe zin: *'Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb mijn loop ten einde gebracht, ik heb het geloof behouden; voorts ligt voor mij gereed de krans der rechtvaardigheid, welke ten dien dage de Here, de rechtvaardige rechter, mij zal geven.'* (2 Tim. 4:7,8a)

47. Tucht

'Als tuchtiging hebt gij dit te dragen: God behandelt u als zonen. Want is er wel een zoon, die door zijn vader niet getuchtigd wordt?'

*'Want zij hebben ons voor luttele dagen naar hun beste weten getuchtigd, maar Hij doet het tot ons nut, opdat wij deel verkrijgen aan zijn heiligheid. Want alle tucht schijnt op het ogenblik zelf geen vreugde, maar smart te brengen, doch later brengt zij hun, die erdoor geoefend zijn, een vreedzame vrucht, die bestaat in gerechtigheid. Heft dan de slappe handen op en strekt de knikkende knieën, en maakt een recht spoor met uw voeten.'*¹

Tucht, niet zo'n plezierig onderwerp. Ik zal nooit vergeten, dat ik ooit eens als kind iets vreselijks had uitgehaald; mijn moeder moest me wel straffen en zei: 'Ga jij eens even de mattenklopper halen uit de schuur'. Dat ik met de mattenklopper kreeg kon ik heel goed begrijpen, ik had het verdiend. Maar dat ik zelf die mattenklopper moest gaan halen, dat was eigenlijk de ergste straf..

Soms helpen woorden niet, dan moet je je kinderen wel eens op een andere wijze straffen.²

Als ouders van hun kinderen houden, zal er aandacht zijn voor de noodzaak van discipline en tucht. Want we weten, dat als we dit niet doen, we een stel verwende egoïstische volwassenen krijgen met onsociaal gedrag. En dat soort types zijn een plaag voor de maatschappij, daar ze alleen maar aan zichzelf denken.

In het natuurlijke blijken we dus tucht en discipline nodig te

1. Hebr. 12:7,10-13a
2. Zie o.a. diverse passages uit Spreuken (O.T.) en andere Brieven uit het N.T. Lijfstraffen mochten evenwel niet te veel zijn (uit woede doorgaan); ook lijfstraffen moesten rechtvaardig en naar rata zijn. Een kind was *niet* een bezit, waarmee je maar mocht doen wat je wilde! (En dat stond in schrille tegenstelling met de andere culturen uit die tijd.)

hebben. Maar is het zo ook in het geestelijke? Als we zonen van God willen zijn, hoort er ook hier het aspect van tucht en discipline bij. Hoe makkelijk reageren we dan kinderachtig: liever niet, dan wel. Toch heeft die geestelijke discipline een groot en diep nut; want uiteindelijk geeft het als resultaat, waar het in dit hele boek om gaat: gerechtigheid.³

Uit dit alles mogen we veel moed putten: *'heft dan de slappe handen op en strekt de knikkende knieën'*, God is met je, je bent Zijn kind: je kunt een recht spoor met je voeten gaan!

3. *'Maar gerechtigheid is een vrucht, die in vrede wordt gezaaid voor hen, die vrede stichten.'* (Jak. 3:18)
Vrede is *niet*: laat alles maar aan zijn lot over. Vrede stichten is actie, het betekent ook *daden* van verzoening, en *daden* van tucht.
Dit is waar op microniveau (o.a. gezin), en op macroniveau (maatschappij).

48. Gebed

*'Belijdt daarom elkander uw zonden en bidt voor elkander, opdat gij genezing ontvangt. Het gebed van een rechtvaardige vermag veel, doordat er kracht aan verleend wordt. Elia was slechts een mens zoals wij en hij had een gebed, dat het niet regenen zou, en het regende niet op het land, drie jaar en zes maanden lang; en hij bad opnieuw, en de hemel gaf regen en de aarde deed haar vrucht uitspruiten.'*¹

Het gebed van een rechtvaardige vermag veel. Hoe makkelijk vergeten we dit... Ook al zijn er talloze boeken geschreven over het gebed. Ook al wijst Jezus er diverse keren op. Ook al schrijven de discipelen er over. Hoe moeilijk blijkt het te zijn om iedere dag een tijd van gebed te houden. Niet dat ik ook maar iets geloof van de diverse manieren, die bepaalde groeperingen propageren: je moet het 's morgens doen of 's avonds; je moet beginnen met het Onze Vader of juist niet; of je moet eerst... Of het is minimaal zoveel minuten...

Bidden is niets anders dan jouw gesprek met God; in die communicatie zijn monologen en dialogen. Zelf heb ik moeite met bidden als de hemel van gewapend beton lijkt, toch bid ik door, immers God is bij mij, om mij, in mij, dus mogen mijn gevoelens mij niet misleiden. Soms is mijn gebed niet meer dan een kreet.

Het gebed van een rechtvaardige vermag veel... Dit Bijbelgedeelte staat in een context van relaties. De rechtvaardigheid kan opgemerkt worden in hoe we zijn t.a.v. anderen of in bepaalde situaties. We durven het nog wel aan om te bidden voor persoonlijke zaken, de familie, gezondheid, een mate van welstand... Maar: het voorbeeld uit Jacobus gaat zelfs zover om één van de grootste profeten (Elia) van stal te halen. Diens gebed had enorme politieke, sociale en reli-

1. Jak. 5:16-18

gieuze gevolgen, als je de geschiedenis kent.

Het gebed van de rechtvaardige vermag veel... Gebed blijkt dan invloed te hebben op politieke situaties of sociale situaties, op het milieu, op oorlog en vrede en op je omgeving. Gebed tast het kwaad in zijn wortels aan en heeft dus effect op de dienaren van de principes van het kwaad.

Hoe makkelijk beredeneren we de kracht van het gebed weg. Want stel je eens voor dat het waar is. We zien zo'n soort gebed liever als zondagschoolsprookjes. Het gebed van de rechtvaardige vermag veel. De tijden zijn zo onrustig, dat gelovigen weer op ieder niveau van de samenleving meer moeten gaan bidden: voor de nationale, internationale en plaatselijke politiek; voor de werkeloosheid en alle andere sociale problemen; voor de vakbeweging; voor de media; voor het bedrijfsleven; voor de buurt; voor...

Gebed is het wapen in de geestelijke strijd. Door de heersende geesten te verslaan, zal het resultaat zichtbaar worden in het hier en nu.

Het gebed van een rechtvaardige vermag veel, doordat er kracht aan verleend wordt, net als bij Elia...

49. Onrecht

'Want zo is het de wil van God, dat gij door goed te doen de mond snoert aan de onwetendheid van de onverstandige mensen, als vrijen en niet als mannen die de vrijheid misbruiken tot dekmantel voor hun kwaadwilligheid, maar als dienaren Gods. Eert allen, hebt de broederschap lief, vreest God, eert de keizer.'

*'Want dit is genade, indien iemand, omdat hij met God rekening houdt, leed verdraagt, dat hij ten onrechte lijdt. Want mag dát roem heten, als gij slagen moet verduren, omdat gij kwaad doet? Maar als gij goed doet en dan lijden moet verduren, dát is genade bij God. Want hiertoe zijt gij geroepen, daar ook Christus voor u geleden heeft en u een voorbeeld heeft nagelaten, opdat gij in zijn voetstappen zoudt treden; die geen zonden gedaan heeft en in wiens mond geen bedrog is gevonden; die als Hij gescholden werd, niet terugschold en als Hij leed, niet dreigde, maar het overgaf aan Hem, die rechtvaardig oordeelt; die zelf onze zonden in zijn lichaam op het hout gebracht heeft, opdat wij, aan de zonden afgestorven, voor de gerechtigheid zouden leven; en door zijn striemen zijt gij genezen.'*¹

In alles met God rekening proberen te houden. Hoe moeilijk is dat. Toch is dit de enige manier om veranderingen tot stand te zien komen. Gerechtigheid is *niet altijd je recht halen*.

De situaties in dit Bijbelgedeelte slaan allemaal op heel persoonlijke situaties: jij bent in die omstandigheid, jij maakt dat mee. De oproep is om in alle situaties voor de gerechtigheid te leven en dat betekent soms onrecht te moeten ondergaan ter beschaming van de veroorzakers van het kwaad.

Zo zat Paulus enige keren in de gevangenis; hij werd gezeseld, gestenigd en vervolgd. Desondanks stond Paulus regelmatig op rechtvaardige handhaving van het Romeinse recht. Niet altijd je

1. 1 Petr. 2:15-17,19-24

recht halen wil niet zeggen dat je allemans deurmaat moet zijn. Er blijkt een balans te zijn tussen deze twee benaderingen.

Waarom je de ene keer leed verdraagt en de andere keer recht eist, hangt van de situatie af. Wat brengt de grootste eer aan God en: wat brengt het duidelijkst aan het licht wat gerechtigheid is.

*'Ten slotte, weest allen eensgezind, medelijdend, hebt uw broeders lief, weest barmhartig en ootmoedig, en vergeldt geen kwaad met kwaad of laster met laster, maar zegent integendeel, wijl gij hiertoe geroepen zijt, dat gij zegen zoudt beërven.'*²

*'En wie zal u kwaad doen, als gij u beijvert voor het goede? Al moest gij lijden om de gerechtigheid, toch zijt gij zalig. Doch vreest niet voor hun dreiging, en laat u niet verschrikken. Maar heiligt de Christus in uw harten als Here, altijd bereid tot verantwoording aan al wie u rekenschap vraagt van de hoop, die in u is, doch met zachtmoedigheid en vreze, en met een goed geweten, opdat bij al het kwaad dat men van u spreekt, zij die uw goede wandel in Christus smaden, beschaamd gemaakt worden. Want het is beter te lijden, indien de wil van God dit eist, goed doende dan kwaad doende. Want ook Christus is nu eenmaal om de zonden gestorven als rechtvaardige voor onrechtvaardigen, opdat Hij u tot God zou brengen.'*³

Dit gedrag is een hele cultuurparadox. Toch zijn er mensen nodig die durven te gaan staan voor de zaak van het koninkrijk van God. Ook al lijkt het, dat de meerderheid niet luistert, of er over heen walst. Dat mag ons niet weerhouden om een ander geloof, instelling, karakter en gedrag te tonen. Het getuigt van moed om rekening te willen houden met God en voor de gerechtigheid te willen leven.

2. 1 Petr. 3:8,9

3. 1 Petr. 3:13-18a

50. Uitzicht

*'Wij verwachten echter naar Zijn belofte nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, waar gerechtigheid woont.'*¹

Eenmaal zal het koninkrijk Gods alles omvatten. De hele schepping verlost van de zondeval. Eindelijk een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waar alles door gerechtigheid zal geschieden. Naar zo'n wereld zien miljarden mensen uit.

Gaan we dan zitten wachten en nietsdoen? Wachten tot het eindelijk zover is? De Bijbel roept ons in het hier en nu tot de weg van rechtvaardigheid, *nu* moeten we al handelen en wandelen² volgens de lijnen van gerechtigheid. Ook al zullen onze acties, inzet, geloof en gebed niet volledig de gerechtigheid in ieder aspect van het leven weten te realiseren, het zal niet tevergeefs zijn.

We worden opgeroepen tot opmerkzaamheid: *'Als gij weet, dat Hij rechtvaardig is, erkent dan ook dat een ieder, die de rechtvaardigheid doet, uit Hem geboren is.'*³ Er zijn nog anderen (b.v. buiten je geloofs- of overtuigingskring) die de rechtvaardigheid doen en gerechtigheid najagen. Ook dezen zijn uit God geboren. Het uitzicht op de toekomst is ook dat God eenmaal alles en iedereen rechtvaardig zal oordelen.⁴ Eindelijk gerechtigheid!

Het uitzicht op de toekomst toont ons twee steden: Babylon⁵ en het Nieuwe Jeruzalem.⁶ Babylon is de verpersoonlijking van de menselijke ('vleselijke') cultuur: van buiten schoonheid en imponerend, van binnen door en door rot. God oordeelt Babylon 'want haar zonden hebben zich opgehoopt tot aan de hemel en God heeft

1. 2 Petr. 3:13

2. 1 Joh. 3:7-10; 1 Joh. 2:3-6; 1 Joh. 3:18; 3 Joh.: 11

3. 1 Joh. 2:29

4. zie o.a. Op. 11:15-18; Op. 15:3-4; Op. 19:11; Op. 20:11-13

5. Op. 18

6. Op. 21

aan haar ongerechtigheid gedacht.⁷ Deze cultuur was gebouwd op onrecht, uitbuiting, misbruik, exploitatie, het occulte, leugen, bedrog, marteling, onwaarheid, etc.

Er komt dan een nieuwe hemel en een nieuwe aarde,⁸ waarin God alles nieuw maakt: eindelijk troost, volledige verlossing en uitredding, eindelijk recht en gerechtigheid... Hoe snakken we daarnaar. En dan die nieuwe, gigantische, verbijsterend mooie en interessante stad: het nieuwe Jeruzalem, waar Gods creativiteit en creativiteit van de mensen⁹ elkaar omarmen. Ook ons zoeken naar zin, doel, schoonheid, normen, waarden en identiteit vindt daar zijn vervulling. Wat een feest zal dat zijn. Een nieuwe beschaving, een nieuwe eeuwigheid, waarin we allen een zinvolle taak hebben.¹⁰

En nu? Hoe zal het nu gaan? Het lijkt er op dat in ons tijdvak ieders motieven steeds duidelijker worden. Dat moeten ze ook worden! *'Wie onrecht doet, hij doe nog meer onrecht; wie vuil is, hij worde nog vuiler; wie rechtvaardig is, hij bewijze nog meer rechtvaardigheid; wie heilig is, hij worde nog meer geheiligd. Zie, Ik kom spoedig en mijn loon is bij Mij om een ieder te vergelden, naardat zijn werk is. Ik ben de alfa en de omega, de eerste en de laatste, het begin en het einde. Zalig zij, die hun gewaden wassen, opdat zij recht mogen hebben op het geboomte des levens en door de poorten ingaan in de stad.'*¹¹ Is er dan een noodlot dat ons bepaalt? Nee, ieder kan nu kiezen voor de weg van gerechtigheid, het koninkrijk van God. Zelfs op de laatste bladzijde van de Bijbel roept God¹² ons op om te komen, te kiezen en de Heilige Geest te ontvangen, zodat we nieuwe mensen mogen worden, die Zijn koninkrijk en Zijn gerechtigheid uitleven.

7. Op. 18:5,20

8. Op. 21:1 v.v.

9. Op. 21:24,26

10. Op. 21:5b

11. Op. 22:11-14

12. Op. 22:17

Applicatie 1: Mensen

Als je naar de Bijbelse voorbeelden kijkt over hoe mensen rechtvaardig of onrechtvaardig handelden, dan geven die voorbeelden glashelder de uitwerking van de Bijbelse gerechtigheid in de persoonlijke levenssfeer weer.

– Mens tot mens:

'Hebt Uw naaste lief als uzelf.'¹ Een direct toepasbare regel. Hoe zou jijzelf nu in die situatie behandeld willen worden? Doe dat dan aan die ander! En is die ander onhandelbaar, dwars, anti: ga deze persoon dan zegenen²; ga heel concreet bidden.³ Ook de 10-geboden geven een perfecte leidraad.

– Mens & familie:

Het gezin is de kleinste sociale ordening gebaseerd op liefde en zorg. Het is duidelijk dat er tussen de familiepartners geen sprake mag zijn van ongerechtigheid als: manipulatie, incest, verkrachting, discriminatie,⁴ geweld, onderdrukking, etc. Gebaseerd op liefde en respect moet men er juist voor zorgen dat de gaven van de anderen maximaal tot ontplooiing kunnen komen. Laat de ander drijven op je gebed, zegening en inzet: dat is je verantwoordelijkheid.

– Mens & clan:

Mensen leven in bepaalde sociale verbanden. Vroeger was dat de stam of clan. Later waren dat de gilden. Maar ook nu behoren we allemaal tot een aantal groepen. B.v. je werkverband, je sportvereniging, de bridge-club, de oudervereniging, de huurdersvereniging, de buurtvereniging, je stamkroeg, enz. Ook hier zijn we geplaatst

1. Luc. 10:27

2. Luc. 6:28

3. Luc. 6:27-31

4. Vrouwen kunnen door hun partner maar ook door maatschappij, bedrijf, de kerk behoorlijk gediscrimineerd worden. Vrouwen weren uit het 'ambt' e.d. is beslist *niet* op Bijbelse gronden te rechtvaardigen. Lees hiervoor de uitgebreide studie over de positie van de vrouw in hoofdstuk 27 in het boek *Het Koninkrijk van Daadkracht*. Volledig respect voor vrouwen is ook een deel van de gerechtigheid vgl. Jezus' optreden t.a.v. vrouwen.

als zoutend zout om vanuit recht en gerechtigheid te handelen. (Bid je nog wel voor je vereniging, de bestuurders, de situaties?)

– Mens & kerk, vakbeweging, politiek:

Een mens leeft ook in een paar bijzondere verbanden o.a. als onderdeel van een religieuze gemeenschap; maar ook zal hij zich binnen het werkveld georganiseerd hebben en hij zal alles te maken hebben met de politiek (dat raakt immers ook zijn persoonlijke leven). In de volgende hoofdstukken wil ik hier wat nader op in gaan. Steekwoorden zijn hierbij: persoonlijke beleving, persoonlijke uitstraling en gerechtigheid (die alleen maar vorm kan krijgen op basis van participatie); dragen van verantwoordelijkheid, stemgedrag en het beoefenen van solidariteit.

Applicatie 2: De kerk

Velen zullen bij dit woord gelijk aan een instituut denken. De Nieuwtestamentische betekenis evenwel was die van een levende, dynamische gemeenschap (die uiteraard ook structuur had). God wil juist door zo'n gemeenschap Zich openbaar maken.¹ Zo'n gemeenschap is wat anders dan een one-man show of een liturgie waarbij het volk alleen nog Amen mag zeggen. Paulus tekent de echte christelijke gemeenschap heel treffend; een plek waar iedereen iets heeft en iets kan bijdragen: een psalm, lering, openbaring, enz.² In deze gemeenschap blijken mannen en vrouwen, ouderen en jongeren hun gaven en roeping te kunnen ontplooien. Dat kunnen creatieve gaven zijn, maar ook onderricht gaven en ook sociale of structurele gaven (o.a. bestuur). Voor iedereen kan er ruimte zijn. Deze gemeente heeft een enorme uitstraling, daar er immers door al die mogelijkheden van ontplooiing een brede participatie is. De gerechtigheid is dan dat er voor iedereen ruimte is tot ontplooiing of om ergens in bij te dragen: een creatief leerhuis.

Maar ook zal deze gemeenschap midden in de wereld staan: het Evangelie doet een appèl op alle structuren. Dus zal deze gemeenschap naast allerlei vormen van geestelijke en creatieve ontplooiing ook een duidelijke ontplooiing hebben t.a.v. de nooddriftigen (de armen, kanslozen, asielzoekers, zwervers, hoeren, druggebruikers, aidslijders enz.). Die gemeenschap zal gerechtigheid in actie laten zien in haar goed opgezette diaconaat en hulpverlening. Zijn deze aspecten in orde, dan mag deze gemeenschap terecht evangelisatie en zending bedrijven! Soup, soap en salvation, zei William Booth 100 jaar geleden. Deze oprichter van het Leger des Heils begreep het! Werken der gerechtigheid zijn de basis van de Boodschap der gerechtigheid, waarbij de sterken en de rijken de zwakken dragen.

1. Ef. 3:10
2. 1 Kor. 14:26

Applicatie 3: Sociale structuren

Door de eeuwen heen zochten beroepsbeoefenaars elkaar op. Zo kwamen de gilden tot stand, die de kwaliteit waarborgden maar ook in moeilijke tijden voor haar leden zorgden. Ook al zijn we de middeleeuwen en de verzuiling voorbij, we hebben nog steeds structuren nodig om de sociale noodzakelijke aspecten te regelen. De gerechtigheid komt dan tot uiting in o.a. solidariteit, rechtvaardigheid, vrijheid, rentmeesterschap, verantwoordelijkheid, duurzaamheid, participatie.

Die sociale ordeningen en structuren noemen we tegenwoordig de vakbeweging. Dat is niet een clubje die zijn eigen wil dicteert aan de samenleving, maar een groep mensen die grote zorg heeft over hoe alles nu geregeld wordt. Op ons komen grotere maatschappelijke vragen af dan 100 jaar geleden toen de (christelijke) vakbeweging ontstond. Er groeien enorme vragen op het gebied van arbeidsrecht, minima, uitkeringen, vluchtelingen, rijk tegenover arm, de kansarmen, de 40-plussers etc, etc. Het lijkt net een onontwarbare kluwen. Al deze structurele problemen zijn zeer groot. Zoals je incidentele problemen individueel moet oplossen, zo moet je structurele zaken structureel oplossen en daarvoor hebben we nu meer dan ooit een grote en krachtige (christelijke) vakbeweging nodig. De komende problemen raken iedereen: ook de christenen. Een aspect van de gerechtigheid is om juist in sociale structuren en arbeidsafspraken rechtvaardigheid te beoefenen. Het O.T. en N.T. zijn vol uitspraken, die ons wijzen op gerechtigheid beoefenen in alle sociale verbanden! Er zijn heel wat redenen waarom dan juist het je te organiseren in een christelijke vakbeweging van belang is.

Applicatie 4: Politieke structuren

Er zijn christenen die politieke participatie een vies woord vinden. En dat is niet zo verwonderlijk. Compromissen sluiten kan echt vuil werk zijn. Toch moeten voor iedere omelet wat eieren gebroken worden. In het boek 'Het Koninkrijk van Daadkracht' heb ik uiteengezet wat Bijbelse gronden waren voor politieke actie.¹ Vanuit dat Bijbelse besef zijn er twee belangrijke basisprincipes, die vorm moeten geven aan het beleid van de overheid:

a) Subsidiariteit: de (hogere) overheid moet alleen maar dat doen, wat niet door burgers, organisaties of lagere overheden gedaan wordt.

b) Soevereiniteit in eigen kring. Binnen diverse kringen van het leven moet daar het gezag liggen om al het nodige te regelen wat noodzakelijk is voor het functioneren.

Deze basisprincipes benadrukken het belang van het sociale middenveld. Burgers organiseren zich in vele verbanden. Al die verbanden maken echte democratie mogelijk.

De overheidstaak moet er dan op gericht zijn om die publieke voorwaarden te scheppen die de mens behoeft om in verantwoordelijkheid tot zijn recht te komen.² Het zal duidelijk zijn dat de overheid zich dan niet moet bezighouden met talloze kleine regels, maar gebaseerd op a en b zich moet richten op wat de hele pluriformiteit van het middenveld overstijgt o.a.: handhaven van de grondrechten, vrede, veiligheid, internationale verhoudingen, het bestuurlijke apparaat, etc. De staat is hierin *niet* waarden-neutraal. Wel terdege gaat politiek uit van normen en waarden en zal de overheid deze op een bepaalde wijze toepassen. Dit wordt samengevat onder het begrip publieke gerechtigheid.³ Er bestaat zoïets als een universele code van gerechtigheid, die alle mensen van God hebben ontvangen. (Zie hoofdstuk 34, Publieke Gerechtigheid.)⁴ De staat is dus niet normloos.

Ook al is er scheiding tussen kerk en staat, dan wil dat nog niet zeggen dat er scheiding is van geloof en politiek. De Bijbelse gerechtigheid daagt politici uit tot juist handelen, tot een rechtvaar-

dige sociale orde, tot rechtvaardige regels zonder aanzien des persoons. Vanuit een Bijbels gevormde visie kunnen dan juist praktische uitwerkingen van gerechtigheid in de politiek vorm gegeven worden, o.a. in solidariteit, gespreide verantwoordelijkheid, rentmeesterschap. Zo zal ook de politiek vorm moeten geven aan de verhoudingen t.a.v. de naaste (o.a. in rechtspraak, hoe gaan we om met de vreemdeling, de behoeftigen, enz.). In een tijdperk van bezuinigen blijken juist de Bijbelse principes van gerechtigheid van groot belang te zijn. Maar ook in een tijd van multinationals en grensoverschrijdende problemen hebben we te waken over de verhoudingen van recht en macht; invloed en willekeur; pluriformiteit en identiteit.

Dan is de politiek zeker het veld waar christenen zich moeten manifesteren⁵ door praktische deelname en door stemgedrag. Hier worden immers de structuren van maatschappij en cultuur bepaald. En dat is zeker het terrein dat ook gebouwd moet zijn op gerechtigheid.

1. *Het Koninkrijk van Daadkracht*, hoofdstuk 29. In dat hoofdstuk staan vele voorbeelden van gelovigen en hun acties in de politiek. Ook de volgende politieke teksten zijn van belang:

– Spr. 8:20 'Ik wandel op de wegen van het recht.'

– Spr. 10:25 'de rechtvaardige staat als een duurzame grondslag.'

– Spr. 12:7 'het huis der rechtvaardigen blijft in stand.'

– Spr. 14:34 'Gerechtigheid verhoogt een volk, maar zonde is een schandvlek der natien.'

– Spr. 16:12 'Voor koningen (heersers/leiders) is het een gruwel goddeloosheid te plegen, want door gerechtigheid wordt de troon bevestigd.'

– Spr. 24:23-25 'Aanzien des persoons in het gericht is verkeerd. Wie tot de schuldige zegt: Gij zijt onschuldig – hem zullen volken vloeken, natien zullen hem verwensen, maar hun die recht oordelen gaat het goed.'

– Spr. 28:16 'Een vorst (heerser/leider) zonder inzicht bedrijft veel afpersingen, maar wie onrechtmatig gewin haat, verlengt zijn dagen.'

– Pred. 5:7-8 'indien gij onderdrukking van de arme en schending van recht en gerechtigheid opmerkt in het gewest, verbaas u daarover niet, want de ene hooggeplaatste loert op de ander en weer hogeren loeren op hen. Een voordeel voor het land bij dit alles is een koning die de akkerbouw begunstigt.'

– Jes. 29:20-21 'Want het zal gedaan zijn met de geweldenaar, en de spotter

zal vergaan en allen die op boosheid zinnen, zullen uitgeroeid worden, zij die een mens om een woord schuldig verklaren en valstrikken leggen in de poort voor wie opkomt voor het recht, en die met ijdele beweringen terzijde dringen wie het recht aan zijn zijde heeft.'

– Jes. 32:1-8,17 'Zie een koning zal regeren in gerechtigheid en vorsten zullen heersen naar het recht; en ieder van hen zal zijn als een beschutting tegen de wind en als een toevlucht tegen de stormbui, als waterstromen in een dorre streek, als de schaduw van een machtige rots in een dorstig land. Dan zullen de ogen der zienden niet meer verblind zijn en de oren der horenden zullen opmerken; het hart der onbezonnenen zal inzicht en kennis verkrijgen, en de tong der stamelaars zal in staat zijn tot duidelijk spreken. Dan zal een dwaas niet meer edel genoemd worden en de bedrieger niet meer aanzienlijk heten. Want een dwaas spreekt dwaasheid, en zijn hart brengt ongerechtigheid voort: het bedrijven van goddeloosheid, en het prediken van afval tegen de Here; het onverzadigd laten van de hongerige, en het onthouden van een dronk aan de dorstige. En de listen van de bedrieger zijn slecht; hij beraamt schandelijke plannen om de ellendigen door leugentaal in het verderf te storten, zelfs wanneer de arme zijn recht bepleit. Maar de edele beraamt edele daden en hij staat voor wat edel is.' 'En de vrucht der gerechtigheid zal vrede zijn, de uitwerking der gerechtigheid rust en veiligheid tot in eeuwigheid.'

– Jes. 1:17 'leert goed te doen, tracht naar recht, houdt de geweldenaar in toom, doet recht aan de wees, verdedigt de rechtszaak der weduwe.'

– Jes. 1:21-28 'Hoe is de getrouwe veste tot een ontuchtige geworden, zij die vervuld was van recht, en waarin gerechtigheid overnachtte en nu – enkel moordenaars! Uw zilver is met onzuivere bestanddelen vermengd, uw edele wijn is met water vervalst. Uw vorsten zijn opstandelingen en metgezellen der dieven; ieder van hen is belust op geschenken en jaagt beloningen na; aan de wees doen zij geen recht en de rechtszaak der weduwen vindt bij hen geen gehoor. Daarom luidt het woord van de Here, de Here der heerscharen, de Machtige Israëls: Wee, Ik zal wraak oefenen aan mijn tegenstanders en Ik wil mij wreken op mijn vijanden; Ik wil mijn hand tegen u keren en Ik zal uw slakken als met loog uitzuiveren en al uw looddelen verwijderen; uw rechters zal Ik weer maken als weleer en uw raadsheren als in den beginne. Daarna zal men u noemen: stad der gerechtigheid, getrouwe veste. Sion zal door recht verlost worden en wie daaruit zich bekeren door gerechtigheid; maar er zal verplettering zijn van de overtreders en de zondaars tezamen, en wie de Here verlaten zullen vergaan.'

– Ez. 34:1-4 'Het woord des Heren kwam tot mij: Mensenkind, profeteer tegen de herders van Israël, profeteer en zeg tot hen, tot die herders: zo zegt de Here Here: wee de herders van Israël, die zichzelf weiden! Moeten de herders niet de schapen weiden? Het vet eet gij, met de wol kleedt gij u, het gemeste slacht gij, maar de schapen weidt gij niet; de zwakke versterkt

gij niet, zieke geneest gij niet, gewonde verbindt gij niet, afgedwaalde haalt gij niet terug, verlorene zoekt gij niet, maar gij heerst over hen met hardheid en geweldenaarij.'

– Ez. 45:9-10 'Zo zegt de Here Here: Het is meer dan genoeg geweest, vorsten van Israël. Laat af van geweld en onderdrukking, handelt naar recht en gerechtigheid; ontlast mijn volk van uw afpersingen luidt het woord van de Here Here. Gij zult een zuivere weegschaal hebben, een zuivere efa en een zuivere bath.'

– Hosea 4:1-3,6a 'Hooft het woord des Heren, gij Israëlieten, want de Here heeft een rechtsgeding met de bewoners van het land, omdat er geen trouw, geen liefde en geen kennis Gods is in het land. Vloeken, liegen, moorden, stelen en echtbreken! Men pleegt geweld, bloedbad volgt op bloedbad. Daarom treurt het land, en al wat er in woont verkijnt, zowel het gedierte des velds als het gevogelte des hemels; ja zelfs de vissen der zee komen om.' 'Mijn volk gaat te gronde door het gebrek aan kennis. Omdat gij de kennis verworpen hebt, verwerp Ik u, dat gij geen priester meer voor mij zult zijn.'

– Micha 7:2-6,13 'De vrome is verdwenen uit het land en een oprechte is er onder de mensen niet. Allen loeren zij op bloed; ieder tracht zijn broeder in het net te vangen. Tot kwaad doen staan de handen goed; de vorst eist en de rechter laat zich betalen, en de grote, die spreekt naar eigen believen; en zo zetten zij de zaak in elkaar. De beste van hen is als een doornstruik en de meest oprechte erger dan een stekelheg. De dag uwer wachtters, uw bezoeking, komt! Dan zal er voor hen ontzetting wezen. Vertrouwt de metgezel niet, verlaat u niet op de vriend; Behoed de deuren van uw mond voor haar die aan uw boezem ligt. Want de zoon minacht de vader; de dochter staat op tegen haar moeder, de schoondochter tegen haar schoonmoeder; des mensen huisgenoten zijn zijn vijanden.'

'Maar de aarde zal tot een woestijn worden vanwege haar bewoners, om de vrucht van hun handelingen.'

– Hab. 1:3-4 'Waarom doet Gij mij ongerechtigheid zien, en aanschouwt Gij ellende? Ja, onderdrukking en geweld zijn voor mijn ogen, en er is twist, en tweedracht verheft zich. Daarom verliest de wet haar kracht, en nimmer komt het recht te voorschijn, want de goddeloze omsingelt de rechtvaardige, daarom komt het recht verdraaid te voorschijn.'

– Hab. 2:12 'Wee hem die de stad met bloed bouwt, en de veste op onrecht grondvest!'

– Zach. 7:9-14 'zo zegt de Here der heerscharen: spreekt eerlijk recht en bewijst elkander liefde en barmhartigheid; verdrukt weduwe noch wees, bijwoner noch arme, en beraamt niet in uw hart elkanders onheil? Maar zij weigerden te luisteren, zetten hun schouder er dwars tegenin en stopten hun oren toe om niet te horen; hun harten maakten zij als diamant, om niet te horen naar de onderwijzing en de woorden die de Here der heerscharen door zijn Geest, door de dienst van de vroeger profeten, had doen

overbrengen. Daarop kwam er een grote toorn van de Here der heerscharen. En gelijk Hij riep zonder dat zij gehoor gaven, zo ook zullen zij roepen zonder dat Ik gehoor geef, zeide de Here der heerscharen. Ik zal hen als een stormwind heendrijven naar allerlei volken die zij niet kennen, en achter hen zal het land verwoest worden, zodat niemand daarin heen en weer trekt. Aldus hebben zij het lieflijke land tot een woestenis gemaakt.'

– Zach. 8:16-17 'Dit moet gij doen: spreekt waarheid onder elkander, oefent eerlijke en heilsame rechtspraak uit in uw poorten; beraamt in uw hart elkanders onheil niet, en hebt geen valse eed lief, want dit alles haat Ik, luidt het woord des Heren.'

– Mal. 3:5 'Ik zal tot u ten gerichte naderen; Ik zal een snelle aanklager zijn tegen de tovenaars, tegen de echtbrekers, tegen de meinedigen, tegen hen die het loon van de dagloner drukken, weduwe en wees verdrukken, en de vreemdeling terzijde dringen, maar Mij niet vrezen, zegt de Here der heerscharen.'

– Ex. 22:21-27 'Een vreemdeling zult gij niet onderdrukken, noch hem benauwen, want gij zijt een vreemdeling geweest in het land Egypte. Geen enkele weduwe of wees zult gij verdrukken. Indien gij dezen toch verdrukt, voorzeker zal Ik, indien zij luide tot Mij roepen, hun geroep horen, en mijn toorn zal ontbranden en Ik zal u met het zwaard doden, zodat uw vrouwen weduwen worden en uw kinderen wezen. Indien gij aan mijn volk, aan de arme bij u, geld leent, zult gij u niet als een schuldeiser jegens hem gedragen. Gij zult hem geen rente opleggen. Indien gij het opperkleed van uw naaste tot pand neemt, zult gij het hem vóór zonsondergang teruggeven, want dat is zijn enige bedekking, dat is de bekleding voor zijn huid – waarin zal hij zich te ruste leggen? Wanneer hij tot Mij om hulp zal roepen, zal Ik horen, want ik ben genadig.'

– Lev. 18:24-28 'Verontreinigt u niet door dit alles, want door dit alles hebben zich verontreinigd de volken die Ik voor u uit wegdrijf. Het land toch werd verontreinigd en Ik vergold daaraan zijn ongerechtigheid, zodat het land zijn inwoners uitspuwde. Gij echter zult mijn inzettingen en mijn verordeningen in acht nemen en geen van deze gruwelen doen, noch de geboren Israëliet, noch de vreemdeling die in uw midden vertoeft – want al deze gruwelen deden de lieden van het land, die vóór u waren, zodat het land onrein werd – opdat het land u niet uitspuwe, wanneer gij het verontreinigt, zoals het uitgespuwd heeft het volk, dat vóór u was.'

– Lev. 19:11-17,32 'Gij zult niet stelen, gij zult niet liegen en gij zult elkander niet bedriegen. Gij zult bij mijn naam niet vals zweren en zo de naam van uw God ontheiligen: Ik ben de Here. Gij zult uw naaste niet afpersen en gij zult niet roven; het loon van een dagloner zal niet de nacht bij u overblijven tot de morgen. Een dove zult gij niet vloeken en voor de blinde zult gij geen struikelblok leggen, maar gij zult voor uw God vrezen: Ik ben de Here. Gij zult bij het rechtspreken geen onrecht doen; gij zult de

arme niet begunstigen en de aanzienlijke niet voortrekken; op rechtvaardige wijze zult gij uw naaste berechten. Gij zult onder uw volksgenoten niet als een lasteraar rondgaan; gij zult uw naaste niet naar het leven staan: Ik ben de Here. Gij zult uw broeder in uw hart niet haten; openlijk zult gij uw volksgenoot terecht wijzen en niet ter wille van hem zonde op u laden.' 'Voor het grijze haar zult gij opstaan en aan de oude zult gij eer bewijzen en voor uw God zult gij vrezen: Ik ben de Here.'

– Deut. 1:17 'Gij zult in de rechtspraak de persoon niet aanzien; gij zult de onaanzienlijke evenzeer horen als de aanzienlijke; gij zult voor niemand vrezen, want de rechtspraak is Godes. De zaak echter, die voor u te zwaar is, zult gij tot mij brengen, opdat ik die hore.'

– Deut. 16:18-20 'Rechters en opzieners zult gij aanstellen in al de steden die de Here, uw God, u geven zal, naar uw stammen; zij zullen het volk berechten met een rechtvaardige rechtspraak. Gij zult het recht niet buigen; gij zult de persoon niet aanzien en geen geschenk aannemen; want een geschenk verblindt de ogen der wijzen en verdraait de woorden der onschuldigen. Gij zult alleen gerechtigheid najagen – opdat gij moogt leven en het land bezitten, dat de Here, uw God, u geven zal.'

– Ps. 72:1-4,12-14 'O God verleen de koning uw recht, en uw gerechtigheid de zoon des konings. Hij richte uw volk met gerechtigheid, uw ellendigen met recht. Mogen voor het volk de bergen vrede dragen, ook de heuvelen, in gerechtigheid. Hij verschafte recht aan de ellendigen des volks, hij redde de armen, maar verbrijzele de verdrukker.'

'Voorwaar, hij zal de arme redden, die om hulp roept, de ellendige, en wie geen helper heeft; hij zal zich ontfermen over de geringe en de arme, hij zal de zielen der armen verlossen. Van druk en geweld zal hij hun leven bevrijden, hun bloed zal kostbaar zijn in zijn oog.'

2. Het boek *Publieke gerechtigheid*, blz. 26
3. Een uitstekende verhandeling is het boek *Publieke gerechtigheid*, uitgave van het Wetenschappelijk Instituut van het CDA; zeer het lezen waard.
4. Zie o.a. Rom. 2:14 'Wanneer toch heidenen, die de wet niet hebben, van nature doen wat de wet gebiedt, dan zijn dezen, ofschoon zonder wet, zichzelf tot wet; immers, zij tonen, dat het werk der wet in hun harten geschreven is.'
5. De Nieuwtestamentische opvatting van het ambt van alle gelovigen is in wezen de geestelijke basis waar de democratie op rust. Iedere gelovige is geroepen tot verantwoordelijkheid, tot verzoening, tot actie, tot naastenliefde, etc.

Dat ligt niet in de handen van een elite, priesterkaste of vorst.

Appendix 1: Het 'verouderde' Oude Testament

Het grootste deel van dit boek heb ik bewust geschreven vanuit het Nieuwe Testament. Heel veel gelovigen zien het N.T. als normering voor hun leven, handel en wandel. Vrij makkelijk leest men in het N.T. over de gerechtigheidsaspecten heen. Daarom ben ik er zo uitgebreid op ingegaan. Veel christenen denken dat het O.T. vervuld is, dus bestuderen ze het O.T. niet, want het O.T. is 'verouderd'. Bestudeerde men het O.T. maar eens grondig! Het O.T. is uiterst actueel als je ziet hoe God handelt met mensen, wat Gods regels zijn op ieder terrein van het leven en wat er gebeurt, als je die regels overboord gooit en volgens een z.g. 'vrijheid' alles op zijn beloop gaat laten ('markt'werking): dat resultaat is dan geweld, verkrachting, verwoesting en de desintegratie van de maatschappij. *'Deze gebeurtenissen (van het O.T.) zijn ons ten voorbeeld geschied, opdat wij geen lust tot het kwade zouden hebben zoals zij die hadden.'* (1 Kor. 10:6)

'Dit is hun (in het O.T.) overkomen tot een voorbeeld voor ons en het is opgetekend ter waarschuwing voor ons.' (1 Kor. 10:11)

Hieronder een aantal belangrijke situaties of teksten, die ons laten zien hoe het vraagstuk van de gerechtigheid werd genoemd of toegepast. Aan duidelijkheid laat dit allemaal niets te wensen over op de terreinen:

- a) Samenleving
- b) Geestelijke volksgezondheid/ethiek
- c) Economie
- d) Milieu
- e) Rechtspraak
- f) Politiek
- g) etc.

Het O.T. verouderd? Lees het zelf maar na!

a) Gerechtigheid in de samenleving

Het O.T. is vol teksten die aangeven hoe we om moeten gaan met de armen, de weduwen, de wezen, de vreemdelingen, slaven, reizigers, ouderen, de geringen, enz. In die oude tijden hadden deze 'zwakkeren' geen bescherming. Heel makkelijk waren ze overgeleverd aan de grillen van de rijken, of men ging dood door armoede. Het O.T. is cultureel uniek doordat God voor al deze categorieën in de bres springt. Hij eist zorg, aandacht, respect, inzet, sociale en economische mogelijkheden voor de onderkant van de samenleving. Dat te doen is gerechtigheid, die Hij zegent. Gods oordeel is onafwendbaar voor degenen die hier een loopje mee nemen en juist geen gerechtigheid betonen t.a.v. die 'zwakkeren'. Gods spelregels van gerechtigheid en solidariteit zijn ook vandaag nog uiterst actueel. Ook nu moeten en mogen we niet handelen naar beloven, exploiteren, misbruiken...

Gen. 6:5-6,8-13	Ps. 10:12-18
Ex. 21:1-2	Ps. 12:6
Ex. 21:20,26	Ps. 14
Ex. 22:21-27	Ps. 37:12-17
Ex. 23:9	Ps. 41:2
Lev. 19:32	Ps. 55:23-24
Deut. 24:6-22	Ps. 68:6-11
Lev. 25:35-55	Ps. 69:34
Num. 15:14-16	Ps. 72:1-14
Num. 27:6-11	Ps. 82:3-4
Deut. 14:29	Ps. 92:6-8
Deut. 15:7-11	Ps. 94:3-11 v.v.
Deut. 27:18-19	Ps. 103:6
Deut. 15:12-18	Ps. 107:41-43
Deut. 15:11,14	Ps. 109:14-17,30-31
Deut. 23:15-16	Ps. 140:13
Neh. 5:1-13	Ps. 146:5-9
Ps. 9:9-11	Het boek Spreuken

Spr. 21:13
Spr. 25:21-22
Spr. 29:7
Jes. 1:17
Jes. 10:1-2
Jes. 32:6-8
Jes. 61:1-4
Jer. 5:25-31
Jer. 7:5-11
Jer. 9:2-9,23

Jer. 16:9-18
Ez. 16:46-50
Dan. 4:27
Amos 4:1
Amos 8:4-6
Obadja 1:12-14
Jona 3:7-10
Zach. 7:9-10
Mal. 3:5,18

b) Gerechtigheid en geestelijke volksgezondheid

Zonder een publieke gerechtigheid, zonder een publieke moraal, zonder een collectieve ethiek van het volk kan een samenleving zich niet ontplooiën volgens de lijnen van gerechtigheid. Het O.T. is glashelder op dat terrein en spreekt het volk en individuen aan om op ieder terrein van het leven volgens recht en gerechtigheid te handelen en te wandelen.

Gen. 19:15	Ps. 7:11,15-18
Gen. 20:1-17	Ps. 11:7
Ex. 23:1	Ps. 15
Lev. 5:1	Ps. 34:16-23
Lev. 18	Ps. 37:1-11
Lev. 19:16-17,31	Ps. 37:27-28
Lev. 20	Ps. 45:5
Deut. 5:1-21	Ps. 53:2
Deut. 16:20	Ps. 56:6
Deut. 22:13-30	Ps. 57:5-7
Deut. 23:17-18	Ps. 58:11-12
Deut. 27:16-26	Ps. 75:11
Joz. 22:5	Ps. 85:10-14
Joz. 23:5-16	Ps. 92:13-16
Joz. 24:19-27	Ps. 101
Ri. 2:10-3:2	Ps. 106:3
Ri. 10:10-16	Spr. 8:12-13,20
1 Sam. 12:20-25	Spr. 10:25
1 Sam. 15:22-23	Het boek Spreuken
2 Kon. 17:15-18	Jes. 1:13-17
1 Kron. 29:10-19	Jes. 24:5-6
2 Kron. 6:26-27	Jes. 26:7,9,10
2 Kron. 7:13-14	Jes. 26:21
2 Kron. 17:9	Jes. 45:8
Neh. 8:1-5	Jes. 48:17-18
Ps. 1	Jes. 53:6,11

Jes. 56:1-2
Jes. 58:1-14
Jes. 59:1-4,8-9,11-17
Jer. 23:10-11
Klaagl. 4:12-13
Ez. 3:18-21
Ez. 7:13b
Micha 6:8,11-12
Micha 7:2-6,13

Hab. 1:3-4
Sef. 1:9
Sef. 3:3-5,13
Zach. 8:16,17,19b
Mal. 2:7-9,14-17
Ez. 18:5-32
Dan. 9:13
Hos. 2:18
Hos. 14:2-4,10

c) *Economische gerechtigheid*

Hoe ga je om met je bezit, hoe doe je zaken, hoe ga je om met handeldrijven, rijkdom, etc. Ook hierin geeft God heldere regels vanuit de gerechtigheid. Hij veroordeelt sjoemelen, oneerlijkheid, misbruik maken, omkopen, etc. etc. Ook in het economische behoren we gerechtigheid te bewerken.

Ex. 22:1-16
Deut. 19:14
Deut. 22:1-3
Deut. 22:8
Deut. 23:19-20
Deut. 25:13-16
2 Kron. 7:14
Ps. 37:18-22
Ps. 37:35-36
Ps. 49:6-7
Ps. 49:13-14
Ps. 52
Ps. 62:11
Ps. 112:1-6
Spr. 1:19
Spr. 3:33
Spr. 10:3-5
Spr. 11:1,4-5
Spr. 11:18
Spr. 11:24-31
Spr. 11:12
Spr. 13:22
Spr. 16:7,11
Spr. 17:23

Spr. 19:2,15,24
Spr. 20:4,10,13,14,17,19,21,
23
Spr. 21:5,6,7,8,21,25,26
Spr. 22:4,26,27
Spr. 23:10,11,20,21
Spr. 24:3,4,5,6,16,26,29,31
Spr. 31
Spr. 28:19,24
Spr. 29:21
Spr. 30:7-10
Pred. 4:4-5
Spr. 16:7,11
Spr. 17:23
Spr. 19:2,15,24
Pred. 5:10-16
Pred. 7:7
Pred. 11:4,6
Jes. 1:21-23
Jes. 5:8
Jes. 33:15-16
Jes. 61:8
Jer. 16:11
Jer. 22:13-17

d) Gerechtigheid t.a.v. milieu, schepping, hulpbronnen

Ook op deze terreinen staat God niet toe, dat we maar doen wat we willen. Met planten, dieren, vee, grondstoffen: we worden op onze verantwoordelijkheden gewezen. Misbruik is in strijd met gerechtigheid. Goed gebruik en zorg zijn de basis voor rentmeesterschap.

Gen. 2:15	Jer. 3:2
Ex. 23:10-12	Jer. 4:18
Deut. 22:4,6-7 Ezra 9:11	Jer. 16:18
Ps. 36:6-7	Ez. 36:18,33
Ps. 65:6,10-14 Ps. 96:11-13	Hos. 4:1-3
Ps. 106:35-39	Hos. 10:12
Spr. 12:10	Micha 7:13
Spr. 27:23-27	

e) Gerechtigheid in rechtspraak

Het is absoluut ondenkbaar dat het recht gebogen wordt. Geen aanzien des persoons. Een rijke of machthebber die een fout begaat, moet dezelfde straf krijgen als een arme, die dezelfde fout begaat. Geschenken mogen het recht niet buigen. Op het O.T. is gebaseerd de gelijkberechtiging van rijk en arm, eigen volk en vreemdeling, burger en vorst. Als de rechtspraak zo vol gerechtigheid is, is dat de basis van het welzijn van de natie en God zal dat zegenen.

Ex. 18:19-23	Spr. 21:3
Ex. 23:1-8	Spr. 22:22
Lev. 19:11-15	Spr. 24:23-25
Lev. 24:17-22	Spr. 25:8-10
Deut. 1:17	Spr. 29:7
Deut. 4:8	Spr. 31:8-9
Deut. 19:15-21	Pred. 12:13-14
1 Sam. 30:23-25	Jes. 10:1-2
2 Sam. 8:15	Jes. 1-17
1 Kron. 18:14	Jes. 5:16,22
2 Kron. 6:22-23	Jes. 29:20-21
2 Kron. 19:4-11	Jes. 30:18b
Ps. 35:23-24	Ez. 44:23-24
Ps. 94:15-23	Amos 5:10-15,24
Ps. 98:9	Amos 6:12
Spr. 1:1-4	Micha 3:9-11
Spr. 17:15	Micha 7:3
Spr. 17:23	Sef. 3:3
Spr. 18:5	Zach. 7:9-10
Spr. 19:28	Zach. 8:16-17

f) Gerechtigheid in politiek, in bestuur

Zeer helder zijn Gods regels voor gerechtigheid en recht voor politiek, stadsbestuur, landsbestuur. Alleen dit kan een fundament zijn voor de samenleving. Als de principes van gerechtigheid wegvallen, zal die samenleving desintegreren en komt die samenleving onder het oordeel van God. Wee degene die deze fundamenteen gaat buigen.

Gen. 18:18-19	Ps. 68:31b
Ex. 1:13-14	Ps. 89:15
Ex. 2:23	Ps. 119:142-144
Ex. 6:6	Ps. 125:3-5
Num. 31:25-27	Spr. 2:21
Joz. 17:3-4	Spr. 11:11,14
Ri. 5:7	Spr. 14:34
Ri. 21:25	Spr. 16:12
1 Sam. 8:3	Spr. 25:5
1 Sam. 12:24,25	Spr. 28:2,4,12,15,16
1 Sam. 13:13-14	Spr. 29:2,4
1 Sam. 15:22-23	Spr. 29:12,14,18
1 Kon. 9:4-8	Spr. 31:4-5,8-9
1 Kon. 10:9	Pred. 5:7-9
2 Kon. 23:25	Pred. 7:19-22
1 Kron. 10:13	Pred. 8:2-4
1 Kron. 28:8-10	Pred. 8:11
2 Kron. 14:2-5	Pred. 9:17
2 Kron. 15:15	Pred. 10:16-17
2 Kron. 17:1-9	Jes. 1:4,17
2 Kron. 26:4,5	Jes. 1:21-23,27
2 Kron. 28:19	Jes. 3:14-15
Ps. 37:10-11	Jes. 5:7
Ps. 45:7,8	Jes. 5:16,18,20
Ps. 53:5	Jes. 9:6
Ps. 67:5	Jes. 10:1-2

Jes. 11:1-9	Jer. 33:8,15-16
Jes. 16:5	Jer. 34:10-11,15-16
Jes. 26:2	Klaagl. 5:7,16,17
Jes. 28:17	Ez. 9:8-10
Jes. 29:20-21	Ez. 22:1-12,25-30
Jes. 32:1-8,16-17	Ez. 34:1-4,17-21
Jes. 33:5	Ez. 45:9-10
Jes. 42:1-3,6-7	Ez. 46:18
Jes. 51:4-7	Amos 1:11
Jes. 54:14	Amos 2:4,6-8
Jes. 58:1-14	Amos 3:10
Jer. 6:13	Micha 2:1-2
Jer. 16:9-12,18	Micha 3:1-2,8-11
Jer. 18:7-11	Hab. 2:9,12
Jer. 22:3-5	Zach. 11:15-17

g) *Het slot van het O.T.*

'Vermetel zijn uw woorden over Mij, zegt de Here. En dan zegt gij: Wat hebben wij dan onder elkander over U gesproken? Gij zegt: Nutteloos is het God te dienen; wat gewin geeft het, dat wij zijn geboden onderhouden en dat wij in rouw gaan voor het aangezicht van de Here der heerscharen? En nu, wij prijzen de overmoedigen gelukkig; niet alleen worden zij gebouwd, terwijl zij goddeloosheid bedrijven, maar ook verzoeken zij God, en ontkomen.'

'Dan zult gij tot inkeer komen en het onderscheid zien tussen de rechtvaardige en de goddeloze; tussen wie God dient, en wie Hem niet dient.' (Mal. 3:13-15,18)

'Maar voor u, die mijn Naam vreest, zal de zon der gerechtigheid opgaan, en er zal genezing zijn onder haar vleugelen; gij zult uitgaan en springen als kalveren uit de stal.'

'Gedenkt de wet van Mozes, mijn knecht, die Ik hem op Horeb geboden heb voor gans Israël, inzettingen en verordeningen. Zie, Ik zend u de profeet Elia, voordat de grote en geduchte dag des Heren komt. Hij zal het hart der vaders terugvoeren tot de kinderen en het hart der kinderen tot hun vaders, opdat Ik niet kome en het land treffe met de ban.' (Mal. 4:2,4-6)

Appendix 2: Fundament

Wat is het fundament van de gerechtigheid? Dat is de Heer. Hij is **DE** gerechtigheid, Hij is **DE** rechtvaardige (zie hiervoor de eerste hoofdstukken). Is God een vorm van denken, een projectie, een onpersoonlijke kracht? Wie is deze God, die we 'Heer' noemen?

De grote wetgever Mozes vroeg dat ook, toen God hem riep om te strijden voor recht en gerechtigheid. Het antwoord was: *'Ik ben, die Ik ben.'*¹ Een ongelofelijk ware, diepe en krachtige definitie.

God is een levende persoon en komt tot ons in de gestalte van Jezus Christus, zodat wij God echt kunnen leren kennen zoals Hij is. Jezus doet dan een paar enorm sterke uitspraken om nader in te vullen wie deze 'Ik ben' is:

*'Ik ben de deur.'*²

*'Ik ben het licht.'*³

*'Ik ben de goede herder.'*⁴

*'Ik ben gekomen opdat zij leven hebben en overvloed.'*⁵

*'Ik ben het levende brood.'*⁶

*'Ik ben de opstanding en het leven.'*⁷

*'Ik ben de weg, de waarheid en het leven.'*⁸

*'Ik ben de ware wijnstok.'*⁹

*'Ik ben van God uitgegaan.'*¹⁰

'Ik ben niet uit deze wereld. Gelijk Gij Mij gezonden hebt in de

1. Ex. 3:14
2. Joh. 10:9
3. Joh. 8:12
4. Joh. 10:11
5. Joh. 10:10
6. Joh. 6:11,35
7. Joh. 11:25-26
8. Joh. 14:6
9. Joh. 15:1-8
10. Joh. 8:42

*wereld, heb ik ook hen gezonden in de wereld.*¹¹

*'Genade zij u en vrede van Hem, die is en die was en die komt.'*¹²

*'Wees niet bevreesd, Ik ben de eerste en de laatste en de levende, en Ik ben dood geweest, en zie, Ik ben levend tot in alle eeuwigheden, en Ik heb de sleutels van de dood en het dodenrijk.'*¹³

*'Ik ben de alfa en de omega, de eerste en de laatste, het begin en het einde.'*¹⁴

Opmerkelijke teksten en uitspraken. En kijken wij naar het handelen en wandelen van Jezus, dan kunnen we alleen maar beamen: Hij laat inderdaad zien, wie de 'Ik ben' is.

Hij stuurt ons op gelijke wijze de wereld in *'wie zegt dat hij in Hem blijft, behoort ook zelf zo te wandelen, als hij gewandeld heeft.'*¹⁵ Laten we dat zien? Tonen we dat?

Het is niet hoogmoedig om te bidden: 'Heer, gelijk U bent, wil ik zijn.' Door die stap van overgave kan de Heilige Geest in ons gaan werken, zodat we getransformeerd worden.

*'En op de laatste, de grote dag van het feest, stond Jezus en riep, zeggende: Indien iemand dorst heeft, hij kome tot mij en drinke! Wie in Mij gelooft, gelijk de Schrift zegt, stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien. Dit zeide Hij van de Geest, welke zij, die tot geloof in Hem kwamen, ontvangen zouden; want de Geest was er nog niet, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was.'*¹⁶

Moge stromen van levend water uit ons tevoorschijn komen en leven brengen in de wereld, stromen van gerechtigheid, stromen van verandering, stromen van kracht.

11. Joh. 17:16,18

12. Op. 1:4

13. Op. 1:17-18; 2:8

14. Op. 22:13

15. 1 Joh. 2:6

16. Joh. 7:37-39

Appendix 3: Overige publicaties

In dit boek wordt hier en daar doorverwezen naar andere publicaties van Leen La Rivière:

– Het Koninkrijk van Daadkracht (1994, uitgave Kok Voorhoeve)
Dit boek is de voorloper van dit boek, Het Koninkrijk van gerechtigheid

– De creatieve gemeente (1994, uitgave Continental Sound)
Groeimodel voor de kerk

– Pas-de-Deux (1995, uitgave Continental Sound)
Bijbelse onderbouwing voor de podiumkunsten

– Kunstig & Koninklijk (1987, uitgave Continental Sound)
Bijbelse onderbouwing voor creativiteit en de (beeldende) kunsten

– Finale (1994, uitgave Kok Voorhoeve)
Bijbelse visie op muziek

– Expressie (1996, uitgave Continental Sound)
22 edities van dit jaarboek over christelijke kunstenaars, musici, koren, groepen, bands, dansers, acteurs, etc.

– Nadenken (1990, uitgave Continental Sound)
Algemene en maatschappelijke vraagstukken

– Evangelisatie-concerten (1995, uitgave Continental Sound)
Handleiding voor organisatie en promotie, 6 edities

– Verhalen voor City-kids (1996, uitgave Continental Sound/Intern. Bible Society)
De gelijkenissen uit de Bijbel opnieuw verteld

'Het koninkrijk bestaat niet in woorden maar in kracht.'¹

In dit boek heb ik dit thema niet uitgewerkt. Dit aspect hoort bij het begrijpen van het koninkrijk. Over dit onderwerp 'de kracht van het koninkrijk' blijken evenwel de nodige boeken geschreven te zijn. Die krachten van de toekomst, o.a. tekenen en wonderen, zijn ook vandaag nog authentieke aspecten van het koninkrijk, ook al komen we ze niet elke dag tegen. Het spectaculaire kan ons snel verleiden om ons daarop te gaan concentreren, zoals wel blijkt in bepaalde kringen. Hoe kan het dan gebeuren dat in deze groepen de nodige 'ontsporingen' zijn? Soms komt dat, omdat zo'n groep geen stevige basis heeft. Hun geestelijke besef is niet verder ontwikkeld dan 'ik ben gered en nu is alles goed', een grove simplificatie van het Evangelie. Het boek 'Koninkrijk van Daadkracht' was een analyse van wat het Evangelie inhoudt. Op dit fundament wordt verder gebouwd met aspecten van de gerechtigheid, die voor een belangrijk deel de praktische uitwerking van het Evangelie is in het hier en nu. 'Daadkracht' kan alleen maar plaatsvinden volgens de lijnen van gerechtigheid: persoonlijke geloof en overgave aan God, rechtvaardiging. Op deze normen en waarden ga je gerechtigheid beoefenen; dan komt er zorg, engagement, verantwoordelijkheid en solidariteit. Staat dit gebouw van 'Zijn koninkrijk en Zijn gerechtigheid' stevig, dan kunnen pas de dynamische krachten van het koninkrijk gaan functioneren en wordt er niets ontworteld. Dan kan de Heilige Geest Zijn werk gaan doen, kunnen de gaven van de Geest gehanteerd worden, kunnen de vruchten van de Geest volledig tot ontplooiing komen, zonder dat we indigestie krijgen van onrijp gedrag. Dankzij dat sterke eeuwige fundament van 'Zijn koninkrijk en Zijn gerechtigheid' kan pas echt Gods kracht machtig gaan werken. Door zo te bouwen en te bidden mogen we uitzien naar het werk van de Heilige Geest: voor persoonlijke transformatie en maatschappelijke reformatie.

1. 1 Kor. 4:20

EN NU....

Na het lezen hoop ik dat het in je trilt van energie, inspiratie om werkelijk aan de slag te gaan. Om gewoon 'ergens' iets te gaan doen. Dat kan maatschappelijk in allerlei wijk-, buurt, straatactiviteiten, beslist lid worden van een politieke partij en de christelijke vakbeweging. Maar ook om het juiste en goede te doen in je gezin, familie, in bedrijfsleven, je eigen zaak, als vrijwilliger, op school of in je kunstdiscipline.

Nu in 2011 ben ik 15 jaar na het schrijven nog steeds net zo enthousiast en gegrepen als tijdens mijn studiereis van 1993-1996 met als uitkomst deze 2 boekjes. En ik heb in die 15 jaar de inhoud, de Boodschap in praktijk gebracht. En wat was mijn ervaring? Het klopt! Het werkt echt zo! Het is waar. Ook voor nu en de toekomst heeft de Boodschap van Jezus een volledig relevante betekenis. Leen La Rivière, 2011, Opmerkingen welkom via leen@continentalart.org; www.la-riviere.nl

* Wil je iets praktisch in de muziek gaan doen. Ga dan mee doen met een van de vele soorten Continentals, zie www.continentals.nl Je zult er je hele leven iets aan hebben

* Ben je al actief in de kunsten (alle kunst disciplines), sluit je aan bij de christelijke kunstenaarsbeweging. Zie www.cnvkunstenbond.nl en www.christianartists.org

Dit is deel 4 van de serie Bijbelse principes:

Deel 1: Bijbelse principes voor Creativiteit en Kunst

Deel 2: Bijbelse principes voor Muziek (als Leviet)

Deel 3: Bijbelse principes voor Lofprijzing en Aanbidding

Deel 5: Creatief Leiderschap

Deel 6: De Publieke Ruimte